

1. Pojem, predmet a metódy finančného práva ako odvetvia práva

Finančné právo – je súčasťou právneho poriadku SR a tvorí samostatné verejné nekodifikované odvetvie práva

Predmet:

- spoločensko-ekonomické vzťahy upravené finančnoprávnymi normami, vznikajúce v procese finančnej činnosti štátu (resp. obce alebo VÚC) tvoriaceho jeden z jeho subjektov v súvislosti s tvorbou, rozdeľovaním a používaním peňažných fondov
- do finančnoprávných vzťahov, ktoré sú predmetom, finančného práva, môžeme zahrnúť vzťahy, ktoré vznikajú, menia sa a zanikajú v oblasti:
  - finančnej kontroly
  - prípravy, schvaľovania a plnenia štátneho rozpočtu, rozpočtov územnej samosprávy (VÚC a obce)
  - vzniku, plnenia a zániku daňovej povinnosti daňovníkov a ich zodpovednosti
  - ukladania poplatkovej povinnosti štátom alebo orgánom územnej samosprávy iným subjektom na účely úhrady nákladov inštitúcií za vykonanie úkonov, ktoré dané subjekty vyvolali
  - cla a colnej politiky
  - emisie a obehu menovej jednotky, uskutočňovaní menovej politiky štátu a zabezpečovaní platobného styku
  - finančného trhu, atď.

Metódy:

- finančné právo je postavené na nasledovaných metódach právnej regulácie finančnoprávných vzťahov:
  - na prikazovacej (imperatívnej) metóde
  - na metóde koordinácie
  - na metóde odporúčania

Prikazovacia metóda:

- základná a hlavná metóda, má svoje vlastné charakteristické črty, ktoré vyplývajú z finančnej činnosti štátu, a to z:
  - prítomnosti verejného záujmu
  - mocensko – prikazovacieho charakteru finančnoprávnej regulácie
  - právnu reguláciu uskutočňujú štátne orgány alebo orgány územnej samosprávy
  - dôvodom vzniku, zmeny a zániku finančnoprávných vzťahov je právna skutočnosť zakotvená vo finančnoprávnej norme
  - subjekty finančnoprávných vzťahov jednoznačne s presne plnia povinnosti, ktoré sú uvedené vo finančnoprávných normách (zákonoch, predpisoch, právnych prostriedkoch EÚ)
  - finančnoprávna norma určuje presný obsah záväzku
  - prevahy pozitívnych povinností
  - právnej nerovnosti subjektov finančnoprávných vzťahov
- zakotvuje nerovnosť subjektov finančnoprávných vzťahov. Môže sa zdať, že upravuje tým istým spôsobom a tie isté vzťahy, ktoré sú predmetom správneho práva, čo však nie je tak
- na rozdiel od správneho práva, táto metóda a ňou upravené finančnoprávne vzťahy majú špecifické črty, a to:
  - väčšina právnych noriem je vytvorená špeciálnymi štátnymi orgánmi finančnej povahy
  - poskytuje jasný a presný imperatív na všetkých úrovniach legislatívnej úpravy, ktorý sa nemení v závislosti od typu použitého právneho nástroja
  - nie je založená na vertikálnej línii podriadenosti subjektov
  - finančnoprávna regulácia má konkrétny predmet – štátne centralizované a decentralizované peňažné fondy

Metóda koordinácie a metóda odporúčania:

- používa sa len v kombinácii s hlavnou metódou finančnej regulácie prikazovacou metódou
- imperatívna metóda umožňuje dávať subjektom odporúčania

- finančnoprávne vzťahy majú verejnoprávnú povahu a ich podstatou je prerozdelenie peňažných prostriedkov vo verejnom záujme
- **Finančné právo** predstavuje súhrn právnych noriem, ktoré upravujú spoločensko-ekonomické vzťahy vznikajúce v procese finančnej činnosti štátu (resp. obce alebo VÚC) v súvislosti s tvorbou, rozdeľovaním a používaním peňažných fondov
- Zo statického pohľadu je FP jedným z tradičných odvetví práva so stálymi a s nemennými finančnoprávnymi inštitútmi
- Z dynamického pohľadu sa predmet FP dynamicky vyvíja a mení predovšetkým v oblastiach daňového, rozpočtového práva a práva finančného trhu, čo sa prejavuje potrebou častej novelizácie finančnoprávných noriem a v určitých prípadoch interdisciplinárnej právnej regulácie

2. Princípy a funkcie finanč. práva a systém finanč. práva ako odvetvia práva

- Princíp znamená hlavné ciele, všeobecné pravidlá, ktoré určujú povahu a spoločenskú podstatu javov, ich smer a najôležitejšie vlastnosti
- Princípy FP môžeme charakterizovať ako základné ciele, hlavné myšlienky, pravidlá, ktoré definujú obsah, vlastnosti, charakteristiky a orientáciu právnej regulácie finančnoprávných vzťahov a prostredníctvom ktorých sa uskutočňuje regulácia spoločensko-ekonomických vzťahov tvoriacich predmet FP
- Zásady FP sú:
  - Základom na zjednotenie finančnoprávných noriem do jedného logického systému odvetvia práva
  - Stanovujú hlavné tendencie vývoja FP
  - Odrážajú vlastnosti metód finančnoprávnej regulácie
  - Umožňujú hlbšie pochopiť význam finančnoprávných noriem, čo je základom pre interpretáciu, čím prispievajú k ich správnej aplikácii
- FP je postavené na týchto princípoch:
  - Princíp zákonnosti
  - P. imperatívности a kogentnosti finančnoprávných noriem
  - P. podriadenosti subjektov FP
  - P. prioritného uplatňovania finančnoprávných noriem práva EÚ a medzinárodného práva
  - P. priority verejného záujmu v právnej úprave finančných vzťahov
  - P. zodpovednosti
  - P. sociálnej orientácie finančnej regulácie a právnej ochrany verejného sociálneho záujmu
  - P. finančnej nezávislosti obcí a VÚC
  - P. transparentnosti finančnej činnosti štátu a samosprávnych orgánov
  - P. plánovitosti
  - P. účasti občanov na finančnej činnosti štátu, atď.
- Každé finančnoprávne odvetvie je postavené na osobitných charakteristických princípoch, ktorými sú:
  - Princíp rozpočtového práva, a to princíp plánovitosti, každoročného zostavovania a schválenia rozpočtu verejnej správy na tri roky, reálnosti a pravdivosti rozpočtu, úplnosti a jednoty rozpočtu, prehľadnosti, dlhodobej vyrovnanosti, transparentnosti, kontroly, efektívnosti, účelovosti
  - Princíp daňového práva, a to princíp spravodlivosti, proporcionality, neutrálnosti, vylúčenia duplicity zdanenia, zrozumiteľnosti, účinnosti daní
  - Princíp poplatkového práva, a to princíp finančnej dostupnosti, hospodárnosti, ekvivalencie
  - Princíp práva finančného trhu, a to princíp dvojstupňového bankového systému, nezávislosti centrálnej banky, ochrany práv spotrebiteľov na finančnom trhu

Funkcie:

- ❖ Regulatívna
- ❖ Represívna
- ❖ Stabilizačná
- ❖ Stimulačná
- ❖ Kontrolná

orgánom finančnej povahy

- Zmena peňažnej zásoby, ktorá môže byť kvantitatívna alebo kvalitatívna. Majetková povaha finančnoprávných vzťahov
- Zmena peňažnej zásoby priamo alebo nepriamo vyúsťuje do tvorby, rozdeľovania a používania štátnych a iných verejných peňažných fondov
- Špecifikovanie finančnoprávných vzťahov ako finančných vzťahov vznikajúcich oblasti verejného práva má viacero praktických dôsledkov:
  - subjekty nemajú rovnocenné postavenie
  - Finanč.-právne vzťahy vznikajú, menia sa a zanikajú často nezávisle od vôle účastníkov, na základe rozhodnutia štátu, resp. nadradeného orgánu na rozdiel od súkromnoprávných vzťahov, ktoré vznikajú na základe dvojstranných právnych úkonov
  - Finanč.-právne vzťahy sú upravené kogentnými, resp. kategorickými normami, a preto i ich účastníci nemôžu modifikovať podľa svojej vôle
  - pri porušení povinností nastupujú represívne sankcie
  - procesné práva a povinnosti sa často spravujú aspoň podporne správnymi normami

Predpoklady vzniku a prvky finančnoprávneho vzťahu

- Sú to: Právna norma, právna skutočnosť, subjekty právneho vzťahu a objekt právneho vzťahu
- Základným predpokladom vzniku je existencia platnej a účinnej finančnoprávnej normy, ktorá daný vzťah reguluje
- Musí však nastať určitá okolnosť, s ktorou právna norma spája vznik, zmenu a zánik právneho vzťahu – právna skutočnosť
- Táto okolnosť môže nastať na základe vôle určitého subjektu alebo môže nastať nezávisle od vôle určitého subjektu
- Subjektom právneho vzťahu sú všetky FO a PO, ktorým je právna norma adresovaná
- Subjekt finančného práva nie je účastníkom konkrétneho finančnoprávneho vzťahu, má však finančnoprávnu subjektivitu, ktorá mu umožňuje stať sa subjektom finančnoprávneho vzťahu
- Jeden zo subjektov finančnoprávneho vzťahu je vždy subjektom oprávnení a druhý zo subjektov je subjektom povinností definovaných právnou normou
- Štát je spravidla subjektom oprávnení, subjektom povinností je takmer vo všetkých prípadoch daňovník
- Práva povinnosti subjektov zakotvené v dispozícii finančnoprávnej normy tvoria obsah finančnoprávneho vzťahu
- Objekt: môže ísť o určitú vec, hodnotu, správanie, výsledok správania osoby, určitá forma peňažného plnenia, môže ísť o nepeňažné objekty ako povolenie na činnosť správcovskej spoločnosti, vykonanie colnej kontroly..
- Špecifikom objektu je jeho priama alebo nepriama naviazanosť na zmenu peňažnej zásoby, ktorá stojí na pozadí vzniku finančnoprávneho vzťahu

Druhy finančnoprávných vzťahov

- Z hľadiska funkcií sa delia na:
  - **Regulačné** – regulujú finančné vzťahy, môžu byť aktívne alebo pasívne; relatívne (vznikajú medzi štátom a konkrétnym subjektom; absolútne (v kt. vystupuje voči kompetentnému orgánu akýkoľvek alebo každý subjekt
  - **Ochranné** – vznikajú v súvislosti s porušením finančnoprávnej normy upravujúcej regulačný vzťah
- Z hľadiska osobitosti predmetu:
  - **majetkové** – objektom je určitý majetok, resp. peňažná podstata
  - **nemajetkové** – objektom je napr. uskutočňovanie dohľadu nad bankami
- Z hľadiska účelu finančnoprávných noriem na:
  - **hmotné finančnoprávne vzťahy** vznikajú na základe hmotných finančnoprávných noriem stanovujúcich hmotné práva a povinnosti subjektov
  - **procesné finančnoprávne vzťahy** existujúce na základe procesných finančnoprávných noriem vznikajú medzi subjektmi v procese realizácie ich hmotných práv, resp. povinností

4. Finančno-právne normy

- Finančnoprávna norma predstavuje všeobecne záväzné pravidlo správania subjektov ustanovené alebo uznané štátom vo vopred právom určenej forme, ktorého dodržiavanie je vynútilné štátnou mocou
- Ide o pravidlá správania subjektov v oblasti finančnoprávnych vzťahov, teda vo vzťahoch vznikajúcich vo sfére finančnej činnosti štátu v procese tvorby, rozdeľovania a používania peňažných fondov
- Základné znaky:
  - o všeobecná záväznosť a monizmus
  - o normatívnosť - určuje normu správania stanovením príkazov, zákazov či dovoľenia určitého správania
  - o publikácia v štátom ustanovenej alebo uznanej forme
  - o Štátne donútenie
- Finančnoprávnymi normami sa realizujú spoločenské, t.j. verejné záujmy, a nie súkromné záujmy
- Imperatívnosť finančnoprávnych noriem sa prejavuje vo formulácii ich dispozícií ako príkazov štátu
- Finančnoprávne normy sú zväčša kogentné
- Finančnoprávne normy upravujú širokú škálu dynamicky sa vyvíjajúcich spoločensko-ekonomických vzťahov výrazne podliehajúcich politickým zmenám, čo podmieňuje rôznorodosť finančnoprávnych noriem a ich nestabilitu

Štruktúra finančnoprávnych noriem:

- Dva pohľady na vnútorné členenie právnych noriem: klasická trojčlánková teória štruktúry právnych noriem a zdvojená teória štruktúry právnych noriem

Podľa trojčlánkovej koncepcie sa právna norma člení na hypotézu, dispozíciu a sankciu

- o hypotéza určuje podmienky, za ktorých sa má realizovať pravidlo správania zakotvené v dispozícii
- o dispozícia stanovuje povinnosti vyjadrené príkazom alebo zákazom, ak nastanú skutočnosti uvedené v hypotéze. Dispozícia je vlastným pravidlom správania
- o v sankcii je vyjadrený následok nezachovania dispozície právnej normy, čiže ujma, ktorá postihuje toho, kto nedodržiaval pravidlo správania zakotvené v dispozícii
- o hypotézy, dispozície a sankcie sa delia na relatívne abstraktné a relatívne konkrétne, na taxatívne a demonštratívne alebo na kumulatívne a alternatívne
- 1. Hypotézy finančnoprávnych noriem sú prevažne vyjadrené relatívne konkrétne
- 2. Požiadavka presného a jednoznačného definovania pravidiel finančnoprávnych vzťahov sa prejavuje vo finančnoprávnych normách častejším výskytom taxatívnych hypotéz a dispozícií na rozdiel od demonštratívnych, vyjadrených výrazmi ako napr. „najmä“ apod., ktoré sa vyznačujú menšou mierou istoty a konkrétnosti
- 3. Vo finančnoprávnych normách prevažujú sankcie represívne, ktoré sú z hľadiska teórie práva verejnoprávnymi sankciami. Sú to sankcie finančné, majetkové, administratívne. Tiež sa používajú sankcie trestnoprávnych noriem a noriem iných právnych predpisov

Podľa koncepcie zdvojenej štruktúry právna norma pozostáva z dvoch navzájom prepojených dvojíc právnych noriem, a to z primárnej hypotézy a primárnej dispozície a zo sekundárnej hypotézy a sekundárnej dispozície

- o primárna hypotéza stanovuje podmienky, za ktorých sa má uskutočniť primárna dispozícia
- o primárna dispozícia stanovuje to, čo má byť, ak nastanú podmienky uvedené v primárnej hypotéze
- o sekundárna hypotéza je negáciou primárnej dispozície a určuje podmienky, za ktorých sa musí alebo môže uskutočniť sekundárna dispozícia
- o sekundárna dispozícia stanovuje následok, ktorý má nastať, ak dôjde k negácii primárnej dispozície

Členenie finančnoprávnych noriem:

- Podľa ich obsahovej príbuznosti na: daňové, colné, rozpočtové, bankové, menové, devízové
- Podľa stupňa právnej sily na normy nachádzajúce sa v: Ústave SR, v ústavných zákonoch,

v zákonoch, v prepisoch prijímaných vládou, ministerstvami a inými ústrednými orgánmi štátnej správy a územnej samosprávy

- Podľa spôsobu ustanovenia orgánu, ktorý ich prijal: normy prijímané voleným orgánom – *primárne*, normy prijímané orgánmi štátnej správy na ústrednej i na lokálnej úrovni na vykonanie primárnych právnych noriem – *sekundárne*. Primárne normy môžu prijímať iba orgány, na ktoré občania voľbami preniesli svoju suverenitu, predmetom ich úpravy môžu byť akékoľvek spoločenské vzťahy.
- Podľa rozsahu územnej pôsobnosti:
  - univerzálne – pôsobia na celom území štátu
  - lokálne – pôsobia v určitej obci, mestskej časti alebo VÚC
- Podľa povahy predmetu noriem:
  - hmotnoprávne normy
  - procesnoprávne normy
- Podľa spôsobu aplikácie normy orgánom aplikácie rozoznávame:
  - striktné normy – neposkytujú priestor na uváženie
  - ekvitaľne – umožňujú prihliadať na okolnosti konkrétneho prípadu, na prirodzene platné princípy, dobré mravy..
- Podľa funkcií, ktoré daná norma plní:
  - regulačné – konkrétne práva a povinnosti
  - ochranné – stanovujú zodpovednosť za porušenie regulačných noriem. Môžu byť zaväzujúce, zakazujúce alebo oprávňujúce
- Podľa dĺžky účinnosti právnych noriem:
  - účinné na dobu určitú
  - účinné na dobu neurčitú
- Podľa osobitného účelu právnych noriem:
  - operatívne – určujú nadobudnutie účinnosti, prechodnú platnosť iných noriem
  - blanketové normy – vyjadrujú splnomocnenie na vydanie sekundárnych právnych noriem alebo odkazujú na bližšie neurčený právny predpis
  - Kolízne normy – na základe hraničného ukazovateľa určujú, akým právnym poriadkom sa má daný vzťah riadiť
  - teleologické normy – stanovujú cieľ, ktorý sa má dosiahnuť, pričom voľba prostriedkov na dosiahnutie tohto cieľa sa ponecháva na voľbu adresátov
  - normy definície – nachádzajú sa zvyčajne v úvodných ustanoveniach
  - normy princípy – ide napr. o základné zásady správy daní v § 3 daňového poriadku

Realizácia finančnoprávnych noriem:

Realizuje sa dvoma základnými formami:

- právnym konaním PO a FO
- činnosťou finančných orgánov, ktorá spočíva vo vydávaní finančnoprávnych aktov

Finančnoprávne akty sa členia na individuálne a normatívne akty

Normatívne akty obsahujú všeobecne záväzné pravidlá správania týkajúce neurčeného počtu prípadov rovnakého druhu z oblasti finančnej činnosti štátu, resp. samospráv, ide spravidla o vykonávacie predpisy, napr. nariadenia vlády, vyhlášky, výnosy a opatrenia Ministerstva financií SR, všeobecne záväzné nariadenia obce vo veciach, v ktorých vykonávajú úlohu štátnej správy, opatrenia NBS...

Individuálne akty sa vzťahujú na len určitý konkrétny prípad, ide o rozhodnutie finančného orgánu. Týkajú sa finančnej činnosti štátu, resp. samospráv.

5. Pramene finančného práva

Pramene práva – štátom stanovené alebo uznané formy práva obsahujúce platné právne normy

Tradične medzi ne zaraďujeme:

- Právne obyčaje
- precedensy
- normatívne právne akty

- normatívne zmluvy
- Za pramene slovenského práva možno považovať normatívne právne akty a normatívne zmluvy
- **Normatívne zmluvy** obsahujú normy, ktoré regulujú celú skupinu vzťahov rovnakého druhu a neurčitého počtu, sú výlučne medzinárodnými zmluvami
- **Rozhodnutia Ústavného súdu SR** vyhlasované v Zbierke zákonov, ktoré možno tiež považovať za prameň práva z dôvodu, že ich účinkom môže byť strata účinnosti, resp. platnosti právneho predpisu

Podľa úrovne ich prijímania:

- Národná právna úprava
- Právna úprava EÚ
- Medzinárodná právna úprava

1. Národná právna úprava:

- Normatívne právne akty sú výsledkom normotvornej činnosti subjektov tvorby práva, ktorých právomoci a postavenie v hierarchickej štruktúre štátnej moci určuje právnu silu týchto aktov. Možno ich deliť na primárne a sekundárne
- **Primárne** sú prijímané zastupiteľskými orgánmi, čiže orgánmi volenými priamo občanmi ako zdroja moci
- Predmetom ich úpravy môžu byť akékoľvek spoločenské vzťahy
- Patria medzi ne Ústava SR, ústavné zákony a zákony prijímané NR SR, všeobecne záväzné nariadenia územnej samosprávy prijímané obecným zastupiteľstvom, resp. zastupiteľstvom VÚC, výsledky referenda
- **Sekundárne** sú prijímané výkonnými orgánmi – vládou, ministerstvami, ostatnými ústrednými orgánmi štátnej správy, inými orgánmi štátnej správy, orgánmi územnej samosprávy vo veciach preneseného výkonu štátnej a Národnou bankou Slovenska, ktorá je ústavou oprávnená vydávať na základe splnomocnenia zákonom v rámci svojej pôsobnosti všeobecne záväzné predpisy
- Nemôžu upravovať akékoľvek spoločenské vzťahy, lebo nejde o orgány volené
- Účelom sekundárnych normatívnych aktov je vykonať primárne normatívne akty s cieľom podrobnejšie upraviť určité otázky
- Konkrétne formy sekundárnych normatívnych právnych aktov: nariadenia vlády, všeobecne záväzné nariadenia územnej samosprávy vydávané vo veciach preneseného výkonu štátnej správ, vyhlášky, výnosy a opatrenia
- Nariadenia vlády, vyhlášky, výnosy a opatrenia ministerstiev, ostatných ústredných orgánov štátnej správy, Národnej banky Slovenska a ak tak ustanoví osobitný predpis, tak aj iných orgánov štátnej správy sa, rovnako ako Ústava SR, ústavné zákony a zákony, uverejňujú v Zbierke zákonov
- **Všeobecne záväzné predpisy miestnych orgánov štátnej správy** sa označujú ako vyhlášky a vyhlasujú sa vo Vestníku vlády SR
- Iné právne a organizačné akty vydané rôznymi orgánmi sa publikujú v Zbierke zákonov iba v prípade, ak tak ustanoví všeobecne záväzný predpis (rôzne smernice, usmernenia, pokyny, stanoviská, pracovné predpisy, pracovné inštrukcie či odporúčania)

2. Právo Európskej únie:

- Pramene práva EÚ tvoria primárne právo, sekundárne právo, všeobecne právne princípy, medzinárodné zmluvy uzatvorené EÚ s tretími štátmi alebo s medzinárodnými organizáciami a zmluvy uzatvorené medzi členskými štátmi
- **Primárne právo** tvoria pôvodne tri zakladajúce zmluvy o založení Európskeho spoločenstva uhlia a ocele, Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu a Európskeho hospodárskeho spoločenstva a zmluvy, ktoré ich doplnili a zmenili, vrátane zmlúv o pristúpení jednotlivých členských štátov
- **Sekundárne právo**, medzi ne patria:
  - **Nariadenia**: sú to právne záväzné akty, ktoré sú priamo aplikovateľné vo všetkých členských štátoch, teda nemusia byť transponované do vnútroštátneho poriadku
  - ak ich prijíma Európsky parlament, označujú sa ako legislatívne akty
  - môžu byť prijímané iba Radou alebo Komisiou bez účasti Európskeho parlamentu

- **Smernice:** sú záväzné pre členské štáty vzhľadom na stanovený cieľ, ktorý sa má dosiahnuť, no výber spôsobu, akým bude tento cieľ inkorporovaný do vnútroštátnych právnych systémov, je ponechaný na jednotlivé členské štáty
- členské štáty musia do určitého dátumu transponovať smernicu do svojho národného právneho poriadku
- ich cieľom je harmonizácia práva, ktorou sa majú zmierniť rozdiely medzi národnými poriadkami
- **Rozhodnutia:** bývajú adresované určitým osobám alebo štátom, v takom prípade zaväzujú iba tieto osoby, resp. štáty
- tie, ktoré nie sú adresované určitým subjektom, sú všeobecne záväzné
- Rozhodnutia Súdneho dvora EÚ vo veciach výkladu práva EÚ nie sú všeobecne záväzné, zaväzujú iba osoby, ktorým sú adresované, resp. národný súd, ktorý predložil Súdnemu dvoru EÚ predbežnú otázku
- Odporúčania a stanoviská: umožňujú inštitúciám EÚ vyjadriť svoj názor členským štátom a v určitých prípadoch aj občanom.
- ich význam je iba politický a morálny, pretože nie sú záväzné a neustanovujú žiadne povinnosti adresátom
- **Všeobecné právne princípy** sú prameňom písaného práva EÚ, ktoré vyplňa medzery v práve písanom a interpretuje ho.
- Tieto princípy sa uplatňujú najmä v procese aplikácie práva rozhodovacou činnosťou Súdneho dvora EÚ.
- Patria sem princíp autonómnosti, priamej aplikovateľnosti a prednosti úniového práva, princíp rešpektovania základných práv, princíp proporcionality, princíp právnej zodpovednosti členských štátov za porušenie úniového práva a pod
- **Medzinárodné zmluvy uzatvorené Európskou úniou s tretími štátmi alebo s medzinárodnými organizáciami** sú záväzné pre členské štáty
- Zmluvy uzatvorené medzi členskými štátmi
- Štáty môžu uzatvárať medzi sebou zmluvy na úpravu otázok úzko spojených s činnosťou EÚ v prípadoch, keď nebola na inštitúcie Únie delegovaná právomoc regulovať určité otázky
- Ide o medzinárodné zmluvy vytvárajúce právo jednotne aplikované v rámci EÚ
- 3. Medzinárodná právna úprava
  - Medzinárodné zmluvy obsahujúce normy, ktoré regulujú oblasť finančných vzťahov, sa stávajú prameňom slovenského finančného práva v prípade ak boli včlenené do slovenského právneho poriadku
  - Vyhlasujú sa spravidla formou vyhlášky Ministerstva zahraničných vecí SR alebo oznámením Ministerstva zahraničných vecí SR o uzavretí zmluvy spolu s publikovaním jej úplného znenia v Zbierke zákonov alebo ak sa týkajú malého počtu osôb, iba vyhlásením oznámenia o ich uzavretí
  - Na platnosť určitých medzinárodných zmlúv sa vyžaduje pred ratifikáciou súhlas NR SR
  - ČL. 6 ods.5 vymedzuje zmluvy, ktoré majú prednosť pred zákonmi

Pramene FP môžeme klasifikovať podľa jednotlivých oblastí finančnoprávnej úpravy, ktorými sú:

1. Finančná kontrola
2. Rozpočtové právo
3. Daňové, poplatkové, colné právo
4. Menové a devízové právo
5. Právo finančného trhu

6. Subjekty finančného práva na úseku štátnej správy

- Významné postavenie medzi týmito subjektmi zohráva ministerstvo financií, ktoré je ústredným orgánom štátnej správy pre oblasť financií, daní, poplatkov, colníctva, finančnej kontroly, vnútorného auditu a vládneho auditu; je tiež ústredným orgánom štátnej správy pre informatizáciu spoločnosti, koordináciu štátnej pomoci a pre oblasť cien a cenovej kontroly

- Ministerstvo financií zabezpečuje:
- a) **Tvorbu a uskutočňovanie politiky** v oblasti financií, daní poplatkov, colníctva, finančnej kontroly, vnútorného a vládneho auditu, vrátane rozpočtovania súhrnného schodku verejného rozpočtu, tvorbu a realizáciu štátneho rozpočtu, politiku finančného trhu vrátane ochrany spotrebiteľa pri poskytovaní finančných služieb
- b) **Výkon štátnej správy** vo veciach správy štátnych finančných aktív a pasív SR, hypotekárneho bankovníctva, stavebného sporenia s výnimkou poskytovania štátnej prémie k stavebnému sporeniu, devízového hospodárstva a devízovej kontroly
- c) **Výkon štátneho dozoru** nad vykonávaním sociálneho poistenia, dodržiavaním podmienok poskytovania štátnej prémie v stavebnom sporení, dodržiavaním podmienok poskytovania štátneho príspevku k hypotekárnym úverom

7. Subjekty finančného práva na úseku územnej samosprávy

- Územnú samosprávu tvorí obec a VÚC
- Sú to samostatné územné samosprávne a správne celky SR združujúce osoby, ktoré majú na ich území trvalý pobyt
- **Pôsobnosť v oblasti rozpočtu:**
  - Obec a VÚC sú PO osoby, ktoré za podmienok ustanovených zákonom samostatne hospodária s vlastným majetkom a so svojimi finančnými prostriedkami
  - Svoje potreby financujú najmä z vlastných príjmov, zo štátnych dotácií, ako aj z transferov zo štátneho rozpočtu na krytie nákladov na prenesený výkon štátnej správy
  - Rozpočet sa zostavuje na obdobie jedného kalendárneho roka
  - Rozhoduje o ňom aj o jeho zmenách rozhoduje zastupiteľstvo obce alebo zastupiteľstvo samosprávneho kraja
  - Do kompetencie zastupiteľstva patrí kontrola čerpania rozpočtu a schvaľovanie záverečného účtu obce alebo samosprávneho kraja
  - Obecné zastupiteľstvo schvaľuje emisiu komunálnych dlhopisov, rozhoduje o prijatí úveru alebo pôžičky, o prevzatí záruky za poskytnutie návratnej finančnej výpomoci
- **Pôsobnosť v oblasti daní a poplatkov:**
  - Príjmom obce a samosprávneho kraja je okrem iného aj výnos z miestnych daní a v prípade obce aj výnos z miestneho poplatku
  - Treba rozlišovať, ktoré miestne dane je oprávnená ukladať obec, ktoré samosprávny kraj a kto je pri jednotlivých daniach správcom
  - Medzi **miestne dane**, ktoré môže ukladať obec, patria dane, pri ktorých zároveň vystupuje ako správca dane; ide o fakultatívne miestne dane, to znamená, že obec ich na základe zákona môže uložiť a vyberať, ale nejde o obligatórnu povinnosť
  - Zastupiteľstvo obce rozhoduje o zavedení a zrušení miestnej dane a uložení miestneho poplatku a zároveň určuje náležitosti miestnej dane alebo miestneho poplatku, a to všeobecne záväzným nariadením
  - V rámci **poplatkov** obec ukladá všeobecne záväzným nariadením miestny poplatok za komunálne odpady a drobné stavebné odpady
  - Správu poplatku vykonáva obec, ktorá ho na svojom území zaviedla
  - Miestnou daňou, ktorú môže ukladať samosprávny kraj, je daň z motorových vozidiel
  - Ukladá sa všeobecne záväzným nariadením a správu nevykonáva samosprávny kraj ale miestne príslušný daňový úrad
  - Samosprávny kraj je povinný zaslať Daňovému riaditeľstvu SR, teraz už Finančnému riaditeľstvu SR, jeden výtlačok všeobecne záväzného nariadenia, a to do 5 kalendárnych dní odo dňa nadobudnutia účinnosti nariadenia
  - Výnosy z tejto dane sú príjmom rozpočtu samosprávneho kraja

8. Subjekty finančného práva pôsobiace v devízovej oblasti

- Devízovými orgánmi sú ministerstvo financií a NBS
- **Ministerstvo financií** vykonáva pôsobnosť podľa devízového zákona vo vzťahu k ostatným

ministerstvá a k iným ústredným orgánom štátnej správy, k štátnym rozpočtovým organizáciám a k štátnym príspevkovým organizáciám, k štátnym účelovým fondom, k PO zriadeným osobitným zákonom, ktoré sú finančnými vzťahmi napojené na štátny rozpočet SR, a vo vzťahu k obciam a k nimi zriadeným rozpočtovým a príspevkovým organizáciám

- NBS vykonáva pôsobnosť vo vzťahu k ostatným tuzemcom a cudzozemcom
- Oprávnenia Ministerstva financií a NBS:
  - o všeobecne záväzným právnym predpisom stanoviť depozitnú povinnosť, dĺžku jej trvania, rozsah, osoby, ktoré sú z depozitnej povinnosti vyňaté
- **Depozitná povinnosť** je povinnosť PO a FO zdržať v záujme stability meny určitý čas na osobitnom účte v banke ustanovené % objemu peňažných prostriedkov z medzibankových depozít zahraničných bánk v tuzemských bankách a v pobočkách zahraničných bánk v tuzemsku, z depozít cudzozemcov, ktorí nie sú bankou v tuzemských bankách, a v pobočkách zahraničných bánk v tuzemsku, z finančných úverov prijatých tuzemcom od cudzozemcov, získaných z emisie tuzemských dlhopisov a z ostatných cenných papierov vydaných v zahraničí, s ktorými je spojené právo na peňažné plnenie
- počas trvania depozitnej povinnosti nemôže FO ani PO s peňažnými prostriedkami na tomto účte nakladať a ani previesť svoje právo na ich výplatu na inú osobu
- NBS má v úschove a spravuje devízové rezervy v zlate a v devízových hodnotách, disponuje s nimi a uskutočňuje devízové operácie
- NB môže určovať a vyhlasovať referenčné výmenné kurzy eura k cudzím menám, s ktorými sa v SR aktívne obchoduje alebo sa inak využívajú a pre ktoré Európska centrálna banka neurčuje a nevyhlasuje referenčný výmenný kurz
- Obchodovanie s devízovými hodnotami predstavuje poskytovanie služieb tretím osobám v rámci podnikania v rozsahu zmenárenskej činnosti
- Devízové orgány kontrolujú plnenie a dodržiavanie devízového zákona a všeobecne záväzných právnych predpisov vydaných na jeho vykonanie

9. Subjekty finančného práva pôsobiace v oblasti finančného trhu

- NBS
- ECB
- Banky
- Exportno-importná banka SR
- Poisťovne a zaist'ovne
- Dôchodkové správcovské spoločnosti a doplnkové dôchodkové spoločnosti
- obchodník s Cennými papiermi
- Správcovská spoločnosť
- Burza cenných papierov
- Centrálny depozitár cenných papierov
- Poskytovatelia platobných služieb.

Národná banka Slovensko:

- Môže vydávať všeobecne záväzné predpisy, ak je na to zákonom splnomocnená
- NBS je PO so sídlom v BA, ktorá sa nezapisuje do obchodného registra
- Najvyšším riadiacim orgánom NBS je Banková rada NBS, ktorá má 5 členov: guvernér, dvaja viceguverneri a dvaja ďalší členovia
- Funkčne obdobie členov bankovej rady je 5 rokov
- Hlavným cieľom je udržanie cenovej stability; v záujme tohto cieľa NBS:
  - a) Sa podieľa na spoločnej menovej politike, ktorú určuje ECB pre eurozónu
  - b) Vydáva eurobankovky a euromince podľa osobitných predpisov
  - c) Podporuje plynulé a hospodárne fungovanie platobných systémov, riadi, koordinuje a zabezpečuje peňažný obeh
  - d) Udržiava devízové rezervy, disponuje s nimi a uskutočňuje devízové operácie
- NBS je oprávnená vyberať si zmluvné strany a určovať podmienky obchodov a iných činností, ktoré vykonáva

- NB spolupracuje najmä so Štátnou pokladnicou a s Agentúrou pre riadenie dlhu a likvidity
- Medzi iné obchody patrí najmä:
  - a) Oprávnenie vydávať CP a obchodovať s nimi
  - b) Oprávnenie uzatvárať a uskutočňovať bankové obchody s PO a poskytovať im služby vrátane operácií na kapitálovom trhu, a to na účet emitenta
  - c) Oprávnenie viesť svojim klientom termínované vkladové účty
  - d) Oprávnenie uzatvárať a vykonávať bankové obchody s členmi bankovej rady a so svojimi zamestnancami
- NBS plní úlohy v oblasti menovej politiky, devízové práva, platobného styku, zberu a zostavovania štatistík, medzinárodnej spolupráce a spolupráce centrálnych bánk, finančnej stability, bezpečného fungovania finančného trhu, ochrany klientov a s tým súvisiaceho výkonu dohľadu nad finančným trhom

Európska centrálna banka:

- Je nezávislá inštitúcia EÚ, ktorá bola založená 1.6.1998 a svoju činnosť začala vykonávať 1.1.1999
- Sídlo – Frankfurt nad Mohanom
- Medzi úlohy patrí určovanie politiky a zabezpečenie dôsledného uplatňovania jej rozhodnutí centrálnymi bankami
- Ďalej určuje politiku Eurosystému, definuje cenovú stabilitu, rozhoduje o operáciách menovej politiky, schvaľuje emisiu bankoviek, prevádzku centrálnu databázu falzifikátov eurobankoviek, podieľa sa na intervencii na devízovom trhu prostredníctvom nákupu alebo predaja CP na devízových trhoch, monitoruje finančné riziká, poskytuje poradenstvo inštitúciám EÚ, ako aj vnútroštátnym orgánom,

Banky:

- Je PO so sídlom na území SR, založená ako akciová spoločnosť, ktorá prijíma vklady a poskytuje úvery a ktorá má na túto činnosť udelené bankové povolenie
- Zahraničná banka je PO so sídlom mimo územia SR, ktorá vykonáva bankové činnosti a ktorá má oprávnenie na výkon týchto činností udelené v štáte, v ktorom má sídlo
- Pobočka zahraničnej banky je organizačná zložka zahraničnej banky umiestnená na území SR, ktorá prijíma vklady a poskytuje úvery, ako aj vykonáva iné činnosti
- Na svoje zriadenie a výkon potrebuje bankové povolenie
- Zastúpenie banky je len organizačnou zložkou banky, ktorá propaguje činnosť banky v zahraničí alebo získava informácie o možnostiach hospodárskej spolupráce v zahraničí
- Na zriadenie a činnosť zastúpenia banky nie je potrebné bankové povolenie, stačí písomné oznámenie banky adresované NBS
- Zastúpenie banky nemôže vykonávať bankové činnosti ani inak podnikat'

Exportno-importná banka SR:

- Je PO so sídlom v BA, ktorá sa zapisuje do obchodného registra a zo zákona môže používať skratku EXIMBANKA SR
- Nie je bankou, poisťovňou ani zaistovňou
- Hlavným poslaním je podpora zahraničnoobchodných operácií dovozcov a vývozcov so zámerom zvýšiť konkurencieschopnosť tuzemských tovarov a služieb, ako aj podpora vzájomnej hospodárskej výmeny SR so zahraničím
- Pri plnení svojich úloh prihliada na podporu zamestnanosti, regionálneho rozvoja, ochranu životného prostredia a podporu investícií do nových technológií a príslušnej infraštruktúry
- Vymáha pohľadávky v súčinnosti s vývozcami, ďalej môže eskontovať a reeskontovať zmenky, na účely zákona vydávať dlhopisy, investovať dočasne voľné finančné prostriedky na tuzemskom finančnom trhu alebo na zahraničnom finančnom trhu, prijať finančný úver v eurách alebo v inej mene od banky so sídlom v SR alebo od banky so sídlom v zahraničí
- EXIMBANKA môže zakladať PO a nadobúdať majetkové účasti v iných PO len so súhlasom vlády

Poisťovne a zaist'ovne:

- Poisťovňa je PO, ktorá je akciovou spoločnosťou, so sídlom na území SR a ktorá vykonáva

poisťovaciu činnosť

- Prijímanie poisťných rizík, ich ohodnocovanie a riadenie, správa poisťných zmlúv, tvorba technických rezerv, udržiavanie požadovanej miery solventnosti a správa umiestnenia prostriedkov technických rezerv a garančného fondu, likvidácia poisťných udalostí, poskytovanie plnenia z poisťných zmlúv a asistenčných služieb
- Svoju činnosť môže vykonávať len na základe povolenia, kt. udeľuje NBS
- Zaist'ovňa je PO s právnou formou akciovej spoločnosti a so sídlom na území SR
- Vykonáva zaist'ovacu činnosť na základe povolenia vykonávanie zaist'ovacej činnosti udeleného NBS
- Podstata spočíva v preberaní poisťných rizík postúpených poisťovňou, och ohodnocovanie, riadenie, správa zaist'ných zmlúv, tvorba technických rezerv a udržiavanie požadovanej miery solventnosti a správa umiestnenia prostriedkov technických rezerv a garančného fondu...ide teda o preberanie rizík, ktoré sú už poistené poisťovňou

Dôchodkové správcovské spoločnosti (DSS) a doplnkové dôchodkové spoločnosti (DDS):

- Dôchodková správcovská spoločnosť:
- Existencia DSS je podmienená vznikom tzv. druhého piliera dôchodkového zabezpečenia
- Ide o sporenie, ktorého účelom je spolu s povinným starobným poistením podľa zákona o sociálnom poistení zabezpečiť príjem sporiteľovi v starobe, ako aj zabezpečiť pozostalých pre prípad smrti sporiteľa
- Hlavným zámerom je spravovať dôchodkové fondy tak, aby sa zhodnocoval majetok v dôchodkových fondoch
- Zo starobného sporenia sa vypláca starobný, predčasný starobný a pozostalostný dôchodok
- Je akciovou spoločnosťou so sídlom na území SR
- Doplnková dôchodková spoločnosť:
- Podstata súvisí s transformáciou doplnkového dôchodkového poistenia na doplnkové dôchodkové sporenie, ktoré predstavuje tzv. tretí pilier dôchodkového zabezpečenia
- Je akciovou spoločnosťou so sídlom na území SR
- Účelom je umožniť účastníkovi získať doplnkový dôchodkový príjem v starobe a doplnkový dôchodkový príjem v prípade skončenia výkonu prác

Obchodník s cennými papiermi:

- Je akciovou spoločnosťou so sídlom na území SR, ktorej predmetom činnosti je poskytovanie jednej alebo viacerých investičných služieb klientom alebo výkon jednej alebo viacerých investičných činností na základe povolenia na poskytovanie investičných služieb, ktoré udeľuje NBS
- Vedľajšími službami sú úschova a správa finančných nástrojov na účet klienta, poskytovanie úverov a pôžičiek investorovi na umožnenie vykonania obchodu s jedným alebo viacerými finančnými nástrojmi, ak je poskytovateľ úveru alebo pôžičky zapojený do tohto obchodu, poskytovanie poradenstva, vykonávanie obchodov s devízovými hodnotami

Správcovská spoločnosť:

- Je akciovou spoločnosťou založenou na účel podnikania so sídlom na území SR
- Predmetom činnosti je vytváranie a spravovanie podielových fondov alebo európskych fondov na základe povolenia na činnosť správcovskej spoločnosti, ktoré udeľuje NBS
- Za základné činnosti spadajúce pod spravovanie podielových fondov sa považuje riadenie investícií, administrácia, distribúcia podielových listov a propagácia podielových fondov
- Ďalej poskytuje služby ako sú riadenie portfólia finančných nástrojov, investičné poradenstvo, úschovu a správu podielových listov vydávaných správcovskými spoločnosťami a cenných papierov vydaných zahraničnými subjektmi kolektívneho investovania

Burza cenných papierov:

- Je akciovou spoločnosťou so sídlom na území SR, ktorá organizuje regulovaný trh vrátane podmieneného obchodovania pred vydaním cenného papiera a zabezpečuje s tým súvisiace činnosti a ktorá ma na výkon tejto činnosti udelené povolenie
- Môže vykonávať aj ďalšie činnosti ako napríklad organizovať mnohostranný obchodný systém,

- Jednou zo základných úloh je prispievať k stabilite finančného systému ako celku, ako aj k bezpečnému a zdravému fungovaniu finančného trhu v záujme udržiavanie dôveryhodnosti finančného trhu, ochrany klientov a rešpektovania pravidiel hospodárskej súťaže

11. Finančná kontrola, pojem, ciele, klasifikácia, pramene a výkon

- Finančná kontrola predstavuje právny inštitút upravený normami finančného práva, ktorého cieľom je preverenie hospodárenia s verejnými prostriedkami
- Hlavným zámerom je komparácia existujúceho stavu s stavom žiaducim
- Predstavuje nástroj verifikácie splnenia podmienok poskytnutia verejných prostriedkov, ktorý zároveň pri hospodárení s nimi slúži na zabezpečenie dodržiavania hospodárnosti, efektívnosti, účinnosti a účelnosti
- Zákonodarca definuje finančnú kontrolu ako súhrn činností, ktorými sa overuje:
  - a) splnenie podmienok na poskytnutie verejných prostriedkov
  - b) dodržiavanie osobitných predpisov a medzinárodných zmlúv, kt. je SR viazaná a na základe ktorých sa Slovenskej republike poskytujú prostriedky zo zahraničia pri hospodárení s verejnými prostriedkami
  - c) dodržiavanie hospodárnosti, efektívnosti, účinnosti a účelnosti pri hospodárení s verejnými prostriedkami
  - d) na účely finančného riadenia dostupnosť, správnosť a úplnosť informácií o vykonávaných finančných operáciách a o hospodárení s verejnými prostriedkami
  - e) splnenie opatrení prijatých na nápravu nedostatkov zistených finančnou kontrolou a na odstránenie príčin ich vzniku
- pojem finančná kontrola je spätý s niekoľkými okruhmi činností zameranými na overenie splnenia podmienok poskytnutia verejných prostriedkov, dodržiavanie všeobecne záväzných právnych predpisov či medzinárodných zmlúv, na základe ktorých boli tieto prostriedky poskytnuté, účelné hospodárenie s verejnými prostriedkami a dostupnosť informácií o vykonávaných finančných operáciách
- v prípade potreby je nevyhnutným, následkom finančnej kontroly uloženie opatrení prijatých na nápravu nedostatkov zistených finančnou kontrolou a odstránenie príčin vzniku
- ex lege sú ciele zamerané na hospodárnosť, efektívnosť a účinnosť výkonu verejnej správy, dodržiavanie všeobecne záväzných právnych predpisov kontrolovaných subjektov pri hospodárení s verejnými prostriedkami a na poskytnutie spätnej väzby vedúcemu orgánu verejnej správy o úrovni hospodárenia s verejnými prostriedkami a o vykonávaných finančných operáciách
- z hľadiska vykonávajúceho orgánu možno finančnú kontrolu členiť na:
  - A) najvyššiu (Ak ju vykonávajú orgány Najvyššieho kontrolného úradu)
  - B) ústrednú (Ak ju vykonávajú ústredné orgány)
  - C) oblastnú (Ak ju vykonávajú orgány samosprávnych krajov a oblastné orgány)
  - D) miestnu (Ak ju vykonávajú obce)
- ďalej rozlišujeme kontrolu materiálovú, finančnú, dokumentačnú, atď.
- podľa výsledku kontrolnej činnosti rozlišujeme:
  - A) kontrolu, ktorá viedla k odhaleniu nedostatkov v kontrolovanom subjekte
  - B) kontrolu, ktorá konštatovala riadne fungovanie kontrolovaného subjektu bez nedostatkov v jeho činnosti
- na základe podnetu na vykonanie finančnej kontroly hovoríme o:
  - A) kontrole plánovacej
  - B) kontrole iniciatívnej
- z hľadiska času:
  - A) predbežnú
  - B) priebežnú
  - C) následnú
- finančná operácia: príjem alebo použitie verejných prostriedkov v hotovosti alebo bezhotovostne, právny úkon alebo iný úkon majetkovej povahy
- hospodárnosť: minimalizovanie nákladov na vykonanie činnosti alebo obstaranie tovarov, prác

- a služieb pri zachovaní ich primeranej úrovne a kvality
- efektívnosť: maximalizovanie výsledkov činností vo vzťahu k disponibilným verejným prostriedkom
- účinnosť: vzťah medzi plánovaným výsledkom činnosti a skutočným výsledkom činnosti vzhľadom na použité verejné prostriedky
- účelnosť: vzťah medzi určeným účelom použitia verejných prostriedkov a skutočným účelom ich použitia
- riziko: pravdepodobnosť výskytu udalostí s nepriaznivým vplyvom na splnenie určených cieľov

Pramene

- zo zákona NR SR č. 10/1996 Z.z. o kontrole v štátnej správe v znení neskorších predpisov vyplýva kontrolná funkcia Úradu vlády SR
- úrad vlády vykonáva kontrolu využívania a efektívnosti prostriedkov štátneho rozpočtu, ktoré sú určené na plnenie úloh súvisiacich s výkonom štátnej správy a na účely ochrany finančných záujmov Európskeho spoločenstva
- zákon č. 502/2001 Z.z. je centrálnym normatívnym právnym aktom pre oblasť finančnej kontroly
- naň nadväzuje zákon č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov obsahujúci ustanovenia odkazujúce na finančnú kontrolu, vnútorný audit a vládny audit podľa zákona č. 502/2001 Z.z.
- zákon č. 440/200 Z.z. o správach finančnej kontroly v znení neskorších predpisov upravujúci zriadenie správ finančnej kontroly ako rozpočtových organizácií Ministerstva financií Slovenskej republiky
- do tejto skupiny patrí aj i zákon č. 291/2002 Z.z. o Štátnej pokladnici a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
- štátna pokladnica (ŠP) je orgán štátnej správy zapojený na štátny rozpočet prostredníctvom rozpočtovej kapitoly Ministerstva financií SR. Systém ŠP zabezpečuje centralizáciu informácií z účtovníctva a údajov potrebných na účely hodnotenia plnenia rozpočtu verejnej správy predkladaných subjektmi verejnej správy; zberom týchto údajov umožňuje monitorovanie plnenia rozpočtu verejnej správy
- zákon č. 575/2001 Z.z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov zakotvuje, okrem iného, postavenie Ministerstva financií SR ako ústredného orgánu štátnej správy pre oblasť finančnej kontroly, vnútorného auditu a vládneho auditu
- dôležitú úlohu hrá európska legislatíva v podobe Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1080/2006 z 5.7.2006 o Európskom fonde regionálneho rozvoja, ktorým sa zrušuje nariadenie č. 1783/1999, Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1081/2006 z 5.7.2006 o Európskom sociálnom fonde, ktorým sa zrušuje nariadenie č. 1784/1999, nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006 z 11.7.2006, ktorým sa ustanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde a Kohéznom fonde a ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1260/1999, nariadenie Rady (ES) č. 1084/2006, z 11.7.2006, ktorým sa zriaďuje Kohézny fond a ktorým sa zrušuje nariadenie č. 1164/94. Základom národnej úpravy uvedenej problematiky je zákon č. 528/2008 Z.z. o pomoci a podpore poskytovanej z fondov Európskej únie v znení neskorších predpisov

12. Právne postavenie a pôsobnosť Najvyššieho kontrolného úradu SR

- Nezávislý orgán kontroly hospodárenia s prostriedkami rozpočtov, ktoré schvaľuje NR SR alebo vláda
- NKÚ sa zameriava na kontrolu hospodárenia v týchto kompetenčných okruhoch:
  - hospodárenie s prostriedkami rozpočtov, ktoré podľa zákona schvaľuje NR SR alebo vláda SR
  - majetkom, majetkovými právami, finančnými prostriedkami, záväzkami a pohľadávkami štátu, verejnoprávnych inštitúcií, Fondu národného majetku SR, obcí, VÚC
  - majetkom a finančnými prostriedkami PO s majetkovou účasťou štátu, PO s majetkovou účasťou verejnoprávnych inštitúcií, PO s majetkovou účasťou Fondu národného majetku SR, PO s majetkovou účasťou obcí, PO s majetkovou účasťou VÚC, PO zriadených obcami alebo PO zriadených VÚC
  - finančnými prostriedkami, ktoré boli poskytnuté SR, PO a FO v rámci rozvojových programov
  - majetkom, majetkovými právami, finančnými prostriedkami, pohľadávkami a záväzkami PO

- vykonávajúcích činnosti vo verejnom záujme
- viazaný je len zákonom a zameriava sa na dodržiavanie všeobecne záväzných právnych predpisov, hospodárnosti, efektívnosti, účinnosti
- kontrolnú činnosť vykonáva prostredníctvom orgánov (predseda a podpredseda NKÚ) a zamestnancov
- **kontrolóri NKÚ** pri výkone kontroly sú povinní najneskôr pri začatí kontroly oznámiť kontrolovanému subjektu predmet a účel kontroly, legitimovať sa písomným poverením na výkon kontroly, o zisteniach, ktoré musia byť preukázateľné, vypracúvajú protokol o výsledku kontroly
- kontrolóri **majú právo** žiadať vysvetlenia od kontrolovaných subjektov a právo preberať originály dokladov
- zároveň sú **povinní** dodržiavať mlčanlivosť o všetkých skutočnostiach, o ktorých sa dozvedeli pri výkone kontroly; táto povinnosť trvá i po skončení funkcie, výkonu činnosti alebo pracovného pomeru
- ak kontrola zistí nedostatky, zachyti tieto skutočnosti v protokole o výsledku kontroly
- kontrolovanému subjektu je určená lehota na podanie námietok proti pravdivosti, úplnosti a preukázateľnosti kontrolných zistení
- kontrolóri preveria ich opodstatnenosť a výsledok oznámia kontrolovanému subjektu
- ak sa preukáže ich čiastočná alebo úplná opodstatnenosť, vypracuje sa dodatok k protokolu o výsledku kontroly
- kontrola sa končí prerokovaním obsahu protokolu o výsledku kontroly, pričom najpodstatnejšou je povinnosť kontrolovaného subjektu prijať opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov a v stanovenej lehote informovať NKÚ o ich plnení, resp. splnení

13. Právna úprava vnútorného auditu a vládny audit

- **Vnútorný audit:** nezávislá, objektívne hodnotiaca a konzultačná činnosť, ktorá hodnotí dodržiavanie všeobecne záväzných právnych predpisov pri finančnom riadení a vykonávaní iných činností auditovaného subjektu, hodnotí možné riziká finančného riadenia a iných činností auditovaného subjektu a odporúča opatrenia na odstránenie týchto rizík, poskytuje spoľahlivé a včasné informácie o činnostiach auditovaného subjektu vedúcim zamestnancom zodpovedným za finančné riadenie..
- Ide o cieľavedomú činnosť zameranú dovnútra subjektu
- Výkon vnútorného auditu sa uskutočňuje:
  - a) V ústrednom orgáne a v jeho vnútorných organizačných útvaroch
  - b) V rozpočtovej organizácii a príspevkovej organizácii v zriaďovateľskej pôsobnosti ústredného orgánu
  - c) V štátnom účelovom fonde, ktorý ústredný orgán spravuje
  - d) V PO v pôsobnosti ústredného orgánu, prostredníctvom ktorej sa poskytujú verejné prostriedky
- z platnej právnej úpravy vyplýva zákonná povinnosť zabezpečiť vnútorný audit vlastným zamestnancom vnútorným audítorom alebo nezávislou organizačnou jednotkou
- aby bol vnútorný audit nestranný a nezávislý, nemôže útvar vnútorného auditu ani vnútorný audit vykonávať činnosti, ktoré nesúvisia s výkonom vnútorného auditu
- ministerstvo financií SR je oprávnené vykonať audit ústredného orgánu na základe žiadosti vedúceho vnútorného orgánu
- pri výkone vnútorného auditu možno použiť nasledujúce postupy:
  1. **finančný audit**
  2. **audit zhody**
  3. **audit výkonnosti**
  4. **systémový audit**
  5. **audit informačných systémov**
- **Vládny audit:** je vykonávaný exekutívou za účelom preverenia hospodárenia s verejnými prostriedkami
- Vládnym auditom sa:
  - a) Overuje a hodnotí
  - b) Dodržiavanie osobitných predpisov, uzatvorených zmlúv, medzinárodných zmlúv, kt. je SR viazaná

na základe a na základe ktorých sa SR poskytujú prostriedky zo zahraničia, rozhodnutí vydaných na základe osobitných predpisov a interných aktov riadenia

- c) Hospodárnosť, efektívnosť, účinnosť, účelnosť pri hospodárení s verejnými prostriedkami a využití ľudských zdrojov v rámci plnenia úloh auditovanej osoby
- d) Splnenie podmienok na poskytnutie verých prostriedkov a dodržanie podmienok ich použitia
- e) Efektívnosť a účinnosť finančného riadenia auditovanej osoby
- f) Bezpečnosť a funkčnosť informačných systémov auditovanej osoby a primeranosť a úplnosť informácií, kt. informačný systém auditovanej osoby obsahuje vzhľadom na povahu a rozsah jej činností
- g) Splnenie opatrení na nápravu nedostatkov zistených vládny auditom a na odstránenie príčin ich vzniku a splnenie odporúčaní uvedených v čiastkovej správe z vládneho auditu a v správe z vládneho auditu
- h) Dostupnosť, správnosť a úplnosť informácií o finančných operáciách a hospodárení auditovanej osoby
- i) Ďalšie skutočnosti, ak tak ustanovuje osobitný predpis
- j) Identifikujú a hodnotia možné riziká súvisiace s finančným riadením a inými činnosťami auditovanej osoby
- k) Odporúča zlepšenie finančného riadenia auditovanej osoby a minimalizáciu rizík
- l) Vykonávajú ďalšie činnosti podľa osobitných predpisov
- Ministerstvo financií vykonáva vládny audit najmä v nasledujúcich auditovaných osobách: v ústrednom orgáne, v službe Vojenského spravodajstva v pôsobnosti Ministerstva obrany SR za podmienok ustanovených v osobitných predpisoch, v obci, vo VÚC a v nimi zriadených PO, a to prostriedkov, ktoré tvoria príjmy rozpočtu obce a príjmy rozpočtu VÚC podľa osobitného predpisu a ich použitie, v štátnom podniku, v PO, v ktorej vykonáva akcionárske práva ministerstvo financií alebo iný orgán verejnej správy, a v inej PO s majetkovou účasťou štátu a v inej PO a FO, ak tak ustanovuje osobitný predpis
- Výsledky vládneho auditu sa zaznamenávajú v predbežnej správe z vládneho auditu, predbežnej čiastkovej správe z vládneho auditu, čiastkovej správe a v správe z vládneho auditu
- Správa z vládneho auditu musí obsahovať najmä označenie auditujúceho orgánu, číslo písomného poverenia, na kt. základe sa vládny audit vykonal, a dátum jeho vydania, označenie, adresu auditovanej osoby a jej identifikačné číslo, ak jej bolo pridelené, predmet vládneho auditu a auditované obdobie, miesto a obdobie, v ktorom sa vládny audit vykonal, lehotu na prijatie opatrení na nápravu nedostatkov zistených vládny auditom a na odstránenie príčin ich vzniku, lehotu na predloženie písomnej správy o splnení opatrení na nápravu nedostatkov zistených vládny auditom a na odstránenie príčin ich vzniku

14. Kontrolná činnosť zameraná na prostriedky z fondov Európskej únie

- Členstvo SR v európskych štruktúrach so sebou prináša výhody
- Jednou z nich sú prostriedky poskytované z fondov EÚ
- Podpora sektorov, ako napr. regionálny rozvoj, poľnohospodárstvo, sociálna oblasť a iné, znižuje rozdiely medzi regiónmi a vedie k zvyšovaniu životnej úrovne obyvateľstva
- Zákonodarca zaviedol administratívnu kontrolu vykonávanú riadiacim orgánom
- Riadiaci orgán a jeho postavenie ustanovuje vláda SR a zodpovedá za efektívne nakladanie so štrukturálnym fondom
- Predpokladom administratívnej kontroly je súčinnosť poskytovaná zamestnancom riadiaceho orgánu
- Kontrolovaný subjekt a jeho zamestnanci sú povinní predložiť požadované dokumenty a potvrdiť ich úplnosť, poskytnúť informácie o výsledkoch kontrol vykonaných inými orgánmi, ktoré sa vzťahujú na predmet administratívnej kontroly, v prípade zistenia nedostatkov odstrániť príčiny ich vzniku
- Výstupom je záznam vyhotovený riadiacim orgánom, splňajúci zákonné náležitosti, ktorými sú najmä:
  - a) Označenie riadiaceho orgánu, ktorý administratívnu kontrolu vykonal
  - b) Označenie kontrolovaného subjektu
  - c) Miesto a čas vykonania administratívnej kontroly

- d) Závěry administratívnej kontroly a opis zistených nedostatkov
- e) Zoznam dokladov a iných písomností vzťahujúcich sa na predmet administratívnej kontroly
- f) Ďalšie..
- **Kontrola na mieste:** špecifický postup riadiaceho orgánu, ktorým overuje splnenie podmienok priamo na mieste v kontrolovanom subjekte, a to prostredníctvom svojich zamestnancov na základe písomného poverenia, ktoré im vydáva vedúci zamestnanec
- Zamestnanec disponuje rôznymi zákonnými oprávneniami, ktorými sú napr. oprávnenie v nevyhnutnom rozsahu vstupovať do objektu, zariadenia, prevádzky, dopravného prostriedku alebo na pozemok kontrolovaného subjektu alebo vstupovať do obydlia, ktoré kontrolovaný subjekt používa na vykonávanie hospodárskej činnosti, ak je to nevyhnutné na výkon kontroly na mieste, odoberať aj mimo priestorov kontrolovaného subjektu originály dokladov, záznamy dát na pamäťových médiách prostriedkov výpočtovej techniky, ich výpisy a ostatné informácie, ktorých vydanie nie je všeobecne záväzným právnym predpisom zakázané a ktoré sú potrebné na zabezpečenie dôkazov, vrátane iných materiálov nevyhnutných na ďalšie úkony súvisiace s kontrolou na mieste a iné
- Povinnosťami kontrolovaného subjektu sú napríklad povinnosť umožniť riadiacemu orgánu vstup do objektu, zariadenia, prevádzky, dopravného prostriedku alebo pozemok alebo vstup do obydlia, ktoré kontrolovaný subjekt používa na vykonávanie hospodárskej činnosti, predložiť v lehote určenej riadiacim orgánom vyžiadané doklady a vyjadrenia, vydať mu na jeho vyžiadanie písomné potvrdenie o ich úplnosti a ďalšie
- Výkon kontroly je oznámený kontrolovanému subjektu vopred, v prípade, že by mohlo dôjsť k zmareniu účelu kontroly, dôjde k oznámeniu pri začatí kontroly
- Ak je to nevyhnutné, odoberú sa originály dokladov a iné materiály mimo priestorov kontrolovaného subjektu
- Kľúčovou časťou správy sú závery kontroly na mieste
- Kontrolovaný subjekt je povinný prijať v určenej lehote opatrenia na nápravu nedostatkov zistených kontrolou na mieste a na odstránenie príčin ich vzniku
- Má však aj právo v lehote určenej riadiacim orgánom vyjadriť sa k zisteným nedostatkom
- Riadiace orgán preverí opodstatnenosť námietok kontrolovaného subjektu
- Ak riadiaci orgán dospeje k záveru, že námietky sú opodstatnené, zhotoví dodatok k správe, v prípade neopodstatnenosti sa táto písomne oznámi kontrolovanému subjektu
- Kontrola na mieste je ukončená doručením predmetnej správy, resp. dodatku k správe

15. Základné východiská rozpočtového práva

Pojem a predmet:

- Rozpočet je z ekonomického hľadiska nástrojom na prerozdelenie národného dôchodku od subjektov, ktoré ho vytvárajú v prospech subjektov, ktoré ho spotrebúvajú na financovanie nákladov celospoločensky prospešných funkcií
- Veda finančného práva definuje **rozpočet ako základný finančný plán nadštátneho útvaru, štátu alebo územných samospráv, schvaľovaný v osobitnom konaní, ktorým sa na obdobie jedného roka upravuje tvorba a rozdeľovanie fondu peňažných prostriedkov určeného na financovanie celospoločenských potrieb**
- Rozpočet plní funkciu:
  - a) **Akumulačnú** (podstatou je sústredenie peňažných prostriedkov potrebných na financovanie verejných potrieb najmä prostredníctvom zdanenia alebo zavedenia rôznych poplatkových povinností)
  - b) **Alokačnú** (dochádza k redistribúcii peňažného fondu do jednotlivých hospodárskych sektorov na financovanie celospoločensky užitočných statkov)
  - c) **Kontrolnú** (realizuje sa evidovaním príjmov a výdavkov subjektov verejnej správy)
- Rozpočtové právo je súbor právnych noriem, ktoré upravujú spoločensko-ekonomické vzťahy v oblasti rozpočtovej sústavy, príjmov a výdavkov verejných rozpočtov a procesov tvorby, rozdeľovania a kontroly nakladania s verejnými rozpočtami

Rozpočtová sústava, rozpočet verejnej správy:

- Prostredníctvom rozpočtu verejnej správy sa má zabezpečiť prerozdelenie verejných prostriedkov

organizovať na určenom mieste a v určenom čase primárny trh

- Burza je PO a zapisuje sa do obchodného registra a môže vydať akcie len ako zaknihované cenné papiere na meno

Centrálny depozitár CP:

- Je akciovou spoločnosťou so sídlom na území SR, pre kt. platia ustanovenia Obchodného zákonníka
- Medzi činnosti, ktoré vykonáva patrí napr. evidencie zaknihovaných CP a imobilizovaných CP v registroch emitentov, evidencie majiteľov zaknihovaných CP na účtoch majiteľov a údajov o cenných papieroch na klientských účtoch členov v rozsahu ustanoveným zákonom
- Ďalej prideľuje, mení a ruší ISIN, vedie zoznamy akcionárov pri listinných akciách na meno, zriaďuje a vedie držiteľské účty, eviduje zmeny na držiteľských účtoch

Poskytovatelia platobných služieb:

- Môžu nimi byť:
  - a) Banka, zahraničná banka alebo pobočka zahraničnej banky
  - b) Inštitúcia elektronických peňazí, zahraničná inštitúcia elektronických peňazí alebo pobočka zahraničnej inštitúcie elektronických peňazí
  - c) Poštový podnik
  - d) Platobná inštitúcia, zahraničná platobná inštitúcia alebo pobočka zahraničnej platobnej inštitúcie
  - e) NBS alebo ECB
  - f) Štátna pokladnica, Exportno-importná banka SR, miestne orgány štátnej správy, obce, VÚC
- Platobnou službou sa rozumie:
  - a) Výklad alebo výber finančných prostriedkov v hotovosti na platobný účet a vykonávanie všetkých úkonov súvisiacich s vedením platobného účtu
  - b) Vykonávanie platobných operácií vrátane prevodu finančných prostriedkov z platobného účtu alebo na platobný účet vedený u poskytovateľa platobných služieb, a to úhradou prostredníctvom platobnej karty, iného platobného prostriedku alebo inkasom
  - c) Vykonávanie platobných operácií z úveru poskytnutého používateľovi platobných služieb formou povoleného prečerpania platobného účtu
  - d) Poukazovanie peňazí
  - e) Vykonávanie platobných operácií, pri kt. sa súhlas platiteľa s vykonaním platobnej operácie udeľuje prostredníctvom akéhokoľvek telekomunikačného zariadenia, digitálneho zariadenia alebo zariadenia informačných technológií a platba sa vykoná prevádzkovateľovi telekomunikácií, prevádzkovateľovi systému informačných technológií alebo siete, ktorý koná iba ako sprostredkovateľ medzi používateľom platobných služieb a dodávateľom tovaru a služieb
  - f) Vydávanie alebo prijímanie platobnej karty alebo iného platobného prostriedku

10. Subjekty finančného práva s kontrolnou právomocou

Najvyšší kontrolný úrad SR:

- Je nezávislým orgánom kontroly hospodárenia s prostriedkami rozpočtov, ktoré podľa zákona schvaľuje NR SR alebo vláda
- Subjekty, na ktoré sa vzťahuje kontrolná právomoc:
  - a) Vláda SR, ministerstvá a ostatné ústredné orgány štátnej správy SR a na orgány im podriadené
  - b) Štátne orgány, ako PO, v kt. vykonávajú funkciu zakladateľa alebo zriaďovateľa ústredné orgány štátnej správy alebo iné štátne orgány
  - c) Obce a VÚC, PO zriadené obcami, PO zriadené VÚC, PO s majetkovou účasťou obcí a PO s majetkovou účasťou VÚC
  - d) Štátne účelové fondy, verejnoprávne inštitúcie zriadené zákonom, PO, v kt. majú majetkovú účasť verejnoprávne inštitúcie, PO s majetkovou účasťou štátu
  - e) Fond národného majetku SR, PO s určenou majetkovou účasťou Fondu národného majetku SR
  - f) FO a PO

NBS:

a zabezpečenie financovania funkcií, ktoré štátu a samospráve prináležia

- Pod pojmom rozpočtová sústava sa rozumie sústava rozpočtových fondov, ktoré sa tvoria, rozdeľujú a používajú na základe princípov návratnosti, neekvivalentnosti a nedobrovoľnosti
- Rozpočtovú sústavu vzťahujúcu sa na hospodárenie SR tvorí:

1. Rozpočet verejnej správy

- A) Štátny rozpočet
- B) Rozpočet územnej samosprávy
- C) Rozpočty mimorozpočtových fondov

2. Rozpočet EÚ

- Rozpočet verejnej správy sa zostavuje každoročne najmenej na tri rozpočtové roky, pričom rozpočtový rok je zhodný s kalendárnym. Rozpočet verej. správy tvoria:

- A) Štátny rozpočet na príslušný rozpočtový rok a súhrn rozpočtov ostatných subjektov verejnej správy na príslušný rozpočtový rok
- B) Štátny rozpočet na rok nasledujúci po príslušnom rozpočtovom roku a súhrn rozpočtov ostatných subjektov verejnej správy na rok nasledujúci po príslušnom rozpočtovom roku (rozpočet za rok „r+1“)
- C) Štátny rozpočet na rok nasledujúci po roku, na ktorý sa zostavil štátny rozpočet podľa písmena b), a súhrn rozpočtov ostatných subjektov verejnej správy na rok nasledujúci po roku, na ktorý sa zostavil rozpočty podľa písmena b) (rozpočet za rok „r+2“)

Subjekty verejnej správy vykazované v rozpočte verejnej správy delíme na:

1. Ústrednú správu

- a) Štátne rozpočtové organizácie a štátne príspevkové organizácie
- b) Štátne účelové fondy
- c) Fond národného majetku SR
- d) Slovenský pozemkový fond
- e) Verejné vysoké školy
- f) Ďalšie subjekty, ktoré sú zapísané a zaradené v registri Štatistického úradu SR

2. Územná samospráva

- a) Obce a VÚC
- b) Nimi zriadené rozpočtové organizácie a príspevkové organizácie

3. Fondy sociálneho poistenia a fondy zdravotného poistenia

- a) Sociálna poisťovňa
- b) Zdravotné poisťovne

Fiškálna decentralizácia:

- Postupný presun kompetencií zo štátnej správy na samosprávu so zámerom zvýšiť efektívnosť a kvalitu riadenia verejnej správy sa realizoval od roku 2002
- K 1.1.2004 bolo presunutých viac ako 400 kompetencií zo štátnej správy na obce a VÚC
- Spustením fiškálnej decentralizácie sa vytvorili predpoklady na posilnenie finančnej autonómie samospráv v oblasti tvorby vlastných zdrojov, a tým aj pre zabezpečenie väčšej miery nezávislosti od štátnych dotácií
- Proces fiškálnej decentralizácie sa týka len financovania samosprávnych (originálnych kompetencií obcí a samosprávnych krajov a financovanie kompetencií v režime preneseného výkonu štátnej správy zostáva aj naďalej zabezpečované dotáciami zo štátneho rozpočtu prostredníctvom príslušnej rozpočtovej kapitoly – tieto úlohy samospráva plní v mene štátu a štát zodpovedá za riadenie a kvalitu ich výkonu a tiež za financovanie

Rozpočtové zásady:

- Ide o spoločenské princípy, na kt. spočíva zostavovanie, prijímanie, hospodárenie a kontrola verejných rozpočtov
- Medzi zásady slovenského rozpočtového práva patria:
  - **Zásada jednotnosti rozpočtu** – v nej je zachytený celý finančný plán hospodárenia v celom štáte
  - **Zásada prehľadnosti rozpočtu** – súvisí s požiadavkou transparentnosti a uľahčenia kontroly hospodárenia s prostriedkami verejných rozpočtov
  - **Zásada viacročného rozpočtového plánovania** – prejavuje sa vo forme viacročného plánovania
  - **Zásada včasnosti** – rozpočet má byť schválený ešte pred začiatkom rozpočtového obdobia
  - **Zásada časovej ohraničenosti použitia rozpočtových prostriedkov** – prejavuje sa v dvoch formách,

jednak v zhode rozpočtového obdobia s kalendárnym rokom, jedna ako časové použitie rozpočtových prostriedkov výlučne v zákonom stanovenom období

- **Zásada dlhodobej vyrovnanosti** – výdavky je možné uskutočňovať len v takej rovine, v akej to dovoľujú jednotlivé celkové príjmy. V prípade, že výdavky prevyšujú príjmy, je hospodárenie štátu deficitné
- **Zásada verejnosti** – právo občanov mať možnosť oboznámiť sa jednak s obsahom rozpočtových dokumentov a jednak aj s priebehom rozpočtového hospodárenia. Zásada sa uplatňuje rôznymi prostriedkami, napr. ide o prerokúvanie návrhu štátneho rozpočtu v jednotlivých výboroch NR SR, vyhlásenie zákona o štátnom rozpočte spolu s jeho prílohami uverejnením v Zbierke zákonov. Typickým príkladom je obligatórna povinnosť zverejniť návrh rozpočtu obce pred samotným jeho schválením najmenej počas 15 dní spôsobom v obci obvyklým, aby obyvatelia mali možnosť vyjadriť svoj názor k návrhu rozpočtu, takisto to platí pre záverečný účet
- **Zásada efektívnosti a hospodárnosti** – najefektívnejšie používanie rozpočtových prostriedkov
- **Zásada účelového použitia výdavkov** – finančné prostriedky štátneho rozpočtu sa môžu použiť len na vopred stanovený účel
- **Zásada programového rozpočtovania** – systém je založený na plánovaní úloh a aktivít vlády SR v nadväznosti na jej podstatné priority a alokovanie disponibilných zdrojov do programov s dôrazom na výsledky a efektívnosť vynakladania rozpočtových prostriedkov. Program – súhrn aktivít vykonávaných na splnenie zámerov a cieľov, môže byť časovo ohraničený a časovo neohraničený; obsahuje podprogramy, projekty a prvky, zámary, ciele a merateľné ukazovatele, priradený a stručný názov
- **Zásada reálnosti rozpočtu** – kvantitatívne vyjadrenie príjmovej a výdavkovej stránky rozpočtu na základe aktuálnych a odôvodnených podkladov
- **Zásada úplnosti rozpočtu** – zachytenie všetkých finančných aktivít subjektov sektora verejnej správy
- **Zásada rozpočtovej plurality** – existencia rozpočtov na rôznych úrovniach verejnej správy
- **Zásada zisťovania rozpočtových dôsledkov právnych predpisov a iných opatrení** – uplatňuje sa ak ide o návrhy zákonov a ďalších všeobecne záväzných právnych predpisov, opatrení ústredných orgánov štátnej správy a iných materiálov prerokúvaných vládou SR alebo NR SR, ktoré majú dosah na štátny rozpočet

Rozpočtová klasifikácia:

- Hlavným účelom je triedenie a jednotné určovanie príjmov a výdavkov rozpočtu verejnej správy, ich vedeckého vymedzenia a finančné operácie s finančnými aktívami
- **Základné ciele sú:**
  - Zabezpečiť prehľadnosť
  - Zabezpečiť dôslednosť a konzistentnosť v zaznamenávaní vládnych príjmov a výdavkov
  - Uľahčiť rozhodovanie a spracovanie ekonomických analýz
  - Umožniť presnosť odhadu a zodpovednosť štátneho riadenia za vládne finančné operácie
- **Druhá klasifikácia** označuje druh rozpočtu, ktorý je súčasťou rozpočtu sektora verejnej správy
- Môžeme hovoriť napr. o štátnom rozpočte, rozpočte Soc. poisťovne, rozpočte Zdrav. poisťovne, rozpočte Fondu národného majetku SR, rozpočte štátneho účelového fondu, rozpočte obce, vrátane rozpočtu obcou zriadených rozpočtových, ako aj príspevkových organizácií, rozpočet pozemkového fondu, rozpočet VÚC, rozpočet verejnej vysokej školy ....
- **Organizačná klasifikácia** – umožňuje identifikáciu rozpočtových operácií podľa kapitol štátneho rozpočtu a subjektov verejnej správy
- Je tvorená kapitolami štátneho rozpočtu, štátnymi účelovými fondmi, obcami, VÚC, fondmi sociálneho poistenia a zdravotného poistenia, verejnými vysokými školami a ostatnými subjektmi verejnej správy
- **Ekonomická klasifikácia** – triedi rovnorodé druhy príjmov a výdavkov na hlavné kategórie, kategórie, položky a podpoložky a umožňuje identifikáciu
  - a) Rozpočtových operácií podľa príjmov a výdavkov rozpočtu subjektov verejnej správy
  - b) Finančných operácií s finančnými aktívami
  - c) Pohyboch na mimorozpočtových bankových účtoch štátnych rozpočtových organizácií
- Je diferencovaná na príjmy a výdavky
- **Príjmy:** daňové príjmy, nedaňové príjmy, granty a transfery
- **Výdavky:** bežné výdavky (mzdy, plat, splácanie úrokov, a ostatné platby súvisiace s úvermi, návratné

finančné výpomoci,) a *kapitálové výdavky* (transfery v rámci verejnej správy, transfery jednotlivcom a neziskovým PO, transfery do zahraničia..)

- **Funkčná klasifikácia** – prostredníctvom nej sa sprehľadňuje účel výdavkov na rôznych úrovniach a umožňuje sa porovnať podiel výdavkov vlád jednotlivých štátov medzinárodného spoločenstva na realizácii ekonomických a sociálnych funkcií štátu
- ide o členenie rozpočtových výdavkov napr. do týchto skupín: všeobecné verejné služby, obrana, verejný poriadok a bezpečnosť, ekonomická oblasť, ochrana životného prostredia, bývanie a občianska vybavenosť, kultúra a náboženstvo, vzdelávanie, sociálne zabezpečenie

16. Štátny rozpočet

- Je to vrcholný nástroj finančnej politiky štátu, ktorým sa riadi celé jeho finančné hospodárenie
- Zabezpečuje sa ním financovanie hlavných funkcií štátu v príslušnom rozpočtovom roku
- Je to **základný ústredný finančný plán štátu schvaľovaný v osobitnom konaní na ročné rozpočtové obdobie vo forme zákona, prostredníctvom ktorého sa nenávratným spôsobom vytvára a rozdeľuje celoštátny fond peňažných prostriedkov určený na zabezpečovanie financovania jednotlivých úloh a funkcií štátu, resp. štátnych potrieb**
- Formálnoprávne hľadisko – normatívny právny akt, ktorý je výsledkom normotvornej činnosti najvyššie zákonodarného orgánu štátu
- Finančnoprávne hľadisko – štátny rozpočet sa právnym procesom transformuje do sústavy finančnoprávných inštitútov
- Ekonomické hľadisko – štátny rozpočet je kľúčový nástrojom hospodárskej politiky štátu
- Význam, postavenie a náplň závisí od faktorov:
  - o úroveň a rast ekonomiky
  - o politická situácia
  - o využívanie štát. rozpočtu na zásahy do ekonomiky
  - o rozsah verejného sektora financovaného z rozpočtových prostriedkov
  - o fondové hospodárenie
- **Funkcie:**
  1. Fiškálna: sústrediť dostatok prostriedkov na zabezpečenie plnenia úloh štátu
  2. Alokačná: rozdeľovanie a umiestňovanie jednotlivých peňažných prostriedkov do určených hospodárskych sfér
  3. Distribučná: znovurozdelenie národného dôchodku podľa potrieb celej spoločnosti
  4. Stabilizačná: dosiahnutie makroekonomických cieľov vlády – platobná bilancia, cenová stabilita, zamestnanosť, hospodársky rast,
  5. Stimulačná: uplatňovaná v období nerovnovážneho vývoja ekonomiky
  6. Kontrolná: kontrola príjmov a výdavkov štátu vo všetkých etapách rozpočtového procesu

17. Rozpočtový proces

- Procesnými normami rozpočtového práva upravený pracovný postup, ako aj vzájomné práva a povinnosti štátnych orgánov, štát. organizácií, obcí a VÚC pri zostavovaní, prerokovaní a schvaľovaní návrhu verejných rozpočtov, pri ich plnení, ako aj pri zostavovaní, prerokovaní a schvaľovaní návrhov záverečných účtov
- Možno ho deliť na tri navzájom previazané etapy:
  1. **Príprava, zostavovanie a schvaľovanie**
  2. **Realizácia**
  3. **Bilancovanie**

1. Príprava, zostavovanie a schvaľovanie

- Interaktívny proces založený na spolupráci jednotlivých subjektov, od Ministerstva financií SR, ostatných subjektov verejnej správy, cez vládu SR až po NR SR
- Základom prípravnej etapy je analytická a systematická činnosť, ktorej výsledkom je posúdiť výsledky hospodárenia za predchádzajúce obdobie
- Ministerstvo financií vystupuje ako garant a hlavný organizátor a v rámci návrhu východísk

vypracúva:

- a) Makroekonomickú prognózu odhadom makroekonomických agregátov: výška hrubého domáceho produktu, miera inflácie, miera zamestnanosti, miera nezamestnanosti
- b) Strednodobý rámec príjmov: daňové príjmy, nedaňové príjmy, granty, transfery, celkové príjmy
- c) Strednodobý fiškálny rámec: predstavuje celkový rámec príjmov a výdavkov s plánovaným deficitom za sektor verejnej správy
- d) Strednodobý výdavkový rámec obsahuje detailnejšie prognózy výdavkov podľa subsektorov sektora verejnej správy a jednotlivých subjektov rozpočtu verejnej správy
  - Po schválení východísk ministerstvo vypracúva návrh rozpočtu verejnej správy; návrh sa predloží vláde SR do 15.8. bežného roka, pričom zákon hovorí, že vláda môže tento termín modifikovať
  - Vláda rozhoduje o návrhu zvyčajne do 30.9. bežného roka
  - Následne sa návrh predkladá NR SR do 15.10.
  - Návrh zákona o štátnom rozpočte neprechádza prvým čítaním, ale proces sa začína až v druhom čítaní
  - Nosnou časťou druhého čítania je prerokovanie návrhu zákona o rozpočte vo všetkých parlamentných výboroch okrem imunitného a mandátového a výboru pre nezlučiteľ. funkcií
  - Gestorský výbor vyberie spravodajcu a vypracuje spoločnú správu výborov, na záver ktorej odporúča alebo neodporúča NR SR schváliť návrh rozpočtu
  - Po doručení správy všetkým poslancom NR SR a uplynutí lehoty 48 hodín sa s ňou pokračuje v rokovaní plénum NR SR
  - Na rokovaní sa vedie rozprava, poslanci prednášajú svoje názory, pozmeňujúce a doplňujúce návrhy, hlasuje sa jednotlivo a tým sa druhé čítanie končí
  - Tretím čítaním sa končí zákonodarný proces na úrovni NR SR; poslanci nemôžu iniciovať pozmeňujúce ani doplňujúce návrhy, možno navrhovať iba opravu legislatívno-technických a jazykových chýb
  - O návrhu sa potom hlasuje ako o celku; môže byť schválený len vtedy, ak je prítomná nadpolovičná väčšina všetkých poslancov a za návrh hlasovala nadpolovičná väčšina prítomných
  - Následne zákon podpisuje predseda NR SR a v lehote 7 dní ho zasiela na podpis prezidentovi republiky, ktorý má 15-dňovú lehotu na jeho podpísanie prípadne vrátenie NR SR s pripomienkami
  - Prezidentovo veto môže prelomiť NR SR nadpolovičnou väčšinou hlasov všetkých poslancov

Rozpočtové provizorium: výdavky štátneho rozpočtu v každom kalendárnom mesiaci nesmú prekročiť jednu dvanástinu celkových výdavkov schválených zákonom ba predchádzajúci rok a výdavkov nepoužitých a viazaných v predchádzajúcom roku

2. Plnenie

- ide o to, aby boli včas a riadne zabezpečené príjmy na príjmovej strane a plynulo a hospodárne vynaložené rozpočtové prostriedky na strane výdavkovej
- Za celkové hospodárenie zodpovedá vláda
- Vláda predkladá NR SR správu o plnení rozpočtu verejnej správy za prvý polrok, a to do 90 dní po uplynutí prvého polroka

Rozpočtové opatrenia: nimi sa zabezpečuje úhrada výdavkov, ktoré neboli zabezpečené pri tvorbe rozpočtu. Rozoznávame tieto opatrenia:

- Presuny rozpočtových prostriedkov
- Povolené prekročenie limitu výdavkov
- Viazanie rozpočtových prostriedkov: časové a vecné obmedzenie ich použitia a kt. vykonáva v rozpočtových kapitolách Ministerstvo financií:
  - z dôvodu eliminácie alebo prechodu úloh na iný subjekt
  - v prípade povoleného prekročenia limitu výdavkov na ťarchu ďalšie záväzného ukazovateľa
  - na základe rozhodnutia vlády
  - na základe potvrdenia o započítaní záväzku rozpočtovej organizácie podľa colného zákona
  - na základe oznámenia správcu kapitoly ohľadom prostriedkov EÚ a prostriedkov štátneho rozpočtu určených na financovanie spoločných programov SR a EÚ

Pravidlá rozpočtového hospodárenia: zákon o rozpočtových pravidlách hovorí o možnosti uložiť sankcie a sankčné opatrenia, ide najmä o:

- Odvody v takej výške, ako je výška porušenia finančnej disciplíny

- Penále, ktorých výška sa rovná 0,1% z tej sumy, v ktorej k takémuto porušeniu došlo
- Pokuta za nesplnenie povinností vyplývajúcich z právnych predpisov
- Viazanie rozpočtových prostriedkov

3. Bilancovanie

- Štátny záverečný účet vyjadruje vzťah medzi rozpočtovými a skutočne dosiahnutými príjmami štátneho rozpočtu, ako aj výdavkami. Obsahuje najmä:
  - Údaje o príjmoch a výdavkoch štátneho rozpočtu a o súhrne rozpočtov ostatných subjektov verejnej správy za príslušný rozpočtový rok
  - Bilancia financovania schodku štátneho rozpočtu a štátneho dlhu
  - Prehľad o stave a vývoji dlhu verejnej správy
  - Údaje o aktívach a pasívach verejnej správy vrátane bilancie štátnych aktív a pasív
  - Prehľad o poskytnutých návratných finančných výpomociach a o stave a vývoji štátnych záruk
  - Prehľad o použití rozpočtových rezerv
  - Prehľad o poskytnutých úľavách
  - Prehľad o stave daňových pohľadávok a colných pohľadávok
  - Súhrnnú správu o výsledkoch finančnej kontroly, vnútorného auditu a vládneho auditu

18. Ďalšie súčasti rozpočtovej sústavy verejnej správy

- Rozpočty vykazované v rámci ústrednej verejnej správy – kde možno okrem štátneho rozpočtu zaradiť:
  1. Rozpočty štátnych rozpočtových a príspevkových organizácií
  2. Štátne účelové fondy – štátny fond je vymedzený ako PO, kt. sa zriaďuje zákonom na financovanie osobitne určených úloh štátu
    - správcom štátneho fondu je ústredný orgán štátnej správy ustanovený zákonom; ministerstvu financií predkladá návrh rozpočtu štátneho fondu na príslušný rok, prehľad pohľadávok a záväzkov štátneho fondu a návrh záverečného účtu štátneho fondu
    - rozpočet štátneho fondu schvaľuje vláda spolu s návrhom zákona o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok
    - v SR sú zriadené tieto štátne fondy :
      - Národný jadrový fond na vyradovanie jadrových zariadení a na nakladanie s vyhořetým jadrovým palivom a rádioaktívnymi odpadmi
      - Štátny fond rozvoja bývania
      - Enviromentálny fond
  3. Fond národného majetku
    - najvyšším a štatutárnym orgánom je výkonný výbor, kt. sa skladá z piatich členov, ktorých vymenúva a odvoláva vláda SR na návrh ministra hospodárstva
    - hl. úlohou je realizácia privatizačných projektov na základe rozhodnutí o privatizácii
    - Organizuje fond výberového konania alebo zabezpečuje prípravu a priebeh verejných obchodných súťaží, pripravuje a uzatvára kúpne zmluvy s nadobúdateľmi privatizovaného majetku
  4. Slovenský pozemkový fond
    - PO zapísaná v obchodnom registri
    - orgánmi fondu sú: rada, generálny riaditeľ a námestník generálneho riaditeľa
  5. Verejné vysoké školy
  6. Ďalšie subjekty zapísané v štatistickom registri organizácií verejnej správy
    - ide o rozpočty týchto subjektov: Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, Úrad pre dohľad nad výkonom auditu, Rozhlasová a televízna spoločnosť Slovenska (RTVS), s.r.o., Slovenská konsolidačná, a.s., Ústav pamäti národa, Tlačová agentúra SR

19. Rozpočtové a príspevkové organizácie

- Môžu byť zriadené výhradne na plnenie úloh štátu, obce alebo VÚC
- Sú úplne alebo čiastočne financované zo štátneho rozpočtu alebo z rozpočtu obce
- Môžu vo vlastnom mene nadobúdať práva a zaväzovať sa odo dňa svojho zriadenia

- Môžeme ich zriadiť:
  - a) Zákonom
  - b) Rozhodnutím zriaďovateľa, ktorým je:
    - o ústredný orgán štátnej správy
    - o obec
    - o VÚC
- Zriaďovateľ môže zriadiť na plnenie svojich úloh v rozsahu svojej pôsobnosti rozpočtovú alebo príspevkovú organizáciu len s predchádzajúcim písomným súhlasom ministerstva financií od prvého dňa nasledujúceho rozpočtového roka
- K žiadosti o písomný súhlas je zriaďovateľ povinný doložiť návrh zriaďovacej listiny, návrh rozpočtu organizácie, musí uviesť a zdôvodniť predpokladané finančné dôsledky na štátny rozpočet na nasledujúce tri rozpočtové roky
- **Rozpočtová organizácia:** PO štátu, obce, VÚC, ktorá je svojimi príjmami a výdavkami napojená na štátny rozpočet, rozpočet obce alebo rozpočet VÚC
- Nemôže vykonávať podnikateľskú činnosť; ak ju vykonáva náklady na túto činnosť musia byť kryté výnosmi z nej, (správa ciev)
- Sú to ministerstvá a ostatné ústredné orgány, krajské a obvodné úrady, štátne vysoké školy, niektoré vedecké a výskumné ústavy
- **Príspevková organizácia:** PO štátu, obce, VÚC, ktorej menej ako 50% výrobných nákladov je pokrytých tržbami a kt. je na štátny rozpočet, rozpočet obce alebo rozpočet VÚC napojená príspevkom
- So súhlasom zriaďovateľa môže vykonávať podnikateľskú činnosť nad rámec hlavnej činnosti
- Náklady na podnikateľskú činnosť musia byť kryté výnosmi z nej ✓
- Svoje potreby financuje v prvom rade z vlastných zdrojov a až potom z príspevku
- Jej tržby musia pokryť jej výrobné náklady, inak je jej zriaďovateľ povinný ju zrušiť
- Je ňou napr. SND, Slovenská národná knižnica, stredné školy, múzeá, rôzne účelové zariadenia

20. Štátna pokladnica a Agentúra pre riadenie dlhu a likvidity

- **Štátna pokladnica** zabezpečuje administráciu príjmových, výdavkových a ostatných účtov subjektov verejnej správy, vykonáva tuzemský a zahraničný platobný styk, zbiera predpísané výkazy od jednotlivých organizácií a zabezpečuje komunikáciu s používateľmi systému Štátnej pokladnice
- Štátna pokladnica podporuje ciele fiškálnej politiky prostredníctvom finančného plánovania, riadenia dlhu a likvidity, snaží sa minimalizovať náklady na udržanie likvidity štátu prostredníctvom využívania najvýhodnejších podmienok na finančnom trhu v oblasti pôžičiek aj investícií
- Využíva služby špecializovanej organizácie – **Agentúry pre riadenie dlhu a likvidity**
- Funkciami systému Štátnej pokladnice sú:
  - Finančné plánovanie
  - Riadenie výdavkov
  - Riadenie dlhu a likvidity
  - Riadenie aktív
  - Platobný styk a vedenie účtov
  - Kontrola
  - Účtovníctvo
- Zákon vymedzuje klientov Štát. pokladnice v dvoch skupinách:
  1. V priamej závislosti od tej skutočnosti, či sa klientom Štát. pokladnice stávajú ex lege, teda priamo zo zákona (štát. rozpočtová organizácia, štátny fond, Sociálna poisťovňa)
  2. Alebo sa nimi stávajú na základe písomnej dohody so Štátnou pokladnicou po predchádzajúcom súhlase ministerstva (štátny podnik, PO s majetkovou účasťou štátu, Rozhlas a Televízia Slovenska)
- Špecifické postavenie má klient štátny dlh
- **Agentúra pre riadenie dlhu a likvidity (ARDaL)** vykonáva operácie na peňažnom a kapitálovom trhu pre zabezpečenie riadenia likvidity a dlhu a operatívne riadi štátny dlh
- Funguje ako rozpočtová organizácia napojená na kapitolu Ministerstva financií SR, pričom ju zastupuje riaditeľ menovaný ministrom financií
- Zaoberá sa nasledujúcimi aktivitami a plní nasledovné úlohy:
  - Spolupracuje s ministerstvom financií pri vypracovávaní stratégie financovania štátneho dlhu

- Zabezpečuje vydávanie štátnych cenných papierov
- Organizuje a realizuje splácanie štátneho dlhu
- Poskytuje ministerstvu stanoviská k podmienkam úverových zmlúv
- Vykonáva vysporiadanie obchodov s cennými papiermi
- Vykonáva výplatu menovitých hodnôt a výnosov zo štátnych CP a vykonáva ich zabezpečovacie prevody, vykonáva spätné odkúpenie nesplateného štátneho dlhu
- Vykonáva finančné operácie na účtoch klienta štátneho dlhu
- Vykonáva finančné operácie na finančnom trhu s dočasne voľnými prostriedkami na jedinom účte Štátnej pokladnice a na základe jej poverenia
- Poskytuje údaje na účely účtovania a vedenia evidencie štátneho dlhu ministerstvu, Štátnej pokladnici, NBS a spolupracuje s nimi v oblasti ich pôsobnosti

21. Rozpočty územných samospráv

- Obec a VÚC sú PO, kt. za podmienok ustanovených zákonom samostatne hospodária s vlastným majetkom a so svojimi finančnými prostriedkami
- Svoje potreby financujú z vlastných príjmov, ako aj zo štátnych dotácií a okrem svojich originárnych samosprávnych kompetencií vykonávajú aj určené úlohy miestnej štátnej správy delegované štátom
- Náklady takto preneseného výkonu štátnej správy uhrádza štát
- Rozpočet je základným nástrojom ich finančného hospodárenia v príslušnom rozpočtovom roku
- Rozpočtovú sústavu územnej samosprávy tvorí:
  - o viacročný rozpočet VÚC, kt. súčasťou sú ročné rozpočty VÚC na príslušný rozpočtový rok, rok nasledujúci po príslušnom roku a rok nasledujúci po roku, na ktorý sa zostavuje rozpočet na rok nasledujúci po príslušnom roku
  - o Viacročný rozpočet obce, kt. súčasťou sú ročné rozpočty obce na príslušný rozpočtový rok, rok nasledujúci po príslušnom roku a rok nasledujúci po roku, na ktorý sa zostavuje rozpočet na rok nasledujúci po príslušnom roku
- **Príjmy rozpočtu obce a VÚC z hľadiska ich charakteru:**
  - a) Daňové príjmy – výnosy miestnych daňí a podielová daň; tvoria okolo 50% rozpočtu obce a VÚC
  - b) Nedaňové príjmy – poplatky vyberané územnou samosprávou, príjmy z podnikania a vlastníctva majetku obce, VÚC a ich rozpočtových organizácií, výnosy z finančných prostriedkov, príjmy z predaja huteľného a nehnuteľného majetku, sankcie za porušenie finančnej disciplíny; tvoria zvyčajne okolo 10% rozpočtu obce alebo VÚC
  - c) Granty a transfery – granty sú dobrovoľné príspevky na bežné alebo kapitálové účely, za kt. obec alebo VÚC neposkytuje žiadnu protihodnotu; dobrovoľné príspevky od darcov a sponzorov a nenávratné finančné príspevky z fondov EÚ; zvyčajne tvoria 40% rozpočtu obce alebo VÚC
- Obec môže vyberať nasled. miestne dane: daň z nehnuteľností, daň za psa, daň za užívanie verejného priestranstva, daň za ubytovanie, daň za predajné automaty, daň za nevýherné hracie prístroje, daň za vjazd a zotrvanie motorového vozidla v historickej časti mesta, daň za jadrové zariadenie
- VÚC môže ukladať len daň z motorových vozidiel
- Podielová daň: podiel na dani z príjmov FO okrem dane vyberanej zrážkou
- Od roku 2005 daňové úrady odvádzajú 70,3% výnosu spomenutej dane obciam a 23,5% VÚC
- Ide o vlastné príjmy samospráv
- Tieto prostriedky slúžia na financovanie ich originárnych kompetencií
- Samospráva vykonáva aj delegovanú štátnu správu a náklady, ktoré im v tejto súvislosti vznikajú, sa uhrádzajú vo forme dotácie zo štátneho rozpočtu
- **Príjmy obce a VÚC z hľadiska voľnosti nakladania a nimi:**
  - a) Vlastné príjmy
  - b) Iné príjmy
- **Výdavky** – slúžia na úhrady nákladov na výkon originárnych a delegovaných právomocí, ale aj na správu, údržbu a zhodnocovanie ich majetku a splátky úrokov z prijatých úverov, pôžičiek a návratných finančných výpomocí. Môžeme ich rozdeliť na:
  - a) Bežné – platby za mzdy, platy, poistné, tovary a služby, napr. cestovné náhrady, energie, materiál, dopravné, údržbu a opravy, nájomné

- b) **Kapitálové** – výdavky na obstaranie hmotného a nehmotného majetku vrátane výdavkov súvisiacich s obstarávaním tohto majetku
- V každom programe sa musia uviesť ciele a zámery, ktoré majú byť vynaložením výdavkov na konkrétny program dosiahnuté
- **Finančné operácie** – nimi sa vykonávajú prevody prostriedkov peňažných fondov územných samospráv a realizujú sa návratné zdroje financovania; rozlišujeme:
  - a) **Príjmové operácie**
  - b) **Výdavkové operácie**
- **Rozpočet územných samospráv sa z hľadiska ekonomickej klasifikácie vnútorne člení na**
  - a) **Bežné príjmy a bežné výdavky**
  - b) **Kapitálové príjmy a kapitálové výdavky**
  - c) **Finančné operácie**
- **Rozpočtový proces** pozostáva z troch fáz: príprava, realizácia, hodnotenie rozpočtu
- **Príprava:** najmenej 15 dní pred schválením obec a VÚC musí zverejniť návrh rozpočtu spôsobom obvyklým, aby sa k nemu obyvatelia mohli vyjadriť. Hlavný kontrolór vypracuje k návrhu odborné stanovisko. Následne zastupiteľstvo schvaľuje rozpočet
- **Realizácia:** začína sa prvým dňom rozpočtového roka. Čerpanie rozpočtu kontroluje zastupiteľstvo, ktoré schvaľuje aj zmeny
- **Hodnotenie:** vykonáva sa v záverečnom účte obce a VÚC. návrh záverečného účtu musí byť prerokovaný do šiestich mesiacov po uplynutí rozpočtového roka, schvaľuje ho zastupiteľstvo
- **Pravidlá rozpočtového hospodárenia zahŕňajú:**
  - a) **Obmedzenia zmluvnej voľnosti**
  - b) **Pravidlá používania návratných zdrojov financovania, ktoré mali znížiť riziko nadmerného zadĺženia samospráv**
  - c) **Osobitné pravidlá v prípade verejného obstarávania stavebných prác formou koncesie**

22. Všeobecný rozpočet Európskej únie

- **Príjmami rozpočtu Európskeho spoločenstva uhlia a ocele boli odvody za produkciu ocele a ťažby uhlia**
- **Európske hospodárske spoločenstvo zase získavalo prostriedky z príspevkov členských štátov vypočítavaných na základe veľkosti ich hrubého národného dôchodku (HND); od roku 1962 sa príjmom EHS stali poľnohospodárske odvody**
- V roku 1969 sa hlavy štátov a vlád členov EHS dohodli na prijatí Luxemburskej zmluvy, ktorá Európskemu parlamentu priznala široké právomoci v oblasti rozpočtového práva
- **Spoločenstvo získalo finančnú autonómiu; orávnym základom bolo rozhodnutie o vlastných zdrojoch, na základe ktorého sa clo, poľnohospodárske odvody a podiel na dani z pridanej hodnoty stali príjmom EHS**
- V roku 1988 bolo prijaté rozhodnutie o vlastných zdrojoch, ktorým sa doplnil doplnkový zdroj – podiel na HND členských štátov
- Od roku 1988 sa začala prijímať finančná perspektíva – ide o dohodu, ktorá sa uzatvára medzi Európskym parlamentom, Radou EÚ a Európskou komisiou
- **Cieľ:** zavedenie rozpočtovej disciplíny, zlepšenie fungovania ročného rozpočtového postupu a spolupráce medzi inštitúciami EÚ, zabezpečenie riadneho finančného hospodárenia
- **Zmenu priniesla v roku 2009 Lisabonská zmluva – finančný rámec sa z finančnej perspektívy vyčlenil do samostatného predpisu, tzv. viacročného finančného rámca a má podobu nariadenia**
- **Príjmy a výdavky rozpočtu:**
- **Príjmy:**
  - a) **Vlastné zdroje**
    - **Poľnohospodárske odvody** – platia ich výrobcovia cukru a izoglukózy
    - **Clo** – vyberá sa na vonkajších hraniciach EÚ za vstup tovaru na územie EÚ
    - **Zdroj založený na DPH** – vyberá sa jednotnou sadzbou vo výške 0,3% z harmonizovaného vymeriavacieho základu DPH stanoveného na rozpočtové účely
    - **Zdroj založený na HND** – určuje sa jednotnou sadzbou 0,74% z HND členského štátu vypočítaného jednotnou metodikou
  - b) **Iné zdroje, ktorými sú najmä:**

- Pokuty uložené inštitúciami EÚ
- Príjmy európskych inštitúcií z ich činnosti
- Sankčné úroky
- Rozpočtové prebytky z predchádzajúcich rokov
- Daň z príjmu a iné zrážky z odmien za prácu zamestnancov inštitúcií, orgánov a agentúr EÚ
- **Výdavky sú obmedzené viacerými spôsobmi:**
  - Zásada vyrovnanosti rozpočtu – výdavky nesmú presiahnuť príjmy.
  - Maximálna výška vlastných zdrojov
- **Rozpočtové výdavky sa z časového hľadiska členia na:**
  - a) Platobné rozpočtové prostriedky alebo platby – pokrývajú výdavky vyplývajúce zo záväzkov, ktoré vznikla v aktuálnom roku alebo predchádzajúcich rokov, avšak ich splatnosť sa viaže na aktuálny rok
  - b) Viazané rozpočtové prostriedky alebo záväzky – pokrývajú výdavky zo záväzkov prijatých v aktuálnom finančnom roku, ktoré budú vyplatené v období presahujúcom rozpočtový rok
- Rozpočtové výdavky sa z hľadiska určenia členia na:
  - a) Operačné výdavky
  - b) Administratívne výdavky
- **Rozpočtové zásady a rozpočtový proces:**
  - Zásada jednotnosti a zásada správnosti rozpočtu
  - Zásada ročnej platnosti
  - Zásada vyrovnanosti
  - Zásada zúčtovacej jednotky
  - Zásada všeobecnosti
  - Zásada špecifikácie
  - Zásada riadneho finančného hospodárenia
  - Zásada transparentnosti
- Rozpočtový proces pozostáva z troch fáz – prípravy rozpočtu, plnenia rozpočtu, vyhodnotenia rozpočtu
- Prvú fázu pripravuje Európska komisia a predkladá ho rozpočtovému orgánu, ktorý tvorí Rada EÚ a Európsky parlament
- K realizácii (plneniu) rozpočtu dochádza nasledujúcimi spôsobmi:
  - a) Priame centralizované hospodárenie
  - b) Nepriame centralizované hospodárenie
  - c) Decentralizované hospodárenie
  - d) Delegované hospodárenie
  - e) Spoločné hospodárenie

23. Rozpočtová zodpovednosť eurozóny

- **Pakt stability a rastu:** bol schválený v Amsterdame v júni rok 1997, tvoria ho tri časti:
  1. Rezolúcia Európskej rady o Pakte stability a rastu – dokument politickej povahy
  2. Nariadenia Rady č. 1466/97 – obsahuje preventívny mechanizmus paktu
  3. Nariadenie rady č. 1467/97 – obsahuje mechanizmus sankčný - 2 novela 2005, 2011
- **Preventívny mechanizmus:**
  - Ustanovujú sa strednodobé rozpočtové ciele, podľa ktorých každý členský štát má pre svoju rozpočtovú pozíciu odlišný strednodobý cieľ
  - Nariadenie zároveň ukladá členským štátom povinnosť pravidelne predkladať *stabilizačné programy* a neúčastníckym štátom ukladá povinnosť predkladať *konvergenčné programy*
- **Sankčný mechanizmus:**
  - Nastupuje v okamihu, ak Rada EÚ dospeje k záveru, že rozpočtové hospodárenie účastníckeho členského štátu sa výrazne odchyľuje od kritérií stanovených primárnym právom EÚ a bližšie rozvinutých v samotnom Pakte stability a rastu
  - Samotné konanie o uvalenie sankcie má dve štádiá: **varovné** a **sankčné**
  - **Varovanie štátu** odosiela Rada EÚ na návrh Komisie po konzultácii s Hospodárskym a sociálnym výborom
  - Odovzdá sa prostredníctvom tzv. odporúčania, kt. obsahuje 6-mesačnú lehotu na prijatie opatrení

byť lineárna, napr. 19% pre daň z príjmov, progresívna, a to kľzavá alebo stupňovitá a degresívna

- Okrem toho **môže obsahovať náležitosti** ako napr. oslobodenie od dane, daňové minimum, daňové sankcie, zvýšenie alebo zníženie dane..
- **Funkcie:**
  - fiškálna: základnou funkciou; dane sú nástrojom redistribúcie
  - regulačná: ovplyvňuje štruktúru spotreby a tým aj výroby
  - stimulačná: spája sa s dôchodkovou daňou
  - sociálna
  - akumulačná
  - redistribučná: má ovplyvňovať rozdelenie disponibilných peňažných prostriedkov v záujme ich úspešného využitia
- **Rozoznávame:**
- Podľa oprávneného subjektu:
  - Dane štátne
  - Dane miestne
- Podľa spôsobu vyberania:
  - Dane pravidelné
  - Dane nepravidelné
- Podľa spôsobu určenia základu:
  - Dane reálne (výnosové)
  - Dane personálne (osobné)
- Podľa určenia:
  - Dane všeobecné
  - Dane účelové
- Podľa predmetu:
  - Dane výnosové
  - Dane dôchodkové
  - Dane majetkové

25. Platná daňová sústava

- Tvorí ju:
  1. Daň z príjmov (FO a PO)
  2. Daň z pridanej hodnoty
  3. Spotrebné dane miestne dane
- 1.1.2011 bola zavedená **daň z emisných kvót**
- **Predmetom** sú zapísané emisné kvóty v rokoch 2011 a 2012
- **Základ dane** tvoria prevedené emisné kvóty a nespotrebované emisné kvóty
- **Sadzba dane** z emisných kvót je 80% zo základu dane

26. Daň z príjmov fyzickej osoby

- daň FO je priamou dôchodkovou daňou, kt. nahradila daň zo mzdy
- zdanením sú pokryté všetky príjmy obyvateľstva
- predmetom zdanenia sú všetky príjmy, kt. PP kategorizuje do 4 skupín, pričom nerozlišuje medzi peňažnými a nepeňažnými príjmami

Predmetom dane z príjmov FO sú:

- A) príjmy zo závislej činnosti
- B) príjmy z podnikania, z inej samostatnej zárobkovej činnosti a z prenájmu
- C) príjmy z kapitálového majetku
- D) ostatné príjmy

Predmetom dane nie je:

- A) Prijatá náhrada alebo príjem získaný vydaním oprávnenej osobe podľa osobitných predpisov (str. 313)
- B) príjem získaný darovaním alebo dedením nehnuteľnosti, hnutelnej veci, práva alebo inej majetkovej hodnoty, okrem príjmu, ktorý plynie z ich ďalšieho využívania, a okrem darov poskytovaných v súvislosti s výkonom závislej činnosti alebo s podnikaním, s inou samostatnou zárobkovou činnosťou a s nájmom
- C) úver, pôžička
- D) podiel člena pozemkového spoločenstva na výnosoch a na majetku určenom na rozdelenie medzi členov pozemkového spoločenstva
- E) podiel na zisku vyplácaný po zdanení obchodnou spoločnosťou alebo družstvom, vyrovnávací podiel, podiel na likvidačnom zostatku obchodnej spoločnosti alebo družstva a podiel na výsledku podnikania vyplácaný po zdanení tichému spoločníkovi, s výnimkou podielu na zisku spoločníka verejnej obchodnej spoločnosti a komplementára komanditnej spoločnosti a s výnimkou podielu spoločníka verejnej obchodnej spoločnosti a komplementára komanditnej spoločnosti na likvidačnom zostatku pri likvidácii spoločnosti a vyrovnávacieho podielu pri zániku účasti spoločníka vo verejnej obchodnej spoločnosti alebo pri zániku účasti komplementára v komanditnej spoločnosti
- F) daň z pridanej hodnoty uplatnenú na výstupe u platiteľov tejto dane

Základ dane:

- zistí sa ako súčet čiastkových základov dane podľa jednotlivých druhov príjmov, za kt. sa považuje príjem zo závislej činnosti, príjem z podnikania, z inej samostatnej zárobkovej činnosti a z prenájmu, príjem z kapitálového majetku a ostatné

Čiastkový základ dane:

- ak má daňovník len jeden druh príjmu, kt. podlieha dani FO, potom čiastkový základ dane je súčasne aj základom dane pre výpočet dane
- pri príjmoch, z kt. sa daň vyberá zrážkou, napr. úroky, výhry a iné výnosy z vkladov na vkladných knižkách, z peňažných prostriedkov na bežných účtoch a vkladových účtoch, výnosy z podielových listov, z vkladových certifikátov, depozitných certifikátov a z vkladových listov, peňažné výhry v lotériách, reklamných súťažiach, peňažné ceny z verejných súťaží, sa zisťuje samostatný základ dane.

Príjmy zo závislej činnosti:

Sú to:

- 1) príjmy z činnosti vykonávané na základe pracovnoprávneho, služobného, štátnozamestnaneckého a členského pomeru či obdobného vzťahu, a to iak súčasného, ako aj predchádzajúceho, ak bol daňovník pri výkone práce povinný dbať na pokyny a príkazy platiteľa príjmu; príjem za prácu žiaka a študenta vykonávanú v rámci praktického vyučovania
- 2) príjmy za prácu členov družstiev, príjmy spoločníkov a konateľov spoločnosti s ručením obmedzením a komanditistov komanditných spoločností, a to aj vtedy, ak nie sú povinní pri svojej práci pre takýto podnik dbať na príkazy inej osoby
- 3) platy a funkčné príplatky ústavných činiteľov, napr. poslancov a členov vlády, prokurátorov, verejného ochrancu práv a vedúcich ústredných orgánov štátnej správy
- 4) odmeny za výkon funkcie v štátnych orgánoch, v orgánoch územnej samosprávy, a v orgánoch iných PO alebo spoločenstiev, ako napr. odmeny členov štatutárnych orgánov obchodných spoločností, odmeny za prácu v občianskych a iných záujmových združeniach, v profesijných komorách
- 5) pracovné odmeny obvinených vo väzbe a odsúdených vo výkone trestu odňatia slobody
- 6) príjmy z prostriedkov sociálneho fondu
- 7) príjmy plynúce v súvislosti s minulým, súčasným alebo budúcim výkonom závislej činnosti alebo funkcie, bez ohľadu na to, či daňovník pre platiteľa príjmu skutočne vykonával, vykonáva alebo bude vykonávať túto závislú činnosť alebo funkciu
- 8) obslužné, poskytované napr. podľa zákona o lotériách a iných podobných hrách

Daňovník pobierajúci príjmy zo závislej činnosti je označovaný ako zamestnanec, subjekt, ktorý mu tento príjem vypláca, ako jeho zamestnávateľ.

Príjmami zo závislej činnosti sú príjmy bez ohľadu na to, či zamestnávateľ vypláca zamestnancovi príjmy pravidelne, nepravidelne alebo jednorázovo, či má na ne právny nárok, či sú mu vyplácané priamo,

pripisované k dobru alebo či spočívajú v inej forme plnenia.

Príjmy z podnikania, z inej samostatnej zárobkovej činnosti a z prenájmu:

Tri skupiny:

1) Príjmy z podnikania sú:

- A) Príjmy z poľnohospodárskej výroby, z lesného a vodného hospodárstva, teda príjmy súkromne hospodáriacich roľníkov
- B) Príjmy zo živností, ktoré získavajú živnostníci podnikajúci na základe zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní
- C) Príjmy z podnikania vykonávaného podľa osobitných predpisov (napr. daňoví poradcovia, advokáti, notári, audítori)
- D) Príjmy spoločníkov verejnej obchodnej spoločnosti a komplementárov komanditnej spoločnosti

2) Príjmy z inej samostatnej zárobkovej činnosti sú:

- A) Príjmy z použitia či poskytnutia práv priemyselného alebo iného duševného vlastníctva vrátane práv príbuzných autorskému právu, ako aj príjmov z vydávania, rozmnožovania a rozširovania literárnych a iných diel na vlastné náklady
- B) Príjmy z činností, ktoré nie sú živnosťami a ani podnikaním, napr. odmena správcu konkurznej podstaty, príjem osobných asistentov podľa zákona o sociálnej pomoci
- C) Príjmy znalcov a tlmočníkov

3) Príjmy z prenájmu sú:

- A) Nehnuteľností
- B) Hnuteľných vecí, ktoré sa prenajímajú ako príslušenstvo nehnuteľností.

Príjmy z kapitálového majetku:

Sú nimi:

- 1) Úroky a ostatné výnosy z cenných papierov
- 2) Úroky, výhry a iné výnosy z vkladov na vkladných knižkách vrátane úrokov z peňažných prostriedkov na vkladovom účte a bežného účtu, okrem úrokov z peňažných prostriedkov z bežných účtov, ktoré sa používajú v súvislosti s podnikaním alebo inou samostatnou zárobkovou činnosťou
- 3) Úroky a iné výnosy z poskytnutých úverov a pôžičiek
- 4) Výnosy zo zmeniek okrem prípadov ich predaja, keď sa takýto príjem považuje za ostatné príjmy podľa § 8 zákona
- 5) Dávky z doplnkového dôchodkového sporenia
- 6) Plnenia z poistenia pre prípad dožitia určitého veku; rovnako sa posudzuje aj jednorazové vyrovnanie alebo odbytné, vyplácané v prípade predčasného ukončenia poistenia osôb
- 7) Výnos, ktorý vzniká pri splatnosti cenného papiera z rozdielu medzi vyplácanou menovitou hodnotou cenného papiera a emisným kurzom pri jeho vydaní

Ostatné príjmy:

- Sú to tie, ktoré nespĺňajú kritéria na zaradenie do vyššie uvedených druhov príjmov
- Ide o príjmy jednorazové alebo z príležitostných činností, náhodné a nepravidelné
- Základ dane, resp. čiastkový základ dane sa stanovuje ako príjem znížený o výdavky preukázateľne vynaložené na ich dosiahnutie
- Ak je výdavok vyšší ako príjem, na rozdiel sa neprihliada
- Patria sem najmä:
  - A) Príjmy z príležitostných činností vrátane príjmov z príležitostnej poľnohospodárskej výroby, lesného a vodného hospodárstva a z príležitostného prenájmu hnuteľných vecí
  - B) Príjmy z prevodu vlastníctva nehnuteľností, z predaja hnuteľných vecí
  - C) Príjmy z prevodu opcií a z prevodu cenných papierov, ktoré sa zahŕňajú do základu dane v tom zdaňovacom období, v ktorom boli prijaté, znížené o výdavky, ktorými sú: kúpna cena cenného papiera alebo opcie
  - D) Príjmy z prevodu účasti v spoločnosti s ručením obmedzeným, komanditnej spoločnosti alebo z prevodu členských práv v družstve: za výdavok sa považuje vklad alebo obstarávacia cena podielu
  - E) Príjmy zo zdedených práv z priemyselného a iného duševného vlastníctva vrátane autorských

- práv a práv príbuzných autorskému právu
- F) Dôchodky a iné opakujúce sa požitky
- G) Výhry v lotériách z reklamných súťaží a zo žrebovaní
- H) Ceny z verejných a iných súťaží, ceny zo športových súťaží, ak nejde o samostatne zárobkovú činnosť.

Oslobodenie od dane:

Príjmy, ktoré plynú FO v súvislosti s nakladaním s jej vlastným majetkom:

1. Príjmy z predaja bytov, ak v ňom predávajúci mal trvalý pobyt aspoň 2 roky pred predajom
2. Príjmy z predaja iných nehnuteľností ak medzi predajom a nadobudnutím uplynulo aspoň 5 rokov
3. Príjmy z predaja nehnuteľnosti nadobudnutej dedením ak uplynie aspoň 5 rokov odo dňa nadobudnutia tejto nehnuteľnosti
4. Príjmy z predaja hnutelných vecí – (cenný papier sa za hnutelnú vec nepovažuje)
5. Príjmy z prenájmu, príjmy z príležitostných činností vrátane príjmov z príležitostnej poľnohospodárskej výroby, z lesného a vodného hospodárstva a z príležitostného prenájmu hnutelných vecí, príjmy z prevodu účasti v s.r.o.-čke
6. Príjmy z prevodu členských práv a povinností v bytovom družstve súvisiacich s prevodom práva užívania nájomného družstevného bytu, ak daňovník užíval tento byt aspoň 5 rokov odo dňa uzavretia nájomnej zmluvy s bytovým družstvom
7. Príjmy z predaja hnutelnej alebo nehnuteľnej veci vydanej oprávnenej osobe podľa osobitných predpisov
8. Príjmy z predaja majetku zahrnutého do konkurznej podstaty a z odpisu záväzkov pri konkurze a vyrovnaní
9. Príjem prijatý v rámci plnenia vyživovacej povinnosti

Príjmy, kt. majú charakter dávok, podpôr, príplatkov, plnení, peňažných náhrad, ako aj štipendiá a prijaté náhrady škôd:

1. Dávky, podpory a služby z verejného zdravotného poistenia, zo sociálneho poistenia, starobného dôchodkového sporenia, z nemocenského zabezpečenia a úrazového zabezpečenia, peňažné príspevky na kompenzáciu sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia

27. Daň z príjmov FO - oslobodenie od dane, nezdaniteľné časti základu dane, daňový bonus

Oslobodenie od dane:

1. Daňovníci, ktorých príjem je oslobodený od dane a príjmy oslobodené od dane pri speňažení majetku zahrnutého do konkurznej podstaty a z odpisu záväzkov pri konkurze a vyrovnaní
2. Príjmy, ktorých charakter a účel použitia si z celoplošného hľadiska vyžaduje, aby nepodliehali zdaneniu

Od dane sú oslobodené príjmy:

1. Daňovníkov, ktorí nie sú zriadení alebo založení na podnikanie, plynúce z činnosti, na ktorú vznikli alebo ktorá je ich základnou činnosťou vymedzenou osobitným predpisom
2. Obcí a VÚC z prenájmu a predaja ich majetku
3. Štátnych fondov, príjmy Úradu pre finančný trh a príjmy Fondu ochrany vkladov, okrem príjmov, z ktorých sa daň vyberá zrážkou pri zdroji
4. Plynúce z predaja majetku zahrnutého do konkurznej podstaty a z odpisu záväzkov pri konkurze a vyrovnaní vykonaných podľa osobitného predpisu

Ďalej:

1. Výnosy z kostolných zbierok, cirkevných úkonov a príspevky plynúce štátom uznaným cirkvám a náboženským spoločnostiam
2. Členské príspevky podľa stanov, štatútu, zriaďovacích listín alebo zakladateľských listín prijaté záujmovými združeniami PO, profesijnými komorami, občianskymi združeniami vrátane odborových organizácií, politickými stranami a politickými hnutiami

3. Úroky z preplatku na dani zapríčineného správcom dane
4. Poplatky za výkon správy bytov vo vlastníctve bytových družstiev a za výkon správy bytov spoločenstvami vlastníkov bytov

Daňový bonus:

Definícia: je to zvýhodnenie daňovníka tým, že sa mu ročne znižuje daň na každé vyživované dieťa žijúce s ním v domácnosti:

1. Ak má ako zamestnanec v zdaňovanom období príjmy zo závislej činnosti aspoň vo výške 6-násobku minimálnej mzdy alebo
2. Ak mal príjem z podnikania, z inej samostatnej zárobkovej činnosti a z prenájmu vo výške 6-násobku minimálnej mzdy a vykázal za tento príjem základ dane alebo
3. Ak síce nemal v zdaňovanom období mesačne príjem vyšší ako polovica minimálnej mzdy a zamestnávateľ mu za tieto mesiace nepriznal daňový bonus, ale mal aj príjem z podnikania, z inej samostatnej zárobkovej činnosti a z prenájmu, pri ktorom vykázal základ dane. V tomto prípade si môže zostávajúcu pomernú časť daňového bonusu uplatniť pri podaní daňového priznania

28. Daň z príjmov právnickej osoby- predmet dane a oslobodenie od dane

Predmet:

Nie je ním:

1. Príjem zodpovedajúci 2% zaplatenej dane poukázaný PO-ám, ktorými sú občianske združenie, nadácia, neinvestičný fond, nezisková organizácia poskytujúca všeobecne prospešné služby, účelové zariadenie cirkvi a náboženskej spoločnosti, organizácia s medzinárodným prvkom, Slovenský Červený kríž na účely, ktoré sú predmetom jeho činnosti, ak predmetom jeho činnosti sú: rozvoj a ochrana duchovných hodnôt, ochrana LP, ochrana a tvorba životného prostredia, ochrana a podpora zdravia a vzdelávania, podpora športu detí, mládeže a občanov zdravotne postihnutých, poskytovanie sociálnej pomoci, zachovanie prírodných a kultúrnych hodnôt.
2. Príjem získaný darovaním alebo dedením
3. Podiel na zisku vyplácaný po zdanení obchodnou spoločnosťou alebo družstvom, vyrovnávací podiel a podiel na likvidačnom zostatku obchodnej spoločnosti alebo družstva
4. Príjem získaný nadobudnutím nových akcií vrátane ich výmeny pri zrušení daňovníka bez likvidácie, a to aj vtedy, ak súčasťou splnutia, zlúčenia alebo rozdelenia spoločnosti je aj majetok spoločnosti so sídlom v členských štátoch EÚ

Všetky ostatné príjmy sú predmetom dane PO

Oslobodenie od dane:

3. Daňovníci, ktorých príjem je oslobodený od dane a príjmy oslobodené od dane pri speňažení majetku zahrnutého do konkurznej podstaty a z odpisu záväzkov pri konkurze a vyrovnaní
4. Príjmy, ktorých charakter a účel použitia si z celoplošného hľadiska vyžaduje, aby nepodliehali zdaneniu

Od dane sú oslobodené príjmy:

(prvá skupina):

1. Daňovníkov, ktorí nie sú zriadení alebo založení na podnikanie, plynúce z činnosti, na ktorú vznikli alebo ktorá je ich základnou činnosťou vymedzenou osobitným predpisom
2. Obcí a VÚC z prenájmu a predaja ich majetku
3. Štátnych fondov, príjmy Úradu pre finančný trh a príjmy Fondu ochrany vkladov, okrem príjmov, z ktorých sa daň vyberá záťažkou pri zdroji
4. Plynúce z predaja majetku zahrnutého do konkurznej podstaty a z odpisu záväzkov pri konkurze a vyrovnaní vykonaných podľa osobitného predpisu

(druhá skupina):

5. Výnosy z kostolných zbierok, cirkevných úkonov a príspevky plynúce štátom uznaným cirkvám a náboženským spoločnostiam
6. Členské príspevky podľa stanov, štatútu, zriaďovacích listín alebo zakladateľských listín prijaté záujmovými združeniami PO, profesijnými komorami, občianskymi združeniami vrátane

- odborových organizácii, politickými stranami a politickými hnutiami
- 7. Úroky z preplatku na dani zapríčineného správcom dane
- 8. Poplatky za výkon správy bytov vo vlastníctve bytových družstiev a za výkon správy bytov spoločenstvami vlastníkov bytov
- 9. Úroky z účtov vyplácané Štátnej pokladnici, príjmy z finančných operácií vykonávané Agentúrou pre riadenie dlhu a likvidity podľa osobitného predpisu
- 10. Výnosy z verejného zdravotného poistenia, ak sú splnené tieto podmienky:
  - o výnosy z verejného zdravotného poistenia sú súčasťou kladného výsledku hospodárenia z verejného zdravotného poistenia
  - o kladný výsledok hospodárenia podľa prvého bodu sa použije len na úhrady služieb súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti v rozsahu ustanovenom osobitným predpisom, a to najneskôr do konca kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý sa vytvoril
- 11. Výnosy povinného účastníka schémy obchodovania, kt. vykonáva činnosť podľa osobitného predpisu, z predaja emisných kvót bezodplatne pridelených a zapísaných v roku 2011 a 2012 podľa osobitného predpisu
- 12. Finančné prostriedky plynúce z grantov poskytovaných na základe medzinárodných zmlúv, ktorými je SR viazaná

(tretia skupina) :

- 13. Príjmy daňovníkov členského štátu EÚ, ktoré sú oslobodené od dane podľa smernice Rady 2003/49/ES o spoločnom systéme zdaňovania uplatňovanom na výplaty úrokov a licenčných poplatkov medzi združenými spoločnosťami rôznych členských štátov v znení smernice Rady 2004/66/ES, smernice Rady 2004/76 ES a smernice Rady 2006/98/PES

29. Daň z príjmov právnickej osoby- sadzba dane, základ dane

Sadzba dane je 19% zo základu dane:

- a) FO, ktorý je zistený podľa § 4 zákona
- b) PO zníženého o daňovú stratu

Základ dane:

- Ak ide o FO, vzťahuje sa len na príjmy dosiahnuté z podnikania, z inej samostatnej zárobkovej činnosti a na príjmy z prenájmu
- Všeobecne je definovaný ako rozdiel medzi zdaniteľnými príjmami, t.j. príjmami, ktoré sú predmetom dane, okrem príjmom od dane oslobodených, a daňovými výdavkami, t.j. výdavkami vynaloženými na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie zdaniteľných príjmov, a to pri rešpektovaní ich vecnej a časovej súvislosti v zdaňovacom období

Spôsob výpočtu základu dane závisí od spôsobu vedenia účtovníctva:

- A) Základ dane daňovníkov účtujúcich v podvojnóm účtovníctve sa vypočíta zo zisteného účtovníctva výsledku hospodárenia, ktorý sa vyčísľuje z podkladov a údajov riadne vedeného účtovníctva ako rozdiel medzi výnosmi a nákladmi
- B) Základom dane daňovníkov účtujúcich v sústave jednoduchého účtovníctva je rozdiel medzi príjmami a výdavkami vynaloženými na dosiahnutie týchto príjmov

Ak je rozdiel kladný, daňovník dosiahol zisk, ak je rozdiel záporný, daňovník dosiahol stratu

30. Daňové výdavky

- Daňovým výdavkom je výdavok daňovník, ktorý spĺňa súčasne tieto kritéria:
  - a) Jeho vynaloženie musí byť preukázané dokumentáciou, ako je objednávka, zmluva, faktúra, dodací list
  - b) Musí byť vynaložený v súvislosti s dosiahnutím, zabezpečením a udrzaním príjmov
  - c) Musí byť záúčtovaný v účtovníctve daňovníka alebo zaevidovaný v evidencii daňovníka vtedy, keď ide o FO, uplatňujúcu preukázateľne vynaložené výdavky ktorá má príjem z prenájmu nehnuteľnosti a hnutelných vecí prenášané ako príslušenstvo tejto nehnuteľnosti
- Zákon zúžil okruh výdavkov, ktoré sa používajú za daňové výdavky po zaplatení. Z celkového počtu 16

prípadoch zostali daňovými výdavkami po zaplatení len:

- a) Zmluvné pokuty, úroky z omeškania a poplatky z omeškania
- b) Sprostredkovateľské provízie
- c) Nájomné hradené fyzickej osobe
- Daňové výdavky, ktoré možno uplatniť len v rozsahu a za podmienok ustanovených v tomto zákone, sú najmä:
  - a) Výdavky (náklady), ktoré je daňovník povinný uhradiť podľa osobitných predpisov
  - b) Výdavky na prevádzku vlastného zariadenia na ochranu životného prostredia podľa osobit. predpisov
  - c) Výdavky na pracovné a sociálne podmienky a starostlivosť o zdravie zamestnancov
  - d) Výdavky na pracovné cesty, zamestnancov
  - e) Obstarávacia cena akcií a ostatných cenných papierov v zdaňovacom období, v ktorom dôjde k ich predaju do výšky úhrnu príjmov z ich predaja
  - f) Pohľadávky vo výške obstarávacej ceny pohľadávky nadobudnutej postúpením
  - g) Výdavky na reklamu
  - h) Výdavky na spotrebované pohonné látky podľa cien platných v čase ich nákupu, prepočítané podľa spotreby uvedenej v technickom preukaze
  - i) Výdavky, na ktorých úhradu boli poskytnuté dotácie, podpory a príspevky poskytnuté z prostriedkov štátneho rozpočtu, rozpočtov obcí, rozpočtov VÚC, štátnych fondov a Národného úradu práce zahrňované do príjmov
  - j) Odpisy hmotného majetku a nehmotného majetku
  - k) Tvorba rezerv a opravných položiek podľa § 20 zákon
  - l) Škody nezavinené daňovníkom

31. Daň z príjmov právnickej osoby- odpisovanie hmotného a nehmotného majetku

- **Zrýchlením odpisovania a skrátením životnosti hmotného investičného majetku** sa urýchľuje zavádzanie novej techniky a technológie výroby, lebo zrýchlené odpisovanie znižuje základ dane, a teda aj základnú daň
- Cieľom platného zákona o dani z príjmu je vytvorenie optimálneho investičného prostredia právnou úpravou odpisovania:
  - o určitým pozitívom je, že sa zvýšila vstupná cena odpisovaniu hmotného majetku na 1 700€ a pri nehmotnom majetku na 2 400€
  - o 4 odpisové skupiny nahradili pôvodných päť odpisových skupín; doba odpisovania budov a stavieb v 4. odpisovanej skupine je 20 rokov a nahradila 30 rokov odpisovania budov a stavieb, ktoré platilo pre 5. odpisovú skupinu
  - o od roku 2005 je možné odpisovať nielen technické zhodnotenie kultúrnych pamiatok, ale aj samotné kultúrne pamiatky s výnimkou hnutelých kultúrnych pamiatok
  - o daňovník môže uplatňovanie odpisov prerušiť na jedno alebo viac celých zdaňovacích období; pokračovať v odpisovaní môže v ďalšom zdaňovacom období
  - o pri finančnom prenájme odpisuje prenájatý majetok nájomca
- **Odpisovanie nehmotného majetku** môže robiť okrem vlastníka aj daňovník, ktorý k nemu nadobudol právo na jeho užívanie za odplatu. Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmu zmenil filozofiu dane z príjmov najmä tým, že sa uzákonil rovná daň. Zmeny môžeme zhrnúť nasledovne:
  - o zavedená bola jednotná lineárna sadzba dane pre všetky druhy príjmov, resp. ziskov PO a FO vo výške 19%, zavedením rovnej dane zákon už nepozná inštitút osobitnej sadzby dane, používa sa daňovoprávny inštitút „daň zrážkou“, ktorá sa vykonáva pri zdroji príjmu
  - o zúžený bol okruh výnimiek a okruh príjmov oslobodených od dane, zákon nepozná tzv. daňové prázdny a zvýhodnenie zahraničného kapitálu
  - o zrušené bolo dvojité zdanenie a zaviedlo sa jednotné zdanenie príjmu, čo znamená, že zdanený zisk PO, dosiahnutý v súvislosti s podnikaním, sa pri jeho ďalšom rozdelení u príjemcu, t.j. pri PO alebo u FO už nezdaňuje
  - o zmenená bola štruktúra nezdaniteľných častí základu dane pri dani z príjmu FO tým, že bola zavedená valorizácia nezdaniteľnej časti základu dane daňovníka, ktorá 19,2-násobkom platného životného minima

- zrušená bola paušálna daň, kt. mohli platiť FO s príjmami z podnikania a inej samostatnej zárobkovej činnosti, ktoré prevádzkovali remeselné činnosti a neboli platiteľmi DPH
- zákon účinný od 1.1.2004 neobsahoval daňovoprávny inštitút úľav na dani, od roku 2008 však bola zavedená možnosť úľavy na dani prijímateľovi stimulov pre výskum a vývoj
- zavedený bol daňový bonus, na ktorý má nárok daňovník majúci zdaniteľné príjmy vo výške 6-násobku minimálnej mzdy. Daňový bonus sa vzťahuje na každé vyživované dieťa žijúce s daňovníkom v domácnosti, prechodný pobyt dieťaťa mimo domácnosti nemá vplyv na jeho uplatnenie
- daňovník môže rozhodnúť, že 2% zaplatenej dane rozdelí medzi viacerých prijímateľov.
- daňovník môže od základu dane odpočítať daňovú stratu počas siedmich bezprostredne po sebe nasledujúcich zdaňovacích období, a to počnúc zdaňovacím obdobím bezprostredne nasledujúcim po zdaňovacom období, za ktoré bola táto strata vykázaná. Od 1.1.2012 si môžu podnikajúce FO uplatniť stratu len pri príjmoch z podnikania a z príjmov z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa §6 ods. 1 a 2 zákona
- skrátila sa doba odpisovania nehmotného majetku a znížil sa počet odpisovaných skupín z piatich na štyri odpisové skupiny
- Predmetom úpravy zákona o dani z príjmu je s účinnosťou od 1.1.2011 aj **daň z emisných kvót**
- **Daňovníkom** je povinný účastník schémy obchodovania, ktorý bol takýmto účastníkom hoci len časť príslušného roka a vykonáva takéto činnosti podľa zákona č. 572/2004 Z. z. o obchodovaní s emisnými kvótami a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- **Zapísanými emisnými kvótami** sú kvóty skleníkových plynov bezodplatne pridelené a zapísané v príslušnom kalendárnom roku
- **Základ dane** sa zistí ako súčet násobkov prevedených emisných kvót v jednotlivých kalendárnych mesiacoch a priemernej trhovej ceny emisných kvót za kalendárny mesiac predchádzajúci mesiacu, v ktorom sa uskutočnil ich prevod, a násobku nespotrebovaných emisných kvót a priemernej trhovej ceny emisných kvót za príslušný kalendárny rok

32. Smernice EÚ v oblasti priameho zdaňovania 118/208

- **Pod daňovou harmonizáciou** sa rozumie proces zblížovania daňových sústav členských štátov na základe spoločných pravidiel obsiahnutých najmä v smerniciach, rozhodnutiach, odporúčaniach a stanoviskách
- Prostredníctvom smerníc sú doteraz harmonizované len niektoré vybrané oblasti dane z príjmov FO a dane z príjmov PO
- V prvom rade ide o smernice prijaté v roku 1990:
- 1. **Smernica Rady 90/434/EHS** o spoločnom systéme zdaňovania pri zlúčeníach, rozdeleniach, prevodoch majetku a výmene akcií týkajúcich sa spoločností rôznych členských štátov, ktorá bola zmenená a novelizovaná smernicou 2005/19/ES a 2006/98/ES. Tieto smernice zjednocuje do jedného právneho aktu kodifikované znenie, a to **smernica Rady 2009/133/ES** o spoločnom systéme zdaňovania pri zlučovaní, rozdeľovaní, čiastočnom rozdeľovaní, prevode aktív a výmene akcií týkajúcich sa spoločností z rôznych členských štátov a pri premiestnení sídla európskej spoločnosti alebo európskej družstevnej spoločnosti medzi členskými štátmi, pričom formálne zmeny a doplnenia nepresahujú nevyhnutný kodifikačný cieľ. Smernica upravuje pravidlá, ktoré sú neutrálne z hľadiska konkurencie, aby sa podniky mohli prispôbiť požiadavkám spoločného trhu, aby sa zvýšila produktivita a zlepšila konkurencieschopnosť na medzinárodnej úrovni.
- 2. **Smernica Rady 90/435/EHS** o spoločnom systéme zdaňovania uplatňovanom v prípade materských spoločností a dcérskych spoločností v rozličných členských štátoch, ktorá upravuje vzťahy medzi materskou spoločnosťou a dcérskymi spoločnosťami sídlacimi v rôznych členských štátoch, ako aj zdaňovanie zisku dcérskych spoločností smerom k materským spoločnostiam. Podľa tejto smernice ide o vylúčenie duplicity zdanenia. Táto smernica bola doplnená a zmenená smernicou Rady 2003/123/ES a smernicou Rady 2006/98/ES. Cieľom je vyňať z výberu dane vyplácanie dividend a iné prerozdelenie ziskov, ktoré sú vyplácané dcérskymi spoločnosťami ich materským spoločnostiam a vylúčiť dvojité zdanenie týchto príjmov na úrovni materskej spoločnosti. Štatút materskej spoločnosti má priznaná spoločnosť členského štátu, ktorá má minimálne 15% podiel kapitálu v dcérskej spoločnosti v inom alebo v rovnakom členskom štáte. Ak materská spoločnosť

vd'aka spojeniu s dcérskou spoločnosťou získava rozdelené zisky, štát materskej spoločnosti sa musí zdržať zdanenia týchto ziskov. Podľa smernice je vylúčené zdanenie dividend materských spoločností členského štátu, ktoré majú jednu z foriem uvedených v prílohe smernice. V SR sa to týka akciovej spoločnosti, spoločnosti s ručením obmedzeným, komanditnej spoločnosti. Vyňatie sa vzťahuje len na PO, kt. majú minimálne 15% podiel kapitálu v dcérskej spoločnosti. V našej platnej právnej úprave sa vyňatie dividend z predmetu dane týka vš. PO a nad rámec smernice aj FO. Nad rámec smernice sa v SR nezdaňuje ani vyrovnávací podiel, podiel na likvidačnom zostatku a podiel vyplácaný tichému spoločníkovi, ak je FO-ou

3. **Smernica Rady 90/463/EHS**, kt. predstavuje konvenciu o zmierovacom konaní. Jej cieľom je stanovenie jednotných princípov pre určovanie základu dane pri realizácii transferových obchodov. Má zamedziť dvojitému zdaneniu pri korekcii ziskov medzi navzájom prepojenými podnikmi v EÚ. Článok 10 umožňuje orgánom členského štátu neposkytnúť príslušným orgánom zmluvného štátu informácie, ktoré tvoria predmet obchodného a priemyselného tajomstva. Druhým dôvodom na odmietnutie poskytnutia údajov je tzv. „výhrada verejného poriadku“.
- V roku 2003 boli prijaté nasledovné smernice, ktoré ďalej rozvíjali harmonizáciu práva v EÚ:
1. **Smernica Rady 2003/48/ES** o zdaňovaní príjmu z úspor v podobe výplat úrokov v znení rozhodnutia Rady 2004/66/ES. Cieľom je umožniť, aby príjem z úspor v podobe výplat úroku vlastníkom požitkov v jednom členskom štáte, ktorí sú jednotlivcami usadenými v inom členskom štáte, podliehal účinnému zdaneniu v súlade s právnymi predpismi uvedeného štátu bydliska. Podľa platnej právnej úpravy v SR dane z príjmov FO je oslobodený príjem z prevodu opcií, CP, prevodu účasti, ak nejde o príjmy, z ktorých sa daň vyberá zrážkou, ak úhrn týchto príjmov znížený o výdavok nepresiahne v zdaňovacom období 500€; ak takto vymedzený rozdiel úhrnom príjmom a úhrnom výdavkov presiahne 500€, do základu dane sa zahrnie len rozdiel nad takto ustanovenú sumu.
2. **Smernica Rady 2003/49/ES** o spoločnom systéme zdaňovania uplatňovanom na výplaty úrokov a licenčných poplatkov medzi združenými spoločnosťami rôznych členských štátov v znení smernice Rady 2004/66/ES, smernice Rady 2004/76/ES a smernice Rady 2006/98/ES. Cieľom je zabezpečiť, aby výplaty úrokov a licenčných poplatkov podliehali iba jednému zdaneniu v niektorom členskom štáte. Za úroky považujeme príjem z pohľadávok každého druhu, najmä príjem z CP, príjem z dlhopisov alebo obligácií, vrátane prémie a ziskov dosiahnutých v súvislosti s nimi. Licenčné poplatky sú príjmy za používanie akéhokoľvek autorského práva, obchodnej značky, vzoru alebo modelu, plánu, tajného vzorca alebo procesu, alebo za informácie týkajúce sa priemyselných, obchodných a vedeckých skúseností a používanie priemyselných, obchodných a vedeckých zariadení
- **Podľa platnej právnej úpravy dane z príjmov PO od dane sú oslobodené:**
  - Úroky a iné výnosy z poskytnutých úverov a pôžičiek, výnosy z majetku v podielovom fonde, príjmy z podielových listov dosiahnutých z ich vyplatenia, dlhopisov, vkladových certifikátov, depozitných certifikátov, pokladničných poukázok vkladových listov a iných cenných papierov a vkladov postavených im na roveň
  - Odplaty za poskytnutie práva za použitie predmetov priemyselného vlastníctva, softvéru, návrhov modelov, plánov, výrobo-technických a iných poznatkov, autorského práva a práva jemu príbuznému, a náhrady za použitie alebo za poskytnutie práva na použitie priemyselného, obchodného alebo vedeckého zariadenia

33. Zamedzenie dvojitého zdanenia

- Základné dokumenty EÚ vychádzajú zo 4 základných slobôd, ako sú voľný pohyb tovaru/ služieb/ osôb/ kapitálu v rámci členských štátov EÚ
- Na tieto základné slobody nadväzuje zákaz obmedzovania slobody usadiť sa a zákaz rozdielneho zaobchádzania
- Pri cezhraničných situáciách môže dôjsť k dvojitému zdaneniu, čím subjekt takýchto cezhraničných vzťahov môže byť diskriminovaný
- Každý štát sa snaží zdaňiť:
  - Príjmy osôb, ktoré majú trvalý pobyt alebo sa prevažne zdržujú alebo majú sídlo alebo miesto skutočného vedenia na jeho území; označujeme ich ako daňovníkov s neobmedzenou daňovou povinnosťou, ktorí na základe osobnej daňovej príslušnosti sú povinní zdaňovať v štáte, v ktorom sú

stanovuje, že ročná sadzba nesmie presiahnuť 10násobok najnižšej ročnej sadzby dane z pozemkov určenej vo všeobecne záväznom nariadení

Daň zo stavieb:

- **Subjektom dane** je vlastník stavby alebo osoba, ktorá má v správe stavbu vo vlastníctve štátu alebo obce, alebo VÚC
- Daňovníkom je nájomca stavby, ktorá je v správe Slovenského pozemkového fondu
- **Predmetom dane** sú všetky stavby, ktoré majú jedno alebo viac nadzemných podlaží alebo podzemných podlaží, spojené so zemou pevným základom, nachádzajúce sa na území SR, okrem stavieb s bytmi a nebytovými priestormi, okrem priehrad, vodovodov, kanalizácií, zariadení na ochranu pred povodňami a okrem rozvodov tepelnej energie
- **Základom dane** je výmera zastavanej plochy v m² daná pôdorysom najširšej nadzemnej časti stavby
- **Sadzba dane** je stanovená ako ročná sadzba dane vo výške 0,033€ za každý aj začatý m² zastavanej plochy, ktorú môže správca dane vo všeobecne záväznom nariadení zvýšiť alebo znížiť pre jednotlivé druhy stavieb

Daň z bytov a nebytových priestorov:

- **Subjektom dane** je vlastník bytu alebo nebytového priestoru, alebo správca bytu alebo nebytového priestoru vo vlastníctve štátu, alebo vo vlastníctvo obce alebo VÚC
- **Predmetom dane** sú byty a nebytové priestory nachádzajúce sa v bytovom dome, v ktorom aspoň jeden byt alebo nebytový priestor nadobudli do vlastníctva FO alebo PO
- **Základom dane** je výmera podlahovej plochy bytu alebo nebytového priestoru
- **Sadzba dane** je stanovená ako ročná sadzba dane vo výške 0,033€ za každý aj začatý m² podlahovej plochy bytu alebo nebytového priestoru, ktorú môže správca dane vo všeobecne záväznom nariadení zvýšiť alebo znížiť

35. Miestne dane- daň z motorových vozidiel

- Daň môže ukladať VÚC a výnos z tejto dane je príjmom jeho rozpočtu
- **Predmetom dane** je motorové a prípojné vozidlo, ktoré patrí do kategórie vozidiel M, N alebo O, používa sa na podnikanie alebo v súvislosti s podnikaním a má pridelené evidenčné číslo v SR alebo ide o vozidlo dovezené do tuzemska a jeho držiteľ nemá trvalý pobyt v SR
- **Daňovníkom** je FO alebo PO, alebo je organizačná zložka zapísaná do obchodného registra, ktorá používa vozidlá na používanie
- **Základom dane** pri osobnom automobile je zdvihový objem motora v cm³ a v prípade úžitkového vozidla a autobusu ich celková hmotnosť v tonách a počet náprav
- **Sadzba dane** je koncipovaná ako ročná a je uvedená pevnou sumou v sadzobníku
- **Správu dane** vykonáva daňový úrad miestne príslušný podľa miesta evidencie vozidla a ak ide o vozidlo, ktoré nie je evidované v SR, podľa miesta dočasného pobytu vozidla
- Od dane sú oslobodené najmä vozidlá používané VÚC a vozidlá diplomatických misií a konzulárnych úradov. VÚC môže znížiť daň na vozidlo používajúce ako vozidlo zdravotnej, banskej, horskej a leteckej záchranej služby a vozidlo požiarnej ochrany, na vozidlo pravidelnej autobusovej dopravy a vozidlo používané výhradne v lesnej a poľnohospodárskej výrobe

36. Miestne dane - ostatné miestne dane a miestny poplatok za komunálny odpad a drobné stavebné odpady

- Daň za psa
- Daň za užívanie verejného priestranstva
- Daň za ubytovanie
- Daň za predajné automaty
- Daň za nevýherné hracie prístroje
- Daň za vjazd a zotrvanie motorových vozidiel v historickej časti mesta
- Daň za jadrové zariadenie
- Miestny poplatok za komunálne odpady a drobné stavebné odpady obec ustanoví všeobecne

37. Mechanizmus dane z pridanej hodnoty

- Ide o daň, ktorá sa platí z pridanej hodnoty
- Platiteľ DPH platí daň len z tej hodnoty produktu, ktorú sám pridal
- Platiteľ dane na príslušných účtoch vedie evidenciu o hodnote dane z pridanej hodnoty, ktorú sám zaplatil dodávateľom za dodané tovary a služby (**daň na vstupe**), a tiež o hodnote dane z pridanej hodnoty, ktorú vyfakturoval svojim odberateľom (**daň na výstupe**)
- Do daňového priznania uvádza v zákonom stanovenom termíne rozdiel týchto veličín
- Ak je *kladný*, vzniká mu daňová povinnosť zaplatiť DPH, ak je *záporný*, má nárok na vrátenie dane

38. Predmet dane z pridanej hodnoty

- a) Dodanie tovaru, ak je toto dodanie za protihodnotu, pričom miestom dodania je tuzemsko a dodanie tovaru je uskutočnené zdaniiteľnou osobou
- b) Poskytnutie, resp. dodanie služby, ak toto dodanie je za protihodnotu, pričom miesto dodania je tuzemsko a dodanie služby je uskutočnené zdaniiteľnou osobou
- c) Nadobudnutie tovaru za protihodnotu v tuzemsku z iného členského štátu EÚ
- d) Dovož tovaru do tuzemska, ide o dovoz územia štátov, ktoré nie sú členmi EÚ

39. Miesto zdaniiteľných obchodov

Miestom dodania tovaru je najmä miesto:

- a) Kde sa tovar nachádza v čase, keď sa odoslanie alebo preprava tovaru začína uskutočňovať osobe, ktorej má byť tovar dodaný, ak je dodanie tovaru spojené s odoslaním alebo s jeho prepravou
- b) Kde je tovar inštalovaný alebo zmontovaný, ak je dodanie tovaru spojené s inštaláciou alebo montážou dodávateľom alebo na jeho účet
- c) Kde sa tovar nachádza v čase, keď sa jeho dodanie uskutočňuje, ak je dodanie tovaru bez odoslania alebo prepravy
- d) Na území EÚ, kde sa osobná doprava začína, ak sa dodáva tovar na palubách lietadiel, lodí a vlakov počas časti osobnej prepravy
- Miestom dodania služby je spravidla miesto, kde má dodávateľ sídlo, miesto podnikania alebo prevádzkareň, z ktorej sa služba dodáva
- Dňom dodania tovaru je keď, keď kupujúci nadobudne právo nakladať s tovarom ako vlastník
- Pri preveze alebo prechode nehnuteľnosti je dňom dodania deň odovzdania nehnuteľnosti do užívania, ak je tento deň skorší ako deň zápisu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti do katastra nehnuteľností
- Pri dodaní stavby na základe zmluvy o diele alebo inej podobnej zmluvy je dňom dodania deň odovzdania stavby
- **Za čiastkové dodanie** tovaru alebo služby sa považuje také dodanie tovaru alebo služby, ktoré predstavuje časť celkového plnenia, na kt. je uzavretá zmluva
- **Za opakované dodanie** tovaru alebo služby sa považuje dodanie rovnakého druhu tovaru alebo služby v opakovaných dohodnutých lehotách
- Pri nadobudnutí tovaru v tuzemsku z iného členského štátu daňová povinnosť vzniká
- a) 15. deň nasledujúceho mesiaca po nadobudnutí tovaru, alebo
- b) Dňom vyhotovenia faktúry, ak bola faktúra vyhotovená pred 15. dňom

40. Oslobodenie od dane z pridanej hodnoty

- **Od dane sú oslobodené najmä** poštové služby, zdravotná starostlivosť, služby sociálnej pomoci, výchovné služby a vzdelávacie služby, služby dodávané ako protihodnota členského príspevku pre vlastných členov politických strán a hnutí, cirkví a náboženských spoločností, občianskych združení vrátane odborových organizácií a profesijných komôr, ak sa tým nenarušuje hospodárska súťaž, služby

súvisiace so športom alebo telesnou výchovou, kultúrne služby, zhromažďovanie finančných prostriedkov, služby verejnoprávnej televízie a verejnoprávneho rozhlasu, poisťovacie služby, dodanie a nájom nehnuteľnosti, finančné služby, predaj poštových cenín a koliek, prevádzkovanie lotérií a iných podobných hier

- **Oslobodené od dane je aj dodanie tovaru, pri nadobudnutí ktorého nie je možné odpočítať daň:**
  - a) Pri kúpe tovarov a služieb na účely pohostenia a zábavy
  - b) Pri tovaroch a službách, ktoré platiteľ DPH objedná v mene a na účet inej osoby, napr. advokát na základe mandátnej zmluvy, ktoré nezahŕňa do základu dane tzv. prechodné položky
  - Oslobodenie od DPH nastáva pri dodaní tovaru z tuzemska do iného členského štátu:
  - a) Ak nadobúdateľ je osobou identifikovanou pre daň v inom členskom štáte EÚ; tovar sa v rámci EÚ zdaňuje v krajine nadobudnutia
  - b) Ak ide o dodanie nového dopravného prostriedku
  - c) Ak ide o premiestnenie tovaru na účely podnikania v rámci EÚ
  - d) Ak ide o dodanie tovaru, ktorý je predmetom spotrebnej dane za podmienky, že
    - o kupujúci je zdaniteľnou osobou, kt. nie je identifikovaná pre DPH, alebo kupujúci je PO, kt. nie je zdaniteľnou osobou a nie je identifikovaná pre daň a
    - o kupujúcemu vzniká povinnosť platiť spotrebnú daň v členskom štáte EÚ, kde sa skončí preprava tovaru
- K oslobodeniu dochádza aj pri trojstrannom obchode, keď ten istý tovar je súčasne predmetom dvoch dodaní medzi tromi zdaniteľnými osobami, ktoré sú registrované v troch rôznych členských štátoch
- Ide o situáciu, keď dodávateľ uzavrie kúpnu zmluvu s prvým odberateľom a prvý odberateľ uzavrie kúpnu zmluvu na ten istý tovar s druhým odberateľom, pričom sa dohodne, že dodávateľ dodá tovar priamo druhému odberateľovi. Dodávateľ vystavuje faktúru pre prvého odberateľa bez DPH, prvý odberateľ tiež vystavuje faktúru bez DPH, pričom na faktúre vyznačí, že ide o trojstranný obchod, a až druhý odberateľ je povinný priznať a zaplatiť daň

41. Registračná povinnosť pri dani z pridanej hodnoty 223

- **Zdaniteľná osoba je povinná podať žiadosť o registráciu pre daň do 20. dňa kalendárneho mesiaca nasledujúceho po mesiaci, v ktorom dosiahla obrát 49 790 € za 12 predchádzajúcich po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov, ak má sídlo, miesto podnikania alebo prevádzkareň v tuzemsku, a ak nemá takéto miesto, ale má bydlisko v tuzemsku alebo sa v tuzemsku obvykle zdržiava**
- Do celkového obrátu sa započítavajú obraty jednotlivých osôb a obrát z ich spoločného podnikania
- Zdaniteľné osoby podávajú žiadosť o registráciu pre daň jednotlivo do 20. dňa kalendárneho mesiaca nasledujúceho po mesiaci, v ktorom dosiahli obrát 49 790 €
- Ak zdaniteľná osoba, ktorá nie je platiteľom dane, uzavrie zmluvu o združení s platiteľom dane, je povinná podať žiadosť o registráciu pre daň najneskôr do 10 dní odo dňa uzavretia zmluvy
- **Žiadosť o registráciu pre daň môže podať aj zdaniteľná osoba, ktorá nedosiahla obrát 49 790 €**
- Daňový úrad je povinný zdaniteľnú osobu registrovať pre daň, vydať jej osvedčenie o registrácii pre daň a prideliť jej identifikačné číslo pre daň najneskôr do 30 dní odo dňa doručenia žiadosti o registráciu pre daň
- Dňom uvedeným v osvedčení o registrácii pre daň sa zdaniteľná osoba stáva platiteľom dane
- **Obratom sa rozumejú výnosy, resp. príjmy bez dane z dodávaných tovarov a služieb v tuzemsku okrem výnosov z tovarov a služieb, ktoré sú oslobodené od dane**
- **Do obrátu sa nezahŕňajú výnosy z príležitostne predaného hmotného majetku okrem zásob a výnosy z príležitostne predaného nehnuteľného majetku**
- **Platiteľom sa stáva aj PO alebo FO, ktorá nadobudne v tuzemsku podnik alebo časť podniku platiteľa, a to odo dňa nadobudnutia podniku alebo jej časti**

42. Selektívne spotrebné dane

- Základnou črtou spotrebných daní je, že osoba povinná platiť túto daň je síce povinná vyrovnať ju voči štátu, no v konečnom dôsledku ju však znáša spotrebiteľ

Subjekt spotrebných daní:

- Od roku 2011 sa subjekt spotrebnej dane označuje termínom „osoba povinná platiť daň“, skrátené platiteľ dane
- Zákon o spotrebnej dani z minerálneho oleja považuje za platiteľa dane najmä PO alebo FO, ktorá
  - Vydala minerálny olej PO alebo FO, ktorá nie je oprávnená odoberať minerálny olej v pozastavení dane
  - Je prevádzkovateľom daňového skladu, v ktorom došlo k vlastnej spotrebe minerálneho oleja
  - Je oprávneným príjemcom a prijala minerálny olej prepravený na daňové územie v pozastavení dane
  - Mala v držbe minerálny olej v pozastavení dane alebo oslobodený od dane a ten jej bol odcudzený
- Zákon o spotrebnej dani z tabakových výrobkov považuje za platiteľa dane osobu, ktorá
  - Vydala tabakové výrobky osobe, ktorá nie je oprávnená odoberať tabakové výrobky v pozastavení dane
  - Je prevádzkovateľom daňového skladu, v kt. došlo k vlastnej spotrebe tabakových výrobkov
  - Je oprávneným príjemcom alebo daňovým splnomocnencom a prijala tabakové výrobky prepravené na daňové územie v pozastavení dane
  - Mala v držbe tabakové výrobky v pozastavení dane alebo oslobodené od dane a tie jej boli odcudzené
  - Má v držbe tabakové výrobky a boli u nej zistené chýbajúce tabakové výrobky v pozastavení dane
  - Vyrobila tabakové výrobky mimo pozastavenia dane
- Podľa zákona o spotrebnej dani z elektriny, uhlia a zemného plynu je platiteľom týchto daní najmä PO alebo FO, ktorá dodala elektrinu, uhlie alebo zemný plyn na daňovom území konečnému spotrebiteľovi, alebo ich spotrebovala na daňovom území, alebo je výrobcom alebo obchodníkom s uhlím, alebo je plynárenským podnikom alebo dodávateľom zemného plynu, alebo dodala zemný plyn určený na výrobu stlačeného zemného plynu na daňovom území konečnému spotrebiteľovi stlačeného zemného plynu. Platiteľom dane je aj
  - Konečný spotrebiteľ, ktorému zahraničná osoba dodala elektrinu, uhlie alebo zemný plyn na daňovom území, okrem konečného spotrebiteľa elektriny, uhlia alebo zemného plynu, ktorý je koncovým odberateľom v domácnosti
  - Zahraničná osoba, ktorá dodala elektrinu, uhlie alebo zemný plyn na daňovom území koncovému odberateľovi v domácnosti
  - PO alebo FO, ktorá spotrebovala elektrinu, uhlie alebo zemný plyn oslobodené od dane na iný účel ako stanovuje zákon, alebo ktorá spotrebovala elektrinu, uhlie alebo zemný plyn, pri kt. nevznikla daňová povinnosť podľa príslušných ustanovení zákona
- Platiteľom spotrebnej dane z alkoholických nápojov je najmä osoba, ktorá
  - Vydala predmet danej osobe, kt. nie je oprávnená odoberať predmetné výrobky v pozastavení dane
  - Je prevádzkovateľom skladu, v ktorom došlo k vlastnej spotrebe
  - Je oprávneným príjemcom a prijala alkoholický nápoj prepravený na daňové územie v pozastavení dane
  - Mala v držbe alkoholický nápoj v pozastavení dane alebo oslobodený od dane a ten jej bol odcudzený
  - Má v danom momente nezdanený predmet dane a nesie za to zodpovednosť, bez ohľadu na jej sídlo alebo bydlisko

Predmet spotrebných daní:

- Predmetom dane z tabakových výrobkov sú najmä tabakové výrobky vyrobené na daňovom území, dodané na daňové územie z iného členského štátu alebo dovezené na daňové územie z územia tretieho štátu
- Tabakovým výrobkom sa rozumie cigareta, cigara, cigarka a tabak
- Predmetom spotrebnej dani z elektriny, uhlia a zemného plynu sú elektrina kódu kombinovanej nomenklatúry 2716, čierne uhlie kódu kombinovanej nomenklatúry 2701, hnedé uhlie kódu kombinovanej nomenklatúry 2702, koks a polokoks z čierneho uhlia kódu kombinovanej nomenklatúry 2704, ostatné pevné uhľovodíky kódu kombinovanej nomenklatúry 2706 až 2715

- a zemný plyn, ktorým je tovar kódu kombinovanej nomenklatúry 2711 11, 2711 12, 2711 29 a 2705
- Predmetom spotrebnej dani z alkoholických nápojov je alkoholický nápoj vyrobený na daňovom území, dodaný na daňové územie z iného členského štátu alebo dovezené na daňové územie z územia tretieho štátu
- Za alkoholický nápoj sa považuje lich, víno, medziprodukt a pivo

Základ spotrebných daní:

- Základom je množstvo vybraných výrobkov, resp. tovarov vyjadrené v príslušných merných jednotkách
- Základom dane pri tabakových výrobkoch okrem cigariet je množstvo vyjadrené v ks alebo kg
- Daň z tabaku sa vypočíta ako súčin základu dane a sadzby dane a daň z cigár a cigariet sa vypočíta ako súčin základu dane a sadzby dane prepočítanej na ks cigary a cigarky
- Daň z cigariet sa vypočíta ako súčet špecifickej časti dane a percentuálnej časti kombinovanej sadzby dane
- Špecifická časť dane sa vypočíta ako súčin počtu kusov cigariet v spotrebiteľskom balení cigariet a špecifickej časti kombinovanej sadzby dane prepočítanej na kus cigariet
- Podľa zákona o spotrebnej dani z elektriny, uhlia a zemného plynu základom dane je množstvo elektriny vyjadrené v MWh, množstvo uhlia v t, množstvo zemného plynu MWh a pri stlačnom zemnom plyne, kt. je použitý ako pohonná látka, je to množstvo zemného plynu vyjadrené v kg
- Daň sa vypočíta ako súčin základu dane a príslušnej sadzby dane

Sadzba spotrebných daní:

- Sadzba dane z tabakových výrobkov je stanovená za cigary a cigarky 77,14€ za 1 000 ks, sadzba dane z tabaku je 70,90€/1kg
- Sadzba dane na elektrinu sa ustanovuje od 1.1.2010 vo výške 1,32 €/MWh
- Sadzba dane na uhlie sa stanovuje vo výške 10,62 €/t
- Sadzba dane z alkoholického nápoja sa ustanovuje vo výške 1 080 €
- Pre lieh je základná sadzba 100 % z 1 080€, znížená sadzba je vo výške 50% z 1 080€
- Základná sadzba dane na pivo sa vždy uplatní, keď ide o pivo vyrobené na základe licencie

Oslobodenie od dane:

- Oslobodenie je povinné, ak sa napr. alkoholický nápoj použije na výrobu octu, prípravu a výrobu liekov, liečivých prípravkov a potravín a na priemyselné spracovanie výrobkov, ktoré nie sú predmetom dane podľa zákonov o spotrebnej dani z alkoholických nápojov
- Ďalšie oslobodenia sa vzťahujú na odobraté vzorky za účelom daňového dozoru alebo inej úradnej kontroly, odobraté v daňovom sklade na vlastné laboratórne skúšky a preukázateľne zničené alebo znehodnotené výrobky v dôsledku nehody, havárie, technologickej poruchy a pod.
- Od dane z minerálneho oleja je oslobodený najmä minerálny olej, ktorý sa použije na iné účely ako pohonné látky alebo palivo, alebo sa použije ako letecká pohonná látka, alebo ako lodná prevádzková látka pri preprave osôb a nákladov na Dunaji...
- Od dane je oslobodený neobchodný dovoz tabakových výrobkov v osobnej batožine cestujúceho z územia tretích štátov, napr. 200 ks cigariet na osobu, ak cestuje leteckou dopravou, 40 ks cigariet ak cestuje inak
- Od dane je oslobodená elektrina používaná predovšetkým na účely chemickej redukcie, v elektrolytických procesoch alebo metalurgických procesoch, používaná na výrobu elektriny a na udržiavanie spôsobilosti zariadenia na výrobu elektriny, používaná na kombinovanú výrobu elektriny a tepla

Vznik daňovej povinnosti, zdaňovacie obdobie a správa spotrebných daní:

- Vznik daňovej povinnosti zákony o spotrebných daniach, okrem zákona o spotrebnej dani z elektriny, uhlia a zemného plynu, viažu na deň uvedenia príslušného tovaru do daňového voľného obehu
- Daňovoprávny inštitút „pozastavenia dane“ definuje špecifický daňový režim, keď sa vznik daňovej povinnosti odkladá občas obdobia, keď sa príslušný tovar nachádza v daňovom sklade, prepravuje sa medzi daňovými skladmi alebo medzi daňovým skladoom a oprávneným príjemcom v inom členskom štáte EÚ alebo tovar zabezpečí colný úrad
- Podľa zákona o spotrebnej dani z elektriny, uhlia a zemného plynu daňová povinnosť vzniká najmä dňom dodania elektriny, uhlia a zemného plynu na daňovom území konečnému spotrebiteľovi alebo dňom spotreby elektriny na daňovom území elektroenergetickým podnikom, dňom spotreby uhlia na

daňovom území výrobcom uhlia alebo obchodníkom s uhlím a dňom spotreby zemného plynu na daňovom území plynárenským podnikom alebo dodávateľom zemného plynu, alebo dňom spotreby zemného plynu na výrobu stlačeného zemného plynu

- Zdaňovacím obdobím je kalendárny mesiac, ak zákon neustanovuje inak
- Všeobecne sú platitelia dane povinní do 25. dňa nasledujúceho mesiaca, v ktorom vznikla daňová povinnosť, podať colnému úradu daňové priznanie a v tej istej lehote zaplatiť daň
- Daňové priznanie nie je povinný podať platiteľ dane z elektriny, uhlia a zemného plynu, ktorého daňová povinnosť nepresiahne 3,31€ za zdaňovacie obdobie
- Colný úrad je povinný viesť elektronickú databázu, kt. obsahuje register daňových skladov, prevádzkovateľov daňových skladov, prevádzkovateľov tranzitných skladov, prevádzkovateľov daňových skladov, prevádzkovateľov tranzitných daňových skladov, oprávnených príjemcov, daňových splnomocnencov, splnomocnencov pre zásielkový obchod, prevádzkovateľov daňových skladov pre zahraničných zástupcov a evidenciu užívateľských podnikov

Spotrebné dane a smernice Rady EÚ:

- V roku 1992 boli zavedené minimálne sadzby na alkohol a alkoholické nápoje, cigarety a tabak; postupne sa zaviedli aj pre minerálne oleje, elektrinu a uhlie
- Smernice Rady EÚ v oblasti spotrebných daní:
  1. Smernica Rady 69/169/EHS z 28.5.1969 o zosúladiení ustanovení zákonov, iných predpisov a administratívnych opatrení týkajúcich sa oslobodenia od dane z obratu a od spotrebnej dane pre dovoz v rámci medzinárodného cestovania v znení neskorších zmien a doplnkov vymedzuje ustanovenia o oslobodení od daní z pridanej hodnoty spotrebnej dane pre tovary, ktoré nemajú komerčný charakter a kt. tvoria súčasť osobnej batožiny cestujúcich prichádzajúcich z tretích krajín
  2. Smernica Rady č. 92/12/EHS z 25.2.1992 o všeobecnom systéme, držbe, preprave a kontrole tovarov podliehajúcich spotrebným daniam ustanovuje všeobecný systém pre výrobky podliehajúce spotrebnej dani a iným nepriamym daniam, s výnimkou dane z pridanej hodnoty a daní, stanovených spoločenstvom
  3. Smernica Rady č. 92/79/EHS z 19.10.1992 o priblížení sadzieb daní z cigariet v znení neskorších zmien a doplnkov stanovuje minimálne sadzby spotrebných daní z cigariet
  4. Smernica Rady č. 92/80/EHS z 19.10.1992 o priblížení sadzieb daní z tabakových výrobkov iných ako cigarety v znení neskorších zmien a doplnkov stanovuje minimálne sadzby spotrebných daní z iných tabakových výrobkov ako sú cigarety
  5. Smernica Rady č. 92/81/EHS z 19.10.1992 o harmonizácii štruktúry spotrebných daní z minerálnych olejov, v znení neskorších zmien a doplnkov, je štruktúrna smernica pre oblasť spotrebnej dane z minerálnych olejov vymedzuje predmet dane, základ dane, definuje výrobný podnik, ustanovuje obligatórne a fakultatívne oslobodenie od dane
  6. Smernica Rady č. 92/82/EHS z 19.10.1992 o priblížení sadzieb spotrebných daní z minerálnych olejov, v znení neskorších zmien a doplnkov, vymedzuje minerálne oleje, a ktoré sa musia uplatniť minimálne sadzby uvedené v jej ďalších ustanoveniach
  7. Smernica Rady č. 92/83/EHS z 19.10.1992 k harmonizácii štruktúry spotrebných daní z alkoholu a alkoholických nápojov upravuje štruktúru predmetu dane a obligatórne a fakultatívne oslobodenie alkoholu a alkoholických nápojov od dane
  8. Smernica Rady č. 92/84/EHS z 19.10.1992 k zbližovaniu sadzieb spotrebnej dane z alkoholu a alkoholických nápojov upravuje výšku minimálnych sadzieb dane z alkoholu a alkoholických nápojov
  9. Smernica Rady č. 92/108/EHS zo 14.12.1992, ktorou sa mení a dopĺňa smernica č. 92/12/EHS a smernica č. 92/81/EHS, je novelou smernice Rady č. 92/12/EHS a upravuje povinnosť pre členské štáty zaviesť okrem iného elektronickú databázu oprávnených vlastníkov skladov a daňových skladov
  10. Smernica Rady č. 94/74/EHS z 22.12.1994, kt. mení a dopĺňa smernicu č. 92/12/EHS, smernicu č. 92/81/EHS a smernicu č. 92/82/EHS, je novelou smernice Rady č. 92/12/EHS a upravuje používanie sprievodných dokumentov pri preprave minerálneho oleja
  11. Smernica Rady č. 95/59/ES z 25.11.1995 o iných daniach z tabaku a tabakových výrobkov, ako je daň z obratu v znení neskorších zmien a doplnkov, harmonizuje štruktúru spotrebných daní z tabakových výrobkov
  12. Smernica Rady č. 95/60/ES z 27.11.1995 o označovaní plynového oleja a rafinovaného petroleja za

účelom zdanenia ustanovuje systém označovania pre plynový olej a rafinovaný petrolej pre daňové účely

13. Smernica Rady č. 2003/96/ES z 27.10.2003 o reštrukturalizácii právneho rámca Spoločenstva pre zdaňovanie energetických výrobkov a elektriny v znení smernice Rady 2004/74/ES z 29.4.2004 a smernice Rady 2004/75/ES z 29.4.2004
14. Smernica Rady 2006/79/ES z 5.10.2006 o oslobodení od daní pri dovoze malých zásielok tovaru neobchodného charakteru z tretích krajín
15. Smernica Rady 2007/74/ES z 20.12.2007 o oslobodení tovaru, ktorý dovážajú osoby cestujúce z tretích krajín, od dane z pridanej hodnoty a spotrebnej dane
16. Smernica Rady 2008/118/ES zo 16.12.2008 o všeobecnom systéme spotrebných daní a o zrušení smernice 92/12/EHS v znení smernice Rady 2010/12/EÚ zo 16.2.2010
17. Smernica Rady 2011/64/EÚ z 21.6.2011 o štruktúre a sadzbách spotrebnej dane z tabakových výrobkov

43. Pojem a predmet poplatkového práva 243

- **Poplatky** ukladá štát alebo územná samospráva iným povinným subjektom
- Vždy sa platia v peniazoch, a preto ide o peňažné plnenie, ktoré môže byť uložené len zákonom alebo na základe zákona
- Ich výška a splatnosť musí byť vopred stanovená
- Dane a poplatky sú štátne a miestne dane
- Možnosť vyberať ich má len štát alebo samospráva do svojich rozpočtov; musia byť príjmom buď štátneho rozpočtu, alebo rozpočtu územnej samosprávy
- Poplatok je **verejná dávka (povinná bežná platba) uložená štátom alebo orgánom územnej samosprávy iným subjektom na úhradu nákladov inštitúcií, ktorých úkony tieto subjekty vyvolali**. Uložená môže byť len zákonom
- V poplatkovom práve vystupujú subjekty poplatníka, ktorým je štát alebo územná samospráva, sú teda vo vzťahu podriadenosti a nadriadenosti
- Štát a územná samospráva tu vystupuje ako mocensky nadradený subjekt, ktorý v rámci ukladania a vyberania poplatkov autoritatívne rozhoduje o právach a povinnostiach podriadených subjektov
- Subjekt, ktorému bol uložený poplatok, alebo ho zaplatil, dostáva istú protihodnotu, a síce isté úkony alebo okruhy činností inštitúcií, ktoré by inak neurobil
- Pri poplatkoch sa uplatňuje princíp ekvivalencie

Funkcie poplatkov:

- Po roku 1952 zostali dve veľké skupiny poplatkov:
  1. Štátne, určené ako príjem štátneho rozpočtu, kde šlo najmä o poplatky:
    - o notárske
    - o súdne
    - o správne
    - o arbitrážne
  2. Miestne, ktoré plynuli vtedajším miestnym národným výborom a boli rozdelené na:
    - o Obligatórne, ktoré národný výbor musel uložiť a vybrať
    - o Fakultatívne, ktoré záviseli od úvahy miestneho národného výboru
- Poplatky plnia funkciu:
  - Fiškálnu
  - Redistribučnú
  - Regulačnú
  - Motivačnú, resp.

Princípy :

- Subjekt, objekt, základ a sadzba
- Subjektom je FO alebo PO, ktorá je povinná podľa právneho predpisu poplatok uhradiť
- Objektom je predmet spoplatnenia
- Základ poplatku je určený konkrétnymi individuálnymi skutočnosťami a úkonmi, ktoré musia byť jasne merateľné alebo určiteľné

- Sadzba predstavuje buď istý podiel na takejto merateľnej veličine, alebo paušálnu hodnotu
- Vedľajšími prvkami poplatkového vzťahu sú oslobodenie od dane, splatnosť poplatku, dĺžka obdobia, na ktoré sa určuje poplatok..
- V poplatkovom práve sa používa:
  - Princíp finančnej dostupnosti
  - Princíp hospodárnosti
  - Princíp ekvivalencie

Poplatková sústava:

- **Poplatky** – štátne a miestne
- Sú uložené zákonom a na základe zákona
- V prípade štátnych je však aj výška daná zákonom a v prípade miestnych môže mať túto kompetenciu stanoviť ich výšku v zákonomnom rozmedzí územná samospráva
- Pri tomto rozdelení sa teda berú do úvahy aj kritéria:
  - o rozpočtového určenia poplatku
  - o ktorý orgán je oprávnený stanoviť tieto poplatky, resp. ich výšku
- Poplatky môžeme rozdeliť podľa toho, či oprávnený orgán musí, alebo môže vlastnou úvahou vyručiť poplatok na obligatórne a fakultatívne
- Nad rámec týchto kritérií môžeme poplatky rozdeliť druhovo na
  - o Súdne
  - o Správne
  - o Ekologické
  - o Iné

44. Súdne poplatky

- **Súdne poplatky** predstavujú nielen súčasť príjmov štátneho rozpočtu každého suverénneho štátu, ale aj dôležitý prvok v konaní súdov
- **Poplatkový úkon** je všeobecné označenie pre jednotlivý úkon alebo konanie súdov, ak sa vykonáva na návrh a za úkony orgánov štátnej správy súdov a prokuratúry, ktoré podliehajú spoplatneniu
- Aby mohli byť tieto úkony spoplatnené, musia byť uvedené v sadzobníku súdnych poplatkov a poplatku za výpis z registra trestov, ktorý tvorí prílohu tohto zákona
- Ide o poplatky uložené zákonom alebo na základe zákona

Poplatník:

- Poplatníkom je žiadateľ úkonu, ktorý by sa inak bez jeho žiadosti a vyvíjanej aktivity nekonal a neudial
- Poplatkom je zaťažný žiadateľ úkonu, ktorým je v súdnom konaní spravida:
  - o v prvom stupni navrhovateľ
  - o v odvolacom konaní ten, kto podal odvolanie
  - o pri dovolaní ten, kto podal odvolanie
  - o ten, kto podal opravný prostriedok proti rozhodnutiu správneho orgánu a v konaní nebol úspešný
- **Okruh poplatníkov je určený zákonom a sú to:**
  - Navrhovateľom poplatkového úkonu, ak je podľa sadzobníka ustanovený poplatok z návrhu, čo je v súlade so zásadou, že spoplatňuje sa žiadateľ, ktorý sa domáha nejakých úkonov alebo rozhodnutia súdov
  - Účastník zmierny uzavretého v zmiernovacom konaní, čo je konanie upravené v súčasnosti v §§ 67 až 69 Občianskeho súdneho poriadku a jeho účelom je uzavretie zmierny, ktorého účinky sú rovnocenné s účinkami rozsudku, zákon v tomto prípade spoplatňuje všetkých účastníkov
  - Obaja účastníci v konaní o vysporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov alebo jeden z nich podľa rozhodnutia súdu, účastníkmi takéhoto konania sú manželia alebo bývalí manželia, ktorým zaniklo bezpodielové spoluvlastníctvo manželov a zákon ich spoplatňuje oboch
  - Dlužník v konkurznom alebo vyrovnacom konaní je povinný zaplatiť na účet súdu predavok na úhradu odmeny a výdavkov predbežného správcu
  - Dedič v konaní o dedičstve, t.j. taký účastník dedičského konania, ktorý nadobudol dedičstvo
  - Oprávnený v konaní o udelenie poverenia súdnemu exekútorovi, teda zase navrhovateľ istého typu úkonu, ktorý dáva návrh exekútorovi na vykonanie exekúcie v zmysle príslušných

ustanovení Exekučného poriadku a súčasťou tejto exekúcie je konanie o udelenie poverenia súdnemu exekútorovi, ktoré je poplatnené

Vznik a zánik poplatkovej povinnosti:

- **Vznik** je viazaný na právnu skutočnosť, s ktorou zákon spája povinnosť poplatku, čiže budú to najmä návrhy a úkony spojené so začatím konania alebo vyvolaním istého typu úkonu, najmä podanie návrhu, odvolania a dovolania alebo žiadosti na vykonanie poplatkového úkonu, ak je poplatníkom navrhovateľ, odvolateľ alebo dovolateľ, spísanie podania do zápisnice pred súdom, podanie námietky zaujatosti účastníkom konania podľa osobitného predpisu, podaním námietky zaujatosti v konkurznom konaní alebo reštrukturalizačnom konaní podľa osobitného predpisu
- Musí ísť o spôsobilé podanie, ktoré obsahuje všetky zákonom ustanovené náležitosti, ktoré súdu umožňujú jeho prerokovanie a rozhodnutie o ňom, lebo *bez spôsobilého návrhu na začatie konania je každé rozhodnutie súdu o vyrubení súdneho poplatku predčasné*
- V ďalšom zákone viaže vznik poplatkovej povinnosti nie na podanie, resp. začatie istého typu konania alebo úkonov súdu, ale na rozhodnutie alebo istý postup vo veci
- Vznik je viazaný na nadobudnutie právoplatnosti rozhodnutia súdu, ktorým sa povinnosť zaplatiť poplatok uložila v súvislosti s rozhodnutím vo veci samej
- Poplatková povinnosť v celom rozsahu **zániká** právoplatným uznesením súdu o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku
- Rozhodnutie súdu o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku je **dvojinštančné**

Výšky poplatkov, ich platenie a vrátenie:

- Výška poplatkov v konkrétnej veci je stanovená sadzbou, ktorá môže byť určená pevnou sumou, alebo stanovená percentom zo základu poplatkov
- Sadzobník rozdeľuje poplatky na :
  - o **vyberané v občianskom súdnom konaní**
  - o **za úkony súdov**
  - o **za úkony orgánov štátnej správy súdov**
  - o **za úkony prokuratúry**
- Z návrhu na začatie konania je sadzba určená z ceny predmetu konania, pričom je stanovená spodná a horná hranica
- Poplatok za dovolanie sa vyberá vo výške dvojnásobku poplatku ustanoveného v sadzobníku
- Poplatník si môže svoju povinnosť zaplatiť súdny poplatok splniť platbou na účet príslušného súdu, t.j. súdu, ktorý viedol konanie na prvom stupni; ak poplatok neprevyšuje zákonom stanovenú výšku, je možné aj zaplatenie kolkovými známkami
- Platenie kolkovými známkami upravujú vo všeobecnosti podzákonné normy, najmä vyhlášky MF SR
- Už niekoľko rokov sa v SR uplatňuje koncepcia tzv. jednotných kontaktných miest
- Zákonodarca má záujem motivovať účastníkov na mimosúdne dohody, ktoré odbremení súdy od nutnosti meritórnych rozhodnutí už v začatých konaniach a upravuje preto vrátenie časti všetkých zaplatených poplatkov v prípade, ak účastníci konania skončia chválením súdneho zmiernu
  - o do začiatku pojednávania vo veci samej sa im vráti 90% zo všetkých zaplatených poplatkov
  - o po začatí pojednávania vo veci samej sa im vráti 50% zo všetkých zaplatených poplatkov

Oslobodenie od poplatkov:

- Dva základné druhy oslobodenia od súdnych poplatkov: prvým je **vecné oslobodenie**, ktoré taxatívne vymenúva okruh konaní, vo veci ktorých je súdne konanie oslobodené. Ide o súdne konanie, vo veciach
  - o opatrovníckych, starostlivosti o maloleté deti, osvojenie a povolenia uzavrieť manželstvo
  - o Spôsobilosti na právne úkony
  - o zdravotného poistenia, sociálneho zabezpečenia vrátane nemocenského postenia, dôchodkového zabezpečenia, štátnych sociálnych dávok, sociálnej pomoci a poistenia v nezamestnanosti, aktívnej politiky trhu práce a garančného fondu a poskytovania zdravotnej starostlivosti
  - o Výkonu rozhodnutí a exekúcie na vymáhanie pohľadávok zo súdnych a notárskych poplatkov, z peňažných trestov, pokút a trov konania vymáhaných štátom
  - o plnenia záväzkov z kolektívnych zmlúv
  - o Oprava chýb a odstránenia nedostatkov v zoznamoch voličov
  - o vzájomnej vyživovacej povinnosti rodičov a detí

- vyslovenie prípustnosti prevzatia alebo držania v ústave zdravotníckej starostlivosti
- Nečinnosť orgánu verejnej správy
- ochrany pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy
- Náhrady škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom
- Druhým základným oslobodením je **oslobodenie osobné**, t.j. priamo sa viažuci na istý subjekt, ktorý je účastníkom konania, ide napr. SR, štátne rozpočtové organizácie, štátne účelové fondy, Slovenský pozemkový fond pri úkonoch a konaniach, ktoré vykonáva v mene SR, Národný úrad práce a Sociálnu poisťovňu, obce, VÚC v konaní o určenie výživného, nevydatá matka v konaní o príspevku na výživu a úhradu niektorých nákladov spojených s tehotenstvom a pôrodom, prokurátor v konaní začatom na jeho návrh a v konaní, do ktorého vstúpil, maloleté dieťa v konaní o určenie alebo zapretie rodičovstva, cudzinec v konaní o priznanie postavenia cudzinca
- Obidva druhy oslobodenia vyplývajú priamo zo zákona, takže súd o nich nemusí vydávať samostatné rozhodnutie
- Fakultatívne oslobodenie od súdneho poplatku je upravené výlučne v Občianskom súdnom poriadku
- Súd koná na návrh účastníka a môže inu priznať celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov

45. Správne poplatky

Ukladanie správnych poplatkov

- Predmetom sú úkony a konania správnych orgánov, ktoré sú uvedené v sadzobníku správnych poplatkov
- Subjektom je poplatník. Poplatníkom je PO alebo FO, ktorá dala podnet na úkon alebo konanie
- Existuje oslobodenie vecné a osobné a oslobodenie, ktoré sa riadi zásadou recipacity, ak tak určuje medzinárodná zmluva alebo medzinárodná dohoda, kt. je SR viazaná
- Sadzby sú určené podľa sadzobníka buď pevnou sumou alebo percentuálnou sadzbou zo základu poplatku

Plnenie správnych poplatkov:

- Poplatky určené v sadzobníku pevnou sumou sa platia bez výzvy a sú splatné pri podaní, ktoré smeruje k vykonaniu úkonu alebo k uskutočneniu konania, ak nie je ustanovené inak
- Poplatky určené percentuálnou sadzbou sa platia pred vykonaním úkonu na základe písomnej výzvy, ak nie je stanovené inak
- Poplatky sú príjmom štátneho rozpočtu, rozpočtov VÚC, rozpočtov obcí podľa toho, ktorý správny orgán vykonal úkon alebo uskutočnil konanie
- V prípade nezaplatenia správny orgán úkon nevykoná a konanie zastaví
- Poplatky je možné zaplatiť v hotovosti do pokladnice správneho orgánu, platobnou kartou na správnom orgáne, poštovým poukazom na účet príslušného správneho orgánu alebo prevodom z účtu v banke
- Poplatky sa platia v €, ale zastupiteľské orgány SR môžu vyberať poplatky v hotovosti v mene toho štátu, v ktorom majú sídlo, prípadne aj v mene iného štátu

46. Clo- podstata, druhy a funkcie

Charakteristika cla a colného práva:

- Clo je ekonomickým a zároveň právnym nástrojom zahraničnoobchodnej politiky štátu a je bezprostredne späté so štátom a s jeho funkciami
- Je to druh povinnej peňažnej platby za prechod tvaru cez štátnu hranicu; je vyberané od FO a PO a tvorí jeden z príjmov štátneho rozpočtu
- Clo je možné definovať ako **povinnú platbu sui generis stanovenú právnymi predpismi, ktorá je vyberaná v priamej súvislosti s prechodom tovaru cez štátnu hranicu od osôb, ktoré tovar dovážajú, resp. vyvážajú, alebo od osôb, pre ktoré sa takýto tovar dováža alebo vyváža**
- Motív zavedenia cla: zabezpečenie štátnych príjmov, ochranná a regulačná funkcia
- Colné právo je jedným z pododvetví finančného práva zaradené v rámci úseku regulujúceho príjmy štátu a samosprávy
- Colné právo predstavuje **súbor právnych noriem upravujúcich spoločenskoekonomické vzťahy, ktoré vznikajú v oblasti colnoprávnej úpravy, čiže v súvislosti s prechodom tovaru cez colnú**

hranicu a v záujme colnej realizácie colnej politiky štátu alebo nadštátneho útvaru

- Hmotná časť obsahuje prvky colnoprávného vzťahu a predmetom procesnej časti je právna úprava procesného postupu orgánov štátnej správy v colníctve a účastníkov colného konania
- Clo je hl. nástrojom colnej politiky
- **Colnú politiku** charakterizujeme ako súhrn nástrojov, zásad a opatrení, ktorými štát zabezpečuje svoje záujmy v obchodných vzťahoch s inými štátmi pri dovoze, vývoze a prevoze tovaru
- SR nemá vlastnú colnú politiku, keďže po vstup do EÚ sme ju dobrovoľne odovzdali v prospech Únie a plne ju podriadili právu EÚ

Druhy ciel:

- **Z hľadiska obchodnopolitického:**
  - o autonómne – štát vydáva colné predpisy autonómne
  - o zmluvné – predmetom dohovorov a medzinárodných zmlúv
- **Z hľadiska účelu:**
  - o fiškálne – úlohou je získať peňažné prostriedky pre štátny rozpočet
  - o ochranné – sleduje ochranu domácich výrobcov priemyselnej alebo hospodárskej produkcie, a ktoré sa ďalej rozdeľuje na:
    - Prohibitívne – bráni dovozu tovaru
    - Negociačné – colné sadzby nie sú stanovené z hľadiska skutočných potrieb štátu, ale tak, aby sa pri rokovaní so zahraničným partnerom mohli dosiahnuť čo najvýhodnejšie vzájomné colné ústupky
    - Vyrovnávacie – účelom je odstrániť nevýhodu domáceho výrobcu oproti zahraničnému tovaru
    - Kompenzačné – má za úlohu odstrániť alebo zmierniť objektívne nevýhody domácej produkcie
    - Antidumpingové – využíva sa v prípade preukázateľného cenového dumpingu pri dovoze tovaru, má chrániť domácu výrobu proti dovozu tovaru
    - Colné kontingenty – v podobe tarifných kvót, ktoré sú stanovené v obchodných dohodách
    - Preferenčné – zvyhodňujú colné sadzby, ktoré sa poskytujú len niektorým štátom
    - Odvetné – je odvetou za clá alebo zvýšenie colných sadzieb zo strany niektorého štátu
    - Výchovné – ochraňujú novú rozvíjajúcu sa výrobu
- **Podľa smeru pohybu tovaru poznáme clo:**
  - o Dovozné
  - o Vývozné
  - o Tranzitné
- **Podľa spôsobu výpočtu colnej sadzby rozoznávame clo:**
  - o Špecifické – je ukladané absolútnou peňažnou sumou na jednotlivé druhy tovarov podľa ich množstva, hmotností, kusov...
  - o Hodnotové – určuje sa percentuálnou sadzbou z fakturovanej ceny, prípadne z hodnoty tovaru
  - o Diferencované – určované na základe špecifických alebo valorických ciel s odstupňovanými sadzbami podľa ceny tovaru
  - o Kombinované – sú kombináciou špecifických a valorických ciel
  - o Pohyblivé – určované podľa hodnoty tovaru a cenového pohybu na vnútornom trhu

Funkcie cla:

1. **Fiškálna** – vybrané clo je súčasťou príjmovej stránky príslušného verejného rozpočtu
  - Clo je významným príjmom štátneho, resp. úniového rozpočtu, a to príjmom nenávratným, a je rozvojom pre výdaje na veci a záujmy verejné
2. **Obchodnopolitická** – clo je štátmi využívané ako nástroj regulácie zahraničného obchodu
  - Prostredníctvom ciel štát ovplyvňuje ceny dovážaného tovaru na domácom trhu
  - Neúmerne vysoké clá môžu predstavovať neprekonateľnú bariéru vstupu na trh, čím sa zväčša sleduje ochrana domáceho priemyslu pred konkurenciou dovážaných výrobkov
  - Nízke alebo nulové colné sadzby predstavujú výrazný súťažný impulz, pretože vystavujú domácich producentov efektívnej konkurencii zo zahraničia
  - **Svetová obchodná organizácia** je pokračovateľom všeobecnej dohody o clách a obchode
  - Cieľom tejto dohody je zameranie obchodných a ekonomických vzťahov na zvýšenie životného štandardu, zaistenie plnej zamestnanosti a stabilne rastúcej úrovne reálneho dôchodku a dopytu,

zabezpečenie plného využitia svetových zdrojov a zvýšenia produkcie a výmeny tovarov

3. **Ochrana vnútorného trhu** – ochrana pred prenikaním cudzích výrobkov na domáci trh, je záležitosťou vlastnou každému štátu
- Ukladanie ciel medzi jednotlivými členskými štátmi je zakázané
  - Clá, ktoré sú uvažované na produkty pochádzajúce z tretích krajín, sú pomerne vysoké a uniové produkty sú naopak podporované vývoznými subvenciami

4. **Ďalšie funkcie:**

- Účinok na spotrebu
- Protekcionistický účinok
- Redistribučný účinok
- Konkurenčný účinok
- Dôchodkový účinok
- Účinok na platobnú bilanciu
- Účinok na menový kurz

47. Právna úprava cla

Voľný pohyb tovaru a colná únia v podmienkach EÚ

- Voľný pohyb tovaru v EÚ znamená liberalizovaný obchod s tovarom medzi členskými štátmi EÚ v rámci colnej únie a ako jedna zo základných slobôd zaručených v rámci EÚ patrí medzi najdôležitejšie a najúspešnejšie výdobytky európskej integrácie
- Tovar, s ktorým sa obchoduje na území jedného členského štátu, sa môže predávať bez akýchkoľvek administratívnych, legislatívnych a technických prekážok aj v ostatných členských štátoch
- Za výrobky vo voľnom obeh v členskom štáte sa považujú tie výrobky s pôvodom v tretích štátoch, pri kt. boli splnené dovozné formálne náležitosti a zaplatené clá a poplatky s rovnakým účinkom ako iné splatné a vyrubené clá v tomto členskom štáte, ak sa na tieto výrobky nevzťahuje nárok na plné alebo čiastočné vrátenie týchto ciel a poplatkov
- Rada (ES) prijala nariadenie 2679/98 o fungovaní vnútorného trhu vo vzťahu k voľnému pohybu tovaru medzi členskými štátmi, ktoré obsahuje, okrem iného, aj legálnu definíciu pojmu prekážka
- Prekážky voľného pohybu tovaru možno rozdeliť do 4 základných skupín:
  1. **Tarifné prekážky** – clá a opatrenia s rovnakým účinkom clám
  2. **Kvantitatívne obmedzenia** – dovozné a vývozné kvóty, opatrenia s rovnocenným účinkom ako kvantitatívne obmedzenia
  3. **Štátne monopoly obchodnej povahy**
  4. **Štátne podpory**
- Colnú úniu možno vo všeobecnosti definovať ako náhradu jednotného colného územia pre dve a viac colných území
- Zóna voľného obchodu predstavuje nižší stupeň integrácie, pričom znamená odstránenie ciel a kvantitatívnych obmedzení vo vzájomnom obchode s tovarom a službami
- Vytvorením colnej únie vzniká väčší hospodársky priestor, a tým i lepšie podmienky na deľbu práce a rozšírenie výroby a obchodu medzi zúčastnenými štátmi
- Za jej hl. výhodu sa považuje dosiahnutie vyššej produktivity práce a lepšej alokácie zdrojov, ako aj možnosť využiť výrobky vo väčšom objeme formou väčšej špecializácie jednotlivých krajín
- V tomto zmysle colná únia v podstate znamená:
  - Žiadne clá na vnútornej hranici medzi členskými štátmi EÚ
  - Spoločné colné sadzby na tovar dovážaný z krajín mimo EÚ
  - Spoločné pravidlá pôvodu tovaru pre výrobky z tretích krajín
  - Spoločnú definíciu colnej hodnoty
- Má dve zložky: vnútornú a vonkajšiu
- Vnútorná dimenzia colnej únie zahŕňa obchodnú výmenu tovarov medzi jej členskými štátmi. Clá na dovozy a vývozy a poplatky s rovnakým účinkom sa medzi členskými štátmi zakazujú, pričom tento zákon sa vzťahuje taktiež na clá fiškálnej povahy. Rozhodujúcim kritériom je, že sa ukladá pri prechode tovaru cez štátne hranice
- Vonkajšia dimenzia colnej únie spočíva v zavedení Spoločného colného sadzobníka vo vzťahu

k tretím štátom

Pramene colného práva:

- Členské štáty sú oprávnené prijímať určité opatrenia, kt. majú vplyv na dovoz a vývoz tovaru aj na národnej úrovni; ide o:
  - Zákazy a obmedzenia za účelom ochrany verejnej morálky, verejného poriadku, verejnej bezpečnosti, zdravia a života ľudí, rastlín a živočíchov, národného kultúrneho dedičstva historickej alebo archeologickej hodnoty
  - Prísnejšie opatrenia na národnej úrovni za účelom ochrany životného prostredia, zamestnanosti, zdravia, bezpečnosti alebo ekonomických záujmov spotrebiteľa
  - Opatrenia nevyhnutné na ochranu oprávnených záujmov členských štátov v oblasti bezpečnosti, obchodu so zbraňami, s muníciou a vojenským materiálom
  - Opatrenia uskutočnené členským štátom v prípade vážnych vnútorných nepokojov, ktoré majú vplyv na zachovávanie právneho poriadku, v prípade vojny alebo realizácie záväzku
  - Práva a povinnosti vyplývajúce zo zmlúv uzatvorených pred 1.1.1958 alebo v prípade novo pristúpených členských krajín v období pred ich vstupom, medzi členskými štátmi a tretím štátom
- Aj sekundárne komunitárne právo splnomocňuje v určitých prípadoch členské štáty prijať opatrenia na národnej úrovni
- Cieľom prijatia colného kódexu bolo zjednodušenie, kodifikácia a zabezpečenie konzistentnosti colného práva;
- Medzi viacstranné normatívne zmluvy z colnoprávnej oblasti zaraďuje predovšetkým:
  - Colný dohovor o medzinárodnej preprave tovaru na podklade karnetov TIR
  - Medzinárodný dohovor o zjednodušení a zladení colných režimov
  - Dohovor o spoločnom tranzitnom režime
  - Paneuro-stredomorský systém kumulácie pôvodu
  - Medzinárodný dohovor o harmonizácii hraničných kontrol tovaru

Základné pojmy colnoprávnej úpravy:

- Členský štát – štát, ktorý je členom EÚ
- Tretí štát, štát, ktorý nie je členom EÚ a aj územie členského štátu EÚ, ktorá nie je colným územím únie
- Colná hranica – štátna hranica SR s tretím štátom
- Colný priechod – miesto na colnej hranici, ktoré je určené na prestup osôb a prepravu tovaru cez colnú hranicu
- Colné pohraničné pásmo – časť colného územia vo vzdialenosti do 25 km od štátnej hranice smerom do vnútrozemia
- Colné vnútrozemie – colné územie, ktoré nie je colným pohraničným pásmom
- Slobodné pásmo a slobodné sklady – sú časti colného územia alebo objekty na tomto území oddelené od ostatného colného územia
- Tovar – všetky hnuťelné hmotné veci a elektrická energia, ktoré sú, boli alebo mali byť predmetom colného konania
- Deklarant – FO alebo PO, ktorá podáva colné vyhlásenie vo vlastnom mene alebo osoby, v ktorej mene sa colné vyhlásenie podáva
- Colná hodnota dovážaného tovaru – cena skutočne platná alebo cena, ktorá sa má zaplatiť za tovar dovážaný do SR z tretích štátov
- Colný dlh – suma dovozných platieb alebo suma vývozných platieb, ktorý sa uplatňuje na konkrétny tovar pri jeho dovoze alebo vývoze podľa colných predpisov
- Colný dohľad – činnosť colných orgánov zameraná na zabezpečenie dodržiavania colných predpisov, ktoré sa vzťahujú na tovar podliehajúci colnému dohľadu
- Colné konanie – konanie, ktorého účelom je rozhodnúť, či a za akých podmienok sa tovar prepustí do navrhovaného colného režimu alebo sa mu prideli navrhované colné schválené určenie alebo použitie

48. Colný režim

- **Druhy colných režimov:**

1. Prepustenie tovaru do colného režimu *voľný obeh* je ukončené po tom, ako bol preskúmaný tovar a doklady, čomu predchádzalo zaplatenie dovozného cla a dane a uplatnili sa prípadné obchodnopolitické opatrenia
2. Colný režim *tranzit* je ukončený po predložení tovaru a colného vyhlásenia colnému úradu určenia. Rozoznávame tri druhy tranzitných režimov:
  - vonkajší – umožňuje prepravu tovaru medzi dvoma miestami v rámci colného územia EÚ
  - vnútorný – umožňuje prepravu tovaru EÚ medzi dvoma miestami nachádzajúcimi sa na colnom území EÚ cez územie tretieho štátu bez zmeny jeho colného statusu
  - spoločný tranzitný režim – umožňuje prepravu tovaru medzi EÚ a štátom Európskeho združenia voľného obehu (EZVO), ako aj medzi jednotlivými štátmi EZVO
3. Colný režim *colné uskladňovanie* sa skončí, keď je tovaru, ktorý nie je tovarom EÚ, pridelené nové colne schválené určenie alebo použitie. Umožňuje sa ním skladovanie
  - a) Zahraničného tovaru bez toho, aby podliehal dovoznému clu alebo obchodným opatreniam
  - b) Tuzemského tovaru – je naň možné uplatniť opatrenia, ktoré sú obvykle spojené s vývozom tovaru podľa osobitných predpisov
4. Colný režim *aktívny zušľachťovací styk v podmienenom systéme* je ukončený po tom, ako sú zušľachtené výrobky späť vyvezené; skončí sa prepustením tovaru do voľného obehu
5. Colný režim *prepracovanie pod colným dohľadom* umožňuje, aby sa zahraničný tovar použil na colnom území v spracovateľských operáciách, ktoré zmenia jeho povahu alebo stav bez toho, aby podliehal dovozným platbám alebo obchodnopolitickým opatreniam
6. Colný režim *dočasné použitie* sa skončí v okamihu spätného vývozu. Umožňuje, aby tovar, ktorý nie je tovarom únie a má sa vyviezť späť v nezmenenom stave, použili v tuzemsku s čiastočným oslobodením od dovozného cla, a to bez toho, aby sa na to vzťahovali predpokladané opatrenia
7. Colný režim *pasívny zušľachťovací styk* dovoľuje, aby bol tovar dočasne vyvezený na účely podrobenia sa spracovateľským operáciám a aby zušľachtené výrobky boli prepustené do voľného obehu s úplným alebo čiastočným oslobodením od dovozného cla. Režim je ukončený v momente, keď tovar opustí colné územie EÚ
8. Colný režim *vývoz* sa považuje za ukončený po tom, ako bol tovar vývozným colným vyhlásením predložený colnému úradu výstupu a tovar opustil colné územie únie
  - Tovar môže byť umiestnený v slobodnom pásme alebo v slobodnom sklade
  - Do slobodného pásma alebo slobodného skladu možno umiestniť nasledujúci tovar:
    - Tovar, ktorý nie je tovarom EÚ, na ktorý sa neuplatní dovozné clo ani obchodnopolitické opatrenia
    - Tovar, na kt. možno uplatniť nárok na odpustenie alebo vrátenie cla z dôvodu jeho spätného vývozu, a pre ktorý je jeho umiestnenie v slobodnom pásme alebo v slobodnom sklade povolené ako premostovacie opatrenie s cieľom získania nároku na odpustenie alebo vrátenie cla
    - Tovar EÚ, na kt. sa vzťahujú zvýhodnené opatrenia v dôsledku jeho vývozu
  - Držiteľ tovaru môže dať **zničiť tovar**, ktorý nie je tovarom EÚ, ak tovar podlieha dovoznej licencií a držiteľ ňou nedisponuje, zničenie tovaru môže byť vhodným riešením tohto problému
  - Namiesto zničenia tovaru môže držiteľ tovaru svoj tovar, ktorý nemôže alebo nechce predať na trhu únie, **prenechať v prospech štátu**
  - V EÚ bol zavedený štatistický systém slúžiaci na zisťovanie údajov týkajúcich sa pohybu tovaru vnútri EÚ – Štatistika vyváženého a dovážaného tovaru (INTRASTAT)
  - Podstatou je prijímanie a spracúvanie hlásení o vykonanom obchode s tovarom so subjektmi registrovanými v inom členskom štáte a následná kontrola správnosti týchto hlásení v subjektoch registrovaných v členskom štáte

49. Prvky konštrukcie colnoprávneho vzťahu

Subjekt:

- Rozlišujeme:
  - Osobu, ktorá robí colnoprávne vyhlásenie vo vlastnom mene
  - Osobu, v mene ktorej sa toto vyhlásenie robí, pričom colná zákon túto osobu takúto osobu označuje pojmom **deklarant**
- Na osobu deklaranta sa vzťahujú tieto obmedzenia:

- o Deklarantom môže byť len osoba, ktorá podáva colné vyhlásenie vo vlastnom mene alebo v ktorej mene sa colné vyhlásenie podáva
- o Ak prijatím colného vyhlásenia vyplývajú pre určitú osobu konkrétne povinnosti, colné vyhlásenie musí byť podané touto osobou alebo v jej mene
- o Deklarant musí byť osobou pôsobiaceou v únii, okrem colného režimu tranzit a dočasné použitie, a v prípade, ak sa colné vyhlásenie podáva príležitostne alebo na základe bilaterálnych dohôd
- Po podaní colného vyhlásenia sa osoba, ktorá je zodpovedná za zaplatenie daného dlhu, stáva **dlžníkom**
- Za dlžníka sa napríklad považuje aj osoba, ktorá nezákonne doviezla tovar podliehajúci clu; osoba, ktorá tovar odňala spod colného dohľadu; osoba, ktorá v rozpore s podmienkami ustanovenými colnými predpismi spotrebuje alebo použije tovar v slobodnom pásme alebo slobodnom sklade
- Každá osoba má právo zvoliť si svojho zástupcu na konanie pred colnými orgánmi, ktorý môže vykonať všetky úkony a formality ustanovené colnými predpismi. Zastúpenie môže byť:
  - a) Priame – zástupca koná v mene a na účet inej osoby
  - b) Nepriame – zástupca koná vo vlastnom mene, ale na účet zastúpenej osoby
- V SR predstavujú colnú správu nasledujúce orgány:
  - Finančné riaditeľstvo SR – je riadiacim orgánom zlúčenej daňovej a colnej správy SR, pričom v colnej oblasti je predovšetkým oprávnené riadiť a kontrolovať jednotlivé colné úrady a v prípadoch ustanovených zákonom vykonávať aj úkony, ktoré by inak patrili do pôsobnosti colných úradov
  - Colný úrad – vykonáva najmä colný dohľad, robí opatrenia na zabránenie protiprávnemu konaniu pri dovoze, vývoze a tranzite tovaru, plní úlohu v oblasti zisťovania zodpovednosti osôb za porušovanie colných predpisov
  - Kriminálny úrad finančnej správy – zabezpečuje plnenie širokého spektra špecifických úloh s primárnym zameraním na boj proti porušovaniu colných a vybraných daňových právnych predpisov

Predmet:

- Predmet cla sa chápe ako určitá právna relevantná skutočnosť, vzťahujúca sa na tovar predchádzajúci colnou hranicou a zakladajúca povinnosť zaplatiť clo; práve relevantnou skutočnosťou rozumie tovar
- Za tovar treba považovať hmotné hnutelné veci a elektrickú energiu
- Pri prechode tovaru cez colnú hranicu colné orgány predloženému tovaru pridelujú tzv. colne schválené určenie alebo použitie, ktorým môže byť:
  1. Prepustenie tovaru do niektorého z colných režimov
  2. Umiestnenie tovaru do slobodného colného pásma alebo slobodného colného skladu
  3. Spätný vývoz tovaru
  4. Zničenie tovaru
  5. Prenechanie tovaru v prospech štátu
- **Druhy colných režimov:**
- 9. Prepustenie tovaru do colného režimu *voľný obeh* je ukončené po tom, ako bol preskúmaný tovar a doklady, čomu predchádzalo zaplatenie dovozného cla a dane a uplatnili sa prípadné obchodnopolitické opatrenia
- 10. Colný režim *tranzit* je ukončený po predložení tovaru a colného vyhlásenia colnému úradu určenia. Rozoznávame tri druhy tranzitných režimov:
  - o vonkajší – umožňuje prepravu tovaru medzi dvoma miestami v rámci colného územia EÚ
  - o vnútorný – umožňuje prepravu tovaru EÚ medzi dvoma miestami nachádzajúcimi sa na colnom území EÚ cez územie tretieho štátu bez zmeny jeho colného statusu
  - o spoločný tranzitný režim – umožňuje prepravu tovaru medzi EÚ a štátom Európskeho združenia voľného obehu (EZVO), ako aj medzi jednotlivými štátmi EZVO
- 11. Colný režim *colné uskladňovanie* sa skončí, keď je tovaru, ktorý nie je tovarom EÚ, pridelené nové colne schválené určenie alebo použitie. Umožňuje sa ním skladovanie
- c) Zahraničného tovaru bez toho, aby podliehal dovoznému clu alebo obchodným opatreniam
- d) Tuzemského tovaru – je naň možné uplatniť opatrenia, ktoré sú obvykle spojené s vývozom tovaru podľa osobitných predpisov
- 12. Colný režim *aktívny zušľachtovací styk v podmienenom systéme* je ukončený po tom, ako sú zušľachtené výrobky spätne vyvezené; skončí sa prepustením tovaru do voľného obehu

13. Colný režim *prepracovanie pod colným dohľadom* umožňuje, aby sa zahraničný tovar použil na colnom území v spracovateľských operáciách, ktoré zmenia jeho povahu alebo stav bez toho, aby podliehal dovozným platbám alebo obchodnopolitickým opatreniam
14. Colný režim *dočasné použitie* sa skončí v okamihu spätného vývozu. Umožňuje, aby tovar, ktorý nie je tovarom únie a má sa vyviezť späť v nezmenenom stave, použili v tuzemsku s čiastočným oslobodením od dovozného cla, a to bez toho, aby sa na to vzťahovali predpokladané opatrenia
15. Colný režim *pasívny zušľachtovací styk* dovoľuje, aby bol tovar dočasne vyvezený na účely podrobenia sa spracovateľským operáciám a aby zušľachtené výrobky boli prepustené do voľného obehu s úplným alebo čiastočným oslobodením od dovozného cla. Režim je ukončený v momente, keď tovar opustí colné územie EÚ
16. Colný režim *vývoz* sa považuje za ukončený po tom, ako bol tovar vývozným colným vyhlásením predložený colnému úradu výstupu a tovar opustil colné územie únie
  - Tovar môže byť umiestnený v slobodnom pásme alebo v slobodnom sklade
  - Do slobodného pásma alebo slobodného skladu možno umiestniť nasledujúci tovar:
    - Tovar, ktorý nie je tovarom EÚ, na ktorý sa neuplatní dovozný clo ani obchodnopolitické opatrenia
    - Tovar, na kt. možno uplatniť nárok na odpustenie alebo vrátenie cla z dôvodu jeho spätného vývozu, a pre ktorý je jeho umiestnenie v slobodnom pásme alebo v slobodnom sklade povolené ako premostovacie opatrenie s cieľom získania nároku na odpustenie alebo vrátenie cla
    - Tovar EÚ, na kt. sa vzťahujú zvýhodnené opatrenia v dôsledku jeho vývozu
  - Držiteľ tovaru môže dať **zničiť tovar**, ktorý nie je tovarom EÚ, ak tovar podlieha dovoznej licencií a držiteľ ňou nedisponuje, zničenie tovaru môže byť vhodným riešením tohto problému
  - Namiesto zničenia tovaru môže držiteľ tovaru svoj tovar, ktorý nemôže alebo nechce predat' na trhu únie, **prenechať v prospech štátu**
  - V EÚ bol zavedený štatistický systém slúžiaci na zisťovanie údajov týkajúcich sa pohybu tovaru vnútri EÚ – Štatistika vyváženého a dovážaného tovaru (INTRASTAT)
  - Podstatou je prijímanie a spracúvanie hlásení o vykonanom obchode s tovarom so subjektmi registrovanými v inom členskom štáte a následná kontrola správnosti týchto hlásení v subjektoch registrovaných v členskom štáte

Základ:

- **Colná hodnota** – skutočne platená cena tovaru alebo cena, ktorá má byť platená, pričom je vyčíslená v mene €
- Clá vypočítané z colnej hodnoty sa nazývajú hodnotovými clami
- Cieľom colného hodnotenia je určiť základ pre výpočet cla, ak je jeho sadzba vyjadrená ako % z hodnoty tovaru

Sadzba:

- Existujú dva spôsoby jeho výpočtu:
  - a) Výška cla sa odvíja od vlastností tovaru, akými sú hmotnosť, objem alebo veľkosť
  - b) Clo sa vypočíta na základe percentuálnej sadzby z hodnoty tovaru
- Colná sadzba je určená colným sadzobníkom Spoločenstva, ktorý je vydávaný vládou vo forme prílohy k nariadeniu vlády
- Na účely klasifikácie tovaru používa colný sadzobník kombinovanú nomenklatúru, ktorá vychádza z harmonického systému opisu a číselného označenia tovaru, dohodnutého na medzinárodnej úrovni
- Tento systém rozdeľuje tovar do 21 tried a 91 kapitol
- Každá táto kapitola sa ďalej člení na štvormiestne čísla a šesťmiestne položky
- Pre každý druh tovaru ustanovuje najmenej dve sadzby – všeobecnú a zmluvnú sadzbu
- Informačný systém TARIC – integrovaný sadzobník EÚ, ktorý spravuje Európska komisia
- Oslobodenie od cla môže mať podobu úplného alebo čiastočného oslobodenia od cla, pričom je zavedené mimo pôsobnosti colných sadzieb.
- V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že pri nasledujúcich colných režimoch a colne schválenom určení alebo použití dochádza k pozastaveniu uplatnenia cla, čo však nemožno stotožňovať s oslobodením cla:
  - vonkajší tranzit
  - Colné uskladňovanie
  - aktívny zušľachtovací styk v podmienenom systéme

- prepracovanie pod colným dohľadom
- dočasné použitie
- slobodné pásma a slobodné sklady
- Nariadenie o oslobodení od cla presne taxatívne vypočítava tovary vrátane príležitosti ich nadobudnutia, ktoré sú oslobodené za presne stanovených podmienok od cla úplne alebo čiastočne, ide napríklad :
  - tovar dovážaný pri príležitosti uzatvorenia manželstva
  - osobný majetok nadobudnutý dedením
  - výbavu, študijné potreby a vybavenie domácnosti žiakov a študentov
  - zásielky nepatrnej hodnoty
  - zásielky zasielané jednou fyzickou osobou druhej právnickej osobe
  - tovar v osobnej batožine cestujúcich
  - tovar určený pre telesne postihnuté osoby
  - palubné zásoby
  - pohonné látky

Vymeranie a splatnosť:

- V nasledujúcich prípadoch sa dovozu tovaru na colné územie únie sa dovozné clo neuplatní:
  - Preprava tovaru cez colné územie EÚ
  - Dočasný dovoz tovaru s úmyslom tento tovar späť vyviezť
  - Dočasné skladovanie alebo spracovanie tovaru
- **Colný dlh** – povinnosť osoby zaplatiť dovozné clo alebo vývozné clo, ktoré sa vzťahuje na konkrétny tovar podľa colných predpisov EÚ
- Colný dlh vzniká vstupom tovaru do colného režimu podľa článku 201 Colného kódexu Spoločenstva:
  - prepustením tovaru, ktorý podlieha dovoznému clu do voľného obehu
  - prepustením tovaru do colného režimu dočasné použitie s čiastočným oslobodením od dovozného cla
- Colný dlh vzniká aj v nasledujúcich situáciách:
  - nezákonný dovoz tovaru na colné územie EÚ
  - odňatie tovaru spod colného dohľadu
  - nesplnenie povinnosti vyplývajúcej z použitia colného režimu alebo nedodržania niektorej z podmienok ustanovených na prepustenie tovaru do daného colného režimu
  - spotrebovanie alebo použitie tovaru, ktorý podlieha dovoznému clu, v slobodnom pásme alebo v slobodnom sklade za iných podmienok, ako ustanovujú colné predpisy
- Ak dôjde k okolnostiam odôvodňujúcej vznik colného dlhu, colné orgány sú povinné oznámiť sumu colného dlhu dlžníkovi, ktorý musí vymeraný colný dlh zaplatiť v ustanovených lehotách:
  - ak dlžníkovi nebol povolený niektorý zo spôsobov uľahčenia platby, je povinný zaplatiť celú sumu colného dlhu v lehote 10 dní odo dňa oznámenia colného dlhu
  - do 30 dní pri povolení odkladu platby
  - v lehote stanovenej colnými orgánmi pri iných spôsoboch uľahčenia, ako je odklad platby

50. Colný dohľad

Vykonáva sa:

- a) Colnou kontrolou
  - b) Colným konaním
  - c) Následnou kontrolou
  - d) Iným postupom colného orgánu
- Colný zákon upravuje dohľad nad neopracovanými diamantmi pri ich dovoze, vývoze alebo preprave cez colné územie Únie, pri ktorom spolupracuje colný úrad s Puncovým úradom SR
  - Dohľadu podliehajú aj peňažné prostriedky v hotovosti, ktoré vstupujú na územie SR z tretieho štátu alebo vystupujú z územia SR mimo EÚ
  - FO, ktorá prepravuje takéto peňažné prostriedky v hotovosti minimálnej výšky stanovenej v osobitnom predpise, je povinná písomne ohlásiť túto skutočnosť príslušnému colnému orgánu na

osobitnom tlačive

- Colný orgán je oprávnený v súlade s colným zákonom vykonať colnú kontrolu každej FO alebo PO, ktorá má tovar podliehajúci colnému dohľadu alebo možno predpokladať, že má tovar podliehajúci colnému dohľadu
- Colný orgán je oprávnený vykonať obhliadku FO a prehliadku prevádzkových priestorov FO alebo PO
- Colné orgány si môžu vyžiadať od každej osoby akékoľvek informácie alebo dokumenty týkajúce sa dovozu alebo vývozu
- Colné orgány sú oprávnené kedykoľvek požadovať, aby bol tovar vyložený alebo vybalený
- Colnej kontrole nepodliehajú taxatívne uvedené osoby a tovary:
  - Zahraničné FO, ktoré používajú výsady a imunity podľa medzinárodného práva
  - Batožina, ktorú dováža, vyváža alebo prepravuje v colnom režime tranzit FO, ktorá používa výsady a imunity podľa medzinárodného práva
  - Diplomatická pošta a konzulárna pošta, ktorej sa poskytuje ochrana podľa medzinárodného práva
  - Úradná korešpondencia, ktorej sa poskytuje ochrana podľa medzinárodného práva
- Tovar možno dovážať, vyvážať a prevážať cez colnú hranicu len cez colný priechod
- Lietadlá môžu pristávať len na letiskách, a lietadlá, ktoré odlietajú na letiská mimo colného územia Únie, môžu odlietať len z týchto letísk
- Od predloženia tovaru colným orgánom až do okamihu pridelenia colne schváleného určenia má tovar postavenie **dočasne uskladneného tovaru**
- Môže ísť o miesta pod ich priamym dohľadom, avšak z priestorových dôvodov je obvykle ponechaný dovozcom alebo skladovateľovi
- Dôležitá je aj následná kontrola, ktorá sa zväčša začína na základe písomného oznámenia kontrolovanej osoby

Charakteristika colného konania:

- Colným konaním sa rozumie konanie, ktorého cieľom je rozhodnúť či a za akých podmienok sa tovar, ktorý sa dováža, vyváža alebo prepravuje cez územie SR, prepúšťa do navrhovaného colného režimu alebo sa mu prideli iné navrhované colne schválené určenie alebo použitie
- Colné konanie je prísne formálne a po jeho začatí sa uplatňuje v plnom rozsahu len dispozičná zásada
- Začína sa podaním **colného vyhlásenia**, ktorým sa navrhuje prepustenie tovaru do colného režimu alebo pridelenie iného colne schváleného určenia alebo použitie
- **Zjednodušený postup colného konania** sa môže realizovať v týchto formách:
  1. *Neúplné colné vyhlásenie* – colné vyhlásenie nevyžaduje všetky požadované údaje alebo k nemu nie sú predložené niektoré potrebné doklady.
  2. *Zjednodušené colné vyhlásenie* – namiesto jednotného colného dokladu je predložený obchodný alebo administratívny doklad spolu so žiadosťou o prepustenie tovaru do navrhovaného colného režimu. Podmienkou uplatnenia je podanie dodatočného colného vyhlásenia, ktoré môže mať všeobecný charakter, periodický charakter, alebo súhrnný charakter
  3. *Miestne colné konanie* – tovar vstúpi do colného režimu v priestoroch deklaranta alebo na inom mieste ustanovenom alebo schválenom colnými orgánmi,
- Colné vyhlásenie je možné podať:
  - a) V písomnej forme
  - b) Prostredníctvom zariadenia na spracovanie údajov
  - c) V ústnej forme
  - d) Iným konkludentným úkonom
- Colné konanie sa uskutočňuje v priestoroch colných orgánov alebo **v colnom priestore**; vo výnimočných prípadoch možno povoliť jeho výkon aj mimo colného priestoru, ak to umožňujú prevádzkové pomery colných úradov a musia byť kumulatívne splnené podmienky:
  - o deklarant podá žiadosť na predpísanom tlačive najneskôr v deň, ktorý predchádza dňu vykonania colného konania
  - o žiada o to z dôvodu hospodárnosti alebo naliehavosti
  - o umožňujú to prevádzkové pomery colného úradu bez narušenia jeho činnosti
  - o deklarant zabezpečí súvisiace náklady, ak tak rozhodne colný úrad
- **Rozhodnutia** v colnom konaní majú obligatórne písomnú formu. Medzi ne zaradujeme:

- Rozhodnutie, ktorým sa určí colný dlh
- Rozhodnutie o prepustení tovaru s plným alebo čiastočným oslobodením od cla
- Rozhodnutie, ktoré sa týka tovaru obchodného charakteru

Porušenie colných predpisov:

- Rozoznávame dva druhy správnych deliktov, t.j. protiprávne konanie, ktorých znaky sú stanovené zákonom a za ktoré ukladajú colné orgány sankcie a ochranné opatrenia – colné priestupky a colné delikty
- **Colného deliktu** sa dopustí PO alebo FO – podnikateľ, ktorá konaním alebo opomenutím naplní niektorú zo skutkových podstát porušenia colných predpisov ustanovených v § 72 ods. 1 colného zákona
- O colný delikt pôjde len v prípade, ak toto porušenie možno subsumovať pod niektorú zo skutkových podstát vymedzených v § 72 ods. 1 colného zákona
- Zodpovednosť za colný delikt je zodpovednosťou objektívnou
- Colným priestupkom je zavinené konanie alebo opomenutie FO, ktorým porušila colné predpisy jedným zo spôsobom ustanovených v § 72 ods. 1
- Pojmovým znakom priestupku je zavinenie, ktoré možno charakterizovať ako vnútorný, psychický vzťah konajúcej osoby k jej vlastnému protiprávnemu správaniu a k jeho výsledku

Prípad č. 1: Rozpočtové a príspevkové organizácie obce

Mesto Jabloňovo hospodári s vlastným majetkom a finančnými prostriedkami za podmienok ustanovených zákonom. Orgánmi mesta je mestské zastupiteľstvo zložené z 13 poslancov a primátor mesta. Výkonným orgánom je mestský úrad. Primátor mesta podpisoval uznesenia súhrnne podpísaním zápisníc z rokovania, súčasťou ktorek boli uznesenia mestského zastupiteľstva.

Mesto Jabloňovo je v roku 2012 zriaďovateľom troch rozpočtových organizácií, a to Základnej školy, Centra voľného času, a Základnej umeleckej školy. Ďalej bol zriaďovateľom príspevkovej organizácie Mestský podnik služieb, pričom v jeho zriaďovacej listine bol uvedený zriaďovateľ, názov príspevkovej organizácie, sídlo a identifikačné číslo, forma hospodárenia, dátum zriadenia, predmet činnosti a štatutárny orgán. Danú príspevkovú organizáciu však napokon mesto zrušilo a zanikla k 31.8.2012. Právnym nástupcom sa stala obchodná spoločnosť Mestský podnik služieb Jabloňovo, s.r.o.

1. Postupoval primátor mesta v súlade s platnou legislatívou?

Áno postupoval.

Podľa zákona č. 369/1990 Z. z. o obecnom zriadení:

§ 24

(2) Predstaviteľom mesta a jeho najvyšším výkonným orgánom je primátor mesta. Na jeho postavenie sa vzťahujú ustanovenia tohto zákona o starostovi.

(1) Mestské zastupiteľstvo je orgánom samosprávy mesta. Na jeho postavenie sa vzťahujú ustanovenia tohto zákona o obecnom zastupiteľstve.

§ 12

(11) Nariadenie a uznesenie obecného zastupiteľstva podpisuje starosta najneskôr do 10 dní od ich schválenia obecným zastupiteľstvom.

2. Je zriadenie a zrušenie rozpočtových a príspevkových organizácií v súlade s platnými právnymi predpismi?

Nie, nie je.

Podľa zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov :

(A) Chýba g) a h) z § 21.

§ 21

Zriaďovanie, zmena a zrušovanie rozpočtových organizácií a príspevkových organizácií

(9) Zriaďovateľ podľa odseku 5 písm. b) vydá o zriadení rozpočtovej organizácie alebo príspevkovej organizácie zriaďovaciu listinu. Zriaďovacia listina rozpočtovej organizácie a príspevkovej organizácie obsahuje:

a) označenie zriaďovateľa,

b) názov rozpočtovej organizácie alebo príspevkovej organizácie vylučujúci možnosť zámeny s názvom iných právnických osôb, jej sídlo a identifikačné číslo,

c) formu hospodárenia,

d) dátum zriadenia rozpočtovej organizácie alebo príspevkovej organizácie,

e) vymedzenie predmetu činnosti,

f) označenie štatutárneho orgánu,

g) vecné a finančné vymedzenie majetku, ktorý je rozpočtovej organizácii alebo príspevkovej organizácii zverený do správy pri jej zriadení,

h) určenie doby, na ktorú sa rozpočtová organizácia alebo príspevková organizácia zriaďuje.

(B) Právnym nástupcom nemôže byť obchodná spoločnosť.

(13) Ak k zániku rozpočtovej organizácie alebo príspevkovej organizácie dochádza

rozdelením, zlúčením alebo splynutím, zriaďovateľ určí v rozhodnutí termín, vecné a finančné vymedzenie majetku vrátane súvisiacich práv a záväzkov, ktoré prechádzajú na právneho nástupcu, ktorým môže byť len rozpočtová organizácia alebo príspevková organizácia. Ak rozpočtová organizácia alebo príspevková organizácia zaniká zrušením bez právneho nástupcu, práva a povinnosti prechádzajú dňom bezprostredne nasledujúcim po dni zrušenia na zriaďovateľa, ak osobitný zákon neustanoví inak.

3. Môže si obec zriadiť rozpočtovú alebo príspevkovú organizáciu?

Áno, môže.

Podľa zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov :

§ 21

(5) Rozpočtovú organizáciu alebo príspevkovú organizáciu možno zriadiť:

a) zákonom,

b) rozhodnutím zriaďovateľa, ktorým je ústredný orgán štátnej správy, ak osobitný predpis neustanovuje inak, obec alebo vyšší územný celok.

4. Akým spôsobom sa zriaďujú a zrušujú rozpočtové a príspevkové organizácie?

podľa 523/2004 o rozpočtových pravidlách verejnej správy

Zriadenie: § 21

(5) Rozpočtovú organizáciu alebo príspevkovú organizáciu možno zriadiť:

a) zákonom,

b) rozhodnutím zriaďovateľa, ktorým je ústredný orgán štátnej správy, ak osobitný predpis neustanovuje inak, obec alebo vyšší územný celok.

Zrušenie: §21 (11) Rozpočtové organizácie alebo príspevkové organizácie zriadené rozhodnutím zriaďovateľa podľa odseku 5 písm. b) možno zrušiť, meniť ich podriadenosť alebo spôsob financovania z rozpočtovej organizácie na príspevkovú organizáciu alebo naopak rozhodnutím zriaďovateľa od prvého dňa nasledujúceho rozpočtového roka po predchádzajúcom písomnom súhlase ministerstva financií. V odôvodnených prípadoch môže minister financií povoliť iný termín. Predchádzajúci písomný súhlas ministerstva financií, ako aj povolenie iného termínu ministrom financií podľa druhej vety sa nevyžaduje, ak rozpočtová organizácia alebo príspevková organizácia je zriadená osobitným zákonom, alebo ak jej zriaďovateľom je obec alebo vyšší územný celok.

(12) Zriaďovateľ príspevkovej organizácie je povinný ju zrušiť k 31. decembru roka, v ktorom zistí, že: a) tržby príspevkovej organizácie nepokrývajú jej výrobné náklady v súlade s odsekom 2 počas najmenej dvoch po sebe bezprostredne nasledujúcich rokoch alebo

b) príspevková organizácia nespĺňa podmienky podľa odseku 3

5. Aké náležitosti obsahuje zriaďovacia listina?

§21 (9) Zriaďovateľ podľa odseku 5 písm. b) vydá o zriadení rozpočtovej organizácie alebo príspevkovej organizácie zriaďovaciu listinu. Zriaďovacia listina rozpočtovej organizácie a príspevkovej organizácie obsahuje:

a) označenie zriaďovateľa,

b) názov rozpočtovej organizácie alebo príspevkovej organizácie vylučujúci možnosť zámeny s názvom iných právnických osôb, jej sídlo a identifikačné číslo,

c) formu hospodárenia,

d) dátum zriadenia rozpočtovej organizácie alebo príspevkovej organizácie,

e) vymedzenie predmetu činnosti,

f) označenie štatutárneho orgánu,

g) vecné a finančné vymedzenie majetku, ktorý je rozpočtovej organizácii alebo príspevkovej organizácii zverený do správy pri jej zriadení,

h) určenie doby, na ktorú sa rozpočtová organizácia alebo príspevková organizácia zriaďuje.

Prípád č. 2: Účelové použitie rozpočtových prostriedkov mesta

Mesto Juráškovo malo v roku 2010 v rámci programu Rozvoj obce z rozpočtu vyčlenenú sumu 32.000 eur na účel rozšírenia plochy mestského parku. Plán zahŕňal výsadbu nových stromov a iných trávnatých porastov, vystavanie chodníkov, zakúpenie lavičiek a osvetlenia. Tieto peniaze však boli použité na rekonštrukciu budovy mestského úradu. Rekonštrukciu vykonala na zákazku firma Junaspol, s.r.o., ktorá však neponúkla najnižšiu ponuku a v porovnaní s inými ponukami možno považovať výkon predmetných prác za predražený.

1. Aké ustanovenia porušilo mesto Juráškovo v danom prípade?

Predpis č. 25/2006 Z. z.

§ 35

Kritériá na vyhodnotenie ponúk

(1) Verejný obstarávateľ a obstarávateľ vyhodnocuje ponuky na základe kritérií na vyhodnotenie ponúk. Ponuky sa vyhodnocujú na základe

a) ekonomicky najvýhodnejšej ponuky alebo

b) najnižšej ceny.

2. Ako možno charakterizovať rozpočet obce?

– základom fin. hospodárenia. Obsahuje príjmy/výdavky, fin. vzťahy k štátnemu rozpočtu, k rozpočtu samospr. kraja a fin. vzťahy k PO a FO. Zostavuje sa na jeden rok

3. Čo je možné uhrádzať z rozpočtu obce?

(1) Z rozpočtu obce sa uhrádzajú

a) záväzky obce vyplývajúce z plnenia povinností ustanovených osobitnými predpismi,

b) výdavky na výkon samosprávnych pôsobností obce podľa osobitných predpisov a na činnosť rozpočtových organizácií a príspevkových organizácií zriadených obcou,

c) výdavky na úhradu nákladov preneseného výkonu štátnej správy podľa osobitných predpisov,

d) výdavky spojené so správou, údržbou a zhodnocovaním majetku obce a majetku iných osôb, ktorý obec užíva na plnenie úloh podľa osobitných predpisov,

e) záväzky vzniknuté zo spolupráce s inou obcou alebo s vyšším územným celkom, prípadne s ďalšími osobami na zabezpečenie úloh vyplývajúcich z pôsobnosti obce vrátane záväzkov vzniknutých zo spoločnej činnosti,

f) výdavky vyplývajúce z medzinárodnej spolupráce obce,

g) úroky z prijatých úverov, pôžičiek a návratných finančných výpomocí,

h) výdavky súvisiace s emisiou cenných papierov vydaných obcou a na výdavky na úhradu výnosov z nich,

i) iné výdavky ustanovené osobitnými predpismi.

(2) Z rozpočtu obce sa môžu poskytovať dotácie právnickým osobám, ktorých zakladateľom je obec, a to na konkrétne úlohy a akcie vo verejnom záujme alebo v prospech rozvoja územia obce. Obec môže poskytovať dotácie inej obci alebo vyššiemu územnému celku, ak zabezpečuje niektoré úlohy pre obec alebo ak ide o poskytnutie pomoci pri likvidácii následkov živelnnej pohromy, havárie alebo inej podobnej udalosti na ich území.

(3) Do prijatia prostriedkov štátneho rozpočtu obcou na úhradu nákladov preneseného výkonu štátnej správy môže obec použiť na úhradu týchto nákladov vlastné príjmy. Po prijatí prostriedkov štátneho rozpočtu na úhradu nákladov preneseného výkonu štátnej správy prostriedky štátneho rozpočtu obec zúčtuje v prospech svojho rozpočtu.

(4) Právnickej osobe neuvedenej v odseku 2 a fyzickej osobe - podnikateľovi, ktorí majú sídlo alebo trvalý pobyt na území obce alebo ktoré pôsobia, vykonávajú činnosť na území obce, alebo poskytujú služby obyvateľom obce, môže obec poskytovať dotácie za podmienok ustanovených všeobecne záväzným nariadením obce len na podporu všeobecne prospešných služieb,

účelov,

15)

môžu poskytnúť dotácie na celom území mesta.

(5) Ak obec spolupracuje na základe zmluvy o zriadení združenia obcí8)

právnickú osobu podľa osobitného predpisu,

na podnikaní právnickej osoby založenej podľa osobitného predpisu,

rozpočtové prostriedky na úhradu členského príspevku, na založenie právnickej osoby

podľa osobitného predpisu¹⁶⁾

takej právnickej osoby.

(6) V rozpočte obce na príslušný rozpočtový rok sa prostriedky podľa odsekov 2 a 4 rozpočtujú na konkrétnu akciu, úlohu alebo účel použitia prostriedkov. Podliehajú ročnému zúčtovaniu s rozpočtom obce a ich poskytnutím nemožno zvýšiť celkový dlh obce.

4. Platí určité pravidlo pri časovom a funkčnom využití rozpočtových prostriedkov z rozpočtu obce?

§ 13 zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy

§ 13

(2) Rozpočtové prostriedky možno použiť len na účely, na ktoré boli v rozpočte obce alebo rozpočte vyššieho územného celku schválené.

(3) Obec alebo vyšší územný celok môže na základe odôvodnenej žiadosti povoliť výnimku z časového použitia rozpočtových prostriedkov poskytnutých obcou alebo vyšším územným celkom v príslušnom rozpočtovom roku formou dotácie s výnimkou rozpočtových prostriedkov z dotácií podľa § 3 ods. 1 písm. b) a c).

5. Akými spôsobmi je možné vykonať zmeny v rozpočte obce?

§ 14 zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy

§ 14

(2) Príslušný orgán obce alebo orgán vyššieho územného celku vykonáva zmeny rozpočtu v priebehu rozpočtového roka rozpočtovými opatreniami, ktorými sú

a) presun rozpočtovaných prostriedkov v rámci schváleného rozpočtu, pričom sa nemenia celkové príjmy a celkové výdavky,

b) povolené prekročenie a viazanie príjmov,

c) povolené prekročenie a viazanie výdavkov,

d) povolené prekročenie a viazanie finančných operácií.

6. V akých taxatívne vymedzených prípadoch dochádza k porušovaniu finančnej disciplíny?

§ 31 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy

§ 31

(1) Porušením finančnej disciplíny je

a) poskytnutie alebo použitie verejných prostriedkov v rozpore s určeným účelom,

b) poskytnutie alebo použitie verejných prostriedkov nad rámec oprávnenia, ktorým dôjde k vyššiemu čerpaniu verejných prostriedkov,

c) neodvedenie prostriedkov subjektu verejnej správy v ustanovenej alebo určenej lehote a rozsahu,

d) neodvedenie výnosu z verejných prostriedkov do rozpočtu subjektu verejnej správy podľa tohto alebo osobitného zákona,^{42aa)}

e) prekročenie lehoty ustanovenej alebo určenej na použitie verejných prostriedkov,

f) prekročenie rozsahu splnomocnenia na prevzatie záväzkov podľa § 19 ods. 5,

g) umožnenie bezdôvodného obohatenia získaním finančného prospechu z verejných prostriedkov,

h) konanie v rozpore s § 15 až 18,

i) použitie verejných prostriedkov na financovanie, založenie alebo zriadenie právnickej osoby v rozpore s týmto zákonom alebo osobitnými predpismi,

j) nehospodárne, neefektívne a neúčinné vynakladanie verejných prostriedkov,²¹⁾

k) nedodržanie ustanoveného alebo určeného spôsobu nakladania s verejnými prostriedkami,

l) úhrada preddavku z verejných prostriedkov v rozpore s týmto zákonom alebo v rozpore s podmienkami určenými pri poskytnutí verejných prostriedkov,

m) porušenie pravidiel a podmienok pri poskytovaní prostriedkov z rozpočtu verejnej správy subjektom verejnej správy,

n) porušenie pravidiel a podmienok, za ktorých boli verejné prostriedky poskytnuté.

Prípád č. 3: Rozpočtové provizorium

V obci Polianka nedošlo ku schváleniu rozpočtu obce do 31.12.2012. Po kontrole, ktorá bola v obci vykonaná, sa zistilo, že za mesiac február 2013 bola zaplatená v rámci výdavkov obce presne suma 24.838,90 eur. Výdavky obce v roku 2012 činili spolu 204.039 eur.

1. Je možné požadovať úhradu v mesiaci február 2013 za rozpornú so zákonom?

áno, táto úhrada je rozporná so zákonom č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy, pretože podľa §11 ods. 1 tohto zákona, ak nie je rozpočet obce alebo rozpočet vyššieho územného celku na nasledujúci rozpočtový rok schválený orgánom obce alebo orgánom vyššieho územného celku príslušným podľa osobitných predpisov do 31. decembra bežného roka, hospodári obec alebo vyšší územný celok podľa schváleného rozpočtu obce alebo rozpočtu vyššieho územného celku predchádzajúceho rozpočtového roka, pričom výdavky uskutočnené počas rozpočtového provizória nesmú v každom mesiac rozpočtového roka prekročiť 1/12 celkových výdavkov schváleného rozpočtu obce a rozpočtu vyššieho územného celku predchádzajúceho rozpočtového roka

- výnimku tvoria len výdavky uskutočnené počas rozpočtového provizória, ktoré sa uhrádzajú v súlade s termínmi splácania dohodnutými v predchádzajúcom rozpočtovom roku a výdavky uskutočnené počas rozpočtového provizória na povinnú úhradu podľa osobitných predpisov

- v našom prípade by suma výdavkov za mesiac nemohla prekročiť sumu 17 003,25€

2. Čo rozumieme pod rozpočtovým provizóriom? Za akých podmienok nastupuje?

Podľa odborníkov je neštandardným, krajným a náhradným mechanizmom rozpočtového procesu v čase, keď mesto či kraj nemá do 31.decembra predošlého roka schválený riadny rozpočet na nový hospodársky rok. Rozpočet samospráv je najdôležitejším dokumentom schvaľovaným zastupiteľstvom (zákon roka), ktorý limituje život a rozvoj mesta či kraja v nasledovnom roku. Jeho schválenie je pre funkčnosť samosprávy kľúčovou otázkou.

3. Aké pravidlá musia byť dodržiavané pri zavedení rozpočtového provizória?

Počas rozpočtového provizória má samospráva zákonom o rozpočtových pravidlách limitovanú výšku mesačných výdavkov na 1/12 celkových výdavkov predchádzajúceho roka. Takýto režim umožňuje mestu či kraju zabezpečiť v obmedzenom rozsahu len bežné výdavky na chod úradu, rozpočtových a príspevkových organizácií. Kapitálové výdavky, investície do rekonštrukcií a zveľaďovania verejného majetku, ako aj prípadne plánované navýšenie bežných výdavkov samosprávy na zlepšenie chodu organizácií, sa nerealizujú.

V provizóriu nemôže samospráva začínať nové investičné akcie ani čerpať na ne eurofondy. Inými slovami občania môžu počas rozpočtového provizória mesta či kraja zabudnúť nielen na malé investičné akcie vo svojich volebných obvodoch, ale aj na nové rekonštrukcie ciest, škôl, športových a kultúrnych zariadení.

Výnimku tvoria výdavky, ktoré sa uhrádzajú v súlade s termínmi splácania dohodnutými v predchádzajúcom rozpočtovom roku a výdavky uskutočnené počas rozpočtového provizória na povinnú úhradu podľa osobitných predpisov. Rozpočtové príjmy a výdavky uskutočnené počas provizória sa zúčtujú s rozpočtom mesta a kraja po jeho schválení v danom roku.

Prípád č. 4: Zriadenie rezervného fondu mesta

Záverečný účet mesta Bytča za rok 2011 bol zostavený v súlade s § 16 zákona č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy v z.n.p. Mestské zastupiteľstvo schválilo celoročné hospodárenie mesta za rok 2011 bez výhrad v apríli 2012. Výsledkom rozpočtového hospodárenia za rok 2011 bol prebytok rozpočtu v sume 335.000 eur, z toho prebytok bežného rozpočtu 292.000 eur a prebytok kapitálového rozpočtu 63.000 eur. Výsledkom finančných operácií bol schodok v sume 72.000 eur, ktorý bol krytý prebytkom rozpočtu.

Mesto Bytča si vytvorilo rezervný fond, a to v sume 26.000 eur. Na účely tvorby peňažného fondu mesto Bytča použilo prebytok rozpočtu po vyrovnaní všetkých finančných operácií, ako aj schodku v sume 72.000 eur.

1. Bol rezervný fond mesta Bytča vytvorený v súlade s platnými právnymi predpismi?

NIE - 583/2004 Z. z. Zákon o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov - § 15 (4) Obec a vyšší územný celok vytvárajú rezervný fond vo výške určenej ich zastupiteľstvom, najmenej však 10 % z prebytku rozpočtu zisteného podľa § 16 ods. 6.

2. Čo musí obsahovať záverečný účet obce?

Zákon č.583/2004, § 16, odsek:

(5) Záverečný účet obce a záverečný účet vyššieho územného celku obsahuje najmä

- a) údaje o plnení rozpočtu v členení podľa § 10 ods. 3 v súlade s rozpočtovou klasifikáciou,
- b) bilanciu aktív a pasív,
- c) prehľad o stave a vývoji dlhu,
- d) údaje o hospodárení príspevkových organizácií v ich pôsobnosti,
- e) prehľad o poskytnutých dotáciách podľa § 7 ods. 4 a § 8 ods. 5 v členení podľa jednotlivých príjemcov, ak nie sú obcou a vyšším územným celkom zverejnené iným spôsobom,
- f) údaje o nákladoch a výnosoch podnikateľskej činnosti,
- g) hodnotenie plnenia programov obce a programov vyššieho územného celku.

3. Môže si obec zriaďovať peňažné fondy?

Zákon č.583/2004, § 15, odsek:

(1) Obec a vyšší územný celok môžu vytvárať peňažné fondy. Zdrojmi peňažných fondov môžu byť najmä

- a) prebytok rozpočtu za uplynulý rozpočtový rok,
- b) prostriedky získané z rozdielu medzi výnosmi a nákladmi z podnikateľskej činnosti po zdanení,
- c) zostatky peňažných fondov z predchádzajúcich rozpočtových rokov a zostatky príjmových finančných operácií s výnimkou zostatkov nepoužitých návratných zdrojov financovania.

4. Z akých peňažných prostriedkov sa zriaďuje rezervný fond a aké podmienky musia byť dodržané pri jeho vytvorení?

Zákon č.583/2004, § 15, odsek:

(4) Obec a vyšší územný celok vytvárajú rezervný fond vo výške určenej ich zastupiteľstvom, najmenej však 10 % z prebytku rozpočtu zisteného podľa § 16 ods. 6.

Prípad č. 5: Čerpanie finančných prostriedkov mestom zo štátneho rozpočtu

Mestu Skalka bol pridelený príspevok na realizáciu Programu rozvoja bývania, ktorý bol zameraný na výstavbu 80 malometrážnych bytových jednotiek. Suma na výstavbu bola vyčlenená zo štátneho rozpočtu, zo štátneho fondu rozvoja bývania vo výške 554.000 eur. Prehliadkou dokumentácie sa zistilo, že mesto minulo na výstavbu bytov spolu aj s občianskou vybavenosťou 529.875 eur. Za zvyšné peňažné prostriedky mesto financovalo asfaltový koberec na obecnú cestu I/15 v inej mestskej časti Skalka – Lehôtka.

1. Bolo použitie finančných prostriedkov zo štátneho fondu rozvoja bývania v súlade s platnou legislatívou?

Zbierka zákonov č. 150/2013 o Štátnom fonde rozvoja bývania

§21 (9) Zriaďovateľ podľa odseku 5 písm. b) vydá o zriadení rozpočtovej organizácie alebo príspevkovej organizácie zriaďovaciu listinu. Zriaďovacia listina rozpočtovej organizácie a príspevkovej organizácie obsahuje:

- a) označenie zriaďovateľa,
- b) názov rozpočtovej organizácie alebo príspevkovej organizácie vylučujúci možnosť zámeny s názvom iných právnických osôb, jej sídlo a identifikačné číslo,
- c) formu hospodárenia,
- d) dátum zriadenia rozpočtovej organizácie alebo príspevkovej organizácie,
- e) vymedzenie predmetu činnosti,
- f) označenie štatutárneho orgánu,

g) vecné a finančné vymedzenie majetku, ktorý je rozpočtovej organizácii alebo príspevkovej organizácii zverený do správy pri jej zriadení,

h) určenie doby, na ktorú sa rozpočtová organizácia alebo príspevková organizácia zriaďuje.

Prípád č. 6: Zavedenie nútenej správy obce

Osem mesiacov po implementácii projektu na zmenu palivovej základne s nákladom vyše 2 mil. eur obci Nižné Ministerstvo životného prostredia SR odmietlo uznať nákup strojových zariadení ako oprávnené výdavky. Celý projekt zmeny palivovej základne zastrešovalo občianske združenie OZ Jahodniny. „Projekt podpísal bývalý minister životného prostredia. Kontrola verejného obstarávania z odboru implementácie v júny 2011 nezistila žiadne nedostatky, všetko bolo v poriadku. Dnes nechcú vyplatiť peniaze, pretože nákup strojových zariadení nesúvisí so schváleným projektom,“ uviedol starosta obce. Z doložených materiálov vyplýva, že úradníci nerešpektujú projekt schválený ministrom. Obce zastrešené v rámci daného projektu OY Jahodniny musia vrátiť banke peniaze, ktoré si požičali na realizáciu projektu. Obci vznikol dlh vo výške, ktorá je približne zhodná s 20% celkových príjmov obce v minulom roku.

1. Je možné v danom prípade zaviesť nútenú správu alebo ozdravný režim? Prečo?

Áno, je možné zaviesť ozdravný režim - 583/2004 §19 ods. 1 - Ozdravný režim predchádza zavedeniu nútenej správy s výnimkou podľa odseku 9 písm. a). „Obec je povinná zaviesť ozdravný režim, ak celková výška jej záväzkov po lehote splatnosti presiahne 15 % skutočných bežných príjmov obce predchádzajúceho rozpočtového roka a ak neuhradila niektorý uznaný záväzok do 60 dní odo dňa jeho splatnosti.“

2. Ako sa realizuje ozdravný režim?

583/2004

§19 odsek 1

Ozdravný režim predchádza zavedeniu nútenej správy s výnimkou podľa odseku 9 písm. a). Obec je povinná zaviesť ozdravný režim, ak celková výška jej záväzkov po lehote splatnosti presiahne 15 % skutočných bežných príjmov obce predchádzajúceho rozpočtového roka a ak neuhradila niektorý uznaný záväzok do 60 dní odo dňa jeho splatnosti. Pre potreby zavedenia ozdravného režimu sa do celkovej výšky záväzkov obce po lehote splatnosti 60 dní nezapočítavajú záväzky z realizácie spoločných programov Slovenskej republiky a Európskej únie, operačných programov spadajúcich do cieľa Európska územná spolupráca a programov financovaných na základe medzinárodných zmlúv o poskytnutí grantu uzatvorených medzi Slovenskou republikou a inými štátmi najviac v sume zmluvne dohodnutého nenávratného finančného príspevku.

3. Ako sa realizuje nútená správa nad obcou?

583/2004

§19 odsek 9

Ministerstvo financií je oprávnené rozhodnúť o zavedení nútenej správy, ak

a) nastali skutočnosti podľa odseku 1 a obec nezaviedla ozdravný režim,

b) po skončení hospodárenia v ozdravnom režime trvajú skutočnosti podľa odseku 1, a to podľa zistení ministerstva financií alebo na základe oznámenia

1. starostu,

2. hlavného kontrolóra obce,

3. audítora,

4. veriteľa obce alebo

5. štátneho orgánu,

c) obec opakovane nepredložila výkazy podľa osobitného predpisu.

- Rada vo svojom odporúčaní vyžaduje od členského štátu, aby dosiahol minimálne ročné zlepšenie najmenej 0,5% HDP ako meradlo svojich cyklicky upravených zostatkov, očistených od jednorazových alebo dočasných opatrení
- Ak mechanizmu odporúčania nie je účinný, pristupuje k rozhodnutiam
- Konanie o uvalenie sankcií sa nezačína automaticky, ale o začiatku rozhoduje Rada EÚ
- Prioritne sa uplatňuje sankcia v podobe bezúročného depozitu, nariadenie však ponecháva voľnú úvahu Rady EÚ, či uvedenú sankciu nenahradí inou
- **Euroval:** predstavuje mimoriadne priliehavý „žurnalistický“ pojem, ktorý pokrýva niekoľko nástrojov určených na riešenie rozpočtových problémov členských štátov eurozón
- **Európsky finančný stabilizačný mechanizmus /EFSM/** – vytvorený na základe primárneho práva
- **Európsky finančný stabilizačný nástroj /EFSF/** – vytvorený na základe samostatnej multilaterálnej zmluvy
- **Postup pri získavaní finančných prostriedkov z EFSM je nasledujúci:**
  1. Členský štát, ktorý sa uchádza o finančnú pomoc Únie, prerokuje s komisiou v súčinnosti s ECB posúdenie svojich finančných potrieb a predloží návrh programu hospodárskeho a finančného ozdravenia Komisii a Hospodárskemu a finančnému výboru (HaFV)
  2. Finančná pomoc Únie sa poskytne rozhodnutím prijatým Radou, kt. sa uznáša kvalifikovanou väčšinou na návrh Komisie
  3. Po získaní stanoviska HaFV uzavrie členský štát prijímajúci úver a Komisia Memorandum o porozumení, v kt. sa uvedú podmienky hospodárskej politiky stanovené Radou
  4. Po uzavretí MoP Komisia vyplatí prvé splátky úveru
  5. Následne v pravidelných intervaloch Komisia overuje, či hospodárska politika členského štátu prijímajúci úver je v súlade s jeho ozdravným programom a s podmienkami, ktoré ustanovila Rada vo svojom rozhodnutí. Ak je, Komisia rozhodne o vyplatení ďalších splátok úveru, v opačnom prípade bude vyplácanie ďalších splátok pozastavené
- EFSF má formu akciovej spoločnosti so sídlom v Luxembursku
- Akcie EFSF sa prevádzajú na ostatné členské štáty eurozóny, ktoré vstupujú do spoločnosti po dokončení potrebných domácich legislatívnych zmien
- Uvedená spoločnosť uzavrela EFSF rámcovú zmluvu, ktorej zmluvnými stranami sú všetky členské štáty eurozóny

24. Pojem, náležitosti a funkcie daní

- **Daň** je peňažná platba vyberaná štátom, resp. štátnymi orgánmi na základe zákona vo vopred určenej výške s presne a vopred určeným termínom splatnosti
- Je to peňažné nenávratné plnenie, ktoré je uložené zákonom v určenej výške so stanovením dňa splatnosti a ktoré slúži na úhradu celospoločenských potrieb
- Dane majú v sústave štátnych príjmov najdôležitejšie postavenie
- V súčasnosti **odvody** nemajú charakter len povinnej platby, ale plnia aj iné funkcie (napr. sankčné v prípade porušenia finančnej disciplíny podľa zákona o rozpočtových pravidlách)
- **Poplatky** – zabezpečujú plnenie funkcií štátu a obecných potrieb
- Vyberajú sa za určitú činnosť štátnych orgánov alebo orgánov miestnej samosprávy
- Vykonávajú sa na základe podnetu alebo v záujme povinných subjektov
- **Obligatórnymi náležitosťami každej dane, resp. poplatku sú:** subjekt, objekt, základ, sadzba
- **Subjektom** je FO alebo PO, kt. vznikla daňová povinnosť. Označuje sa ako *daňovník*, ak ide o priamu, alebo *platiteľ dane* ak ide o nepriame dane
- **Objektom** je hospodárska skutočnosť, základe ktorej sa daň vyrubí; môže to byť dôchodok, majetok alebo činnosť
- **Základom dane** je suma, z ktorej sa daň vyrubí; môže to byť aj určité množstvo vybraného tovaru
- **Sadzba dane** predstavuje meradlo, na základe ktorého sa z daňového základu určí výška daňovej povinnosti
- Môže byť pevná, pomerná a kombinovaná
- **Pevná sadzba** určuje daň pevnou sumou
- **Pomerná sadzba**, ktorá vyjadruje percentuálne pomer daňového zaťaženia k daňovému základu, môže